

uskon ja ajattelun avuksi

PERUS A

5/2009

Käykö armo oikeudesta?

Michael Hesemann: Hitlerin uskonto ja perintö

Holokausti ja IBM

Kristalliyö

Saarnassa ei eritellä leivän koostumusta vaan ojennetaan leipä nälkäiselle

Jokaisella akateemisella tutkijalla on omat persoonalliset kiinnostuksensa ja rakkautensa. Tieteellisesti argumentoituvaakin voi uskon sisältö puhutella. Jos teologia tavalla tai toisella on tekemisissä uskonnollisten mysteerien tai jumalallisten salaisuuksien kanssa, ei uskon dimensio voi olla koskettamatta myös tutkijaa, joko attraktiivisesti tai etäännyttävästi.

Kirkossa puolestaan tarvitaan tahtoa ja taitoa olla yhtä aikaa saarnatuolissa ja ajattelun kammioissa. Sydämen ja pään tulee olla jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Papin virassa teologiaa harjoitetaan applikaatiivisesti, soveltavasti, Paavo Ruotsalaisen tapaan sielunhoidollisesti, ihmistä rohkaisten ja Kristuksen luokse johdattaen. Vanhaa kielikuvaa käyttäen voisi sanoa, että saarnassa ei eritellä leivän kokoonpanoa ja koostumusta, vaan siinä ojennetaan leipä nälkäiselle. Tätä pappi ei voi tehdä, ellei hän tiedä, mistä leivästä on kyse. Ihmistä ei voi auttaa, ellei tunne avun tarvetta ja avun sisältöä.

Vaikka papilta voidaan edellyttää teologista oppineisuutta ja osaamista, hänen puhutapansa ja kielenkäyttönä tulee olla yksinkertaista ja ymmärrettävää. Tässä pätee vanha totuus: jotta voisi puhua selkeästi, on opeteltava ajattelemaan selkeästi. Pappi tarvitsee kaksi roolia: analyttis-intellektuaalisen ja synteettis-pastoraalisen. Seurakuntalaisilla on oikeus odottaa, että pappi osaa asiansa, mutta ei esittele omaa osaamistaan.

Pappi ja lääkäri ovat sukua toisilleen. Kun sairastun, haluan löytää lääkärin, joka osaa anatomian, psykiatrian, farmakologian ja kirurgian. Vastaanotolle en kuitenkaan mene kuuntelemaan medisiinistä esitelmää. Toivon kohtaavani lääkärin, joka on paitsi ammattitaitoinen myös kykenevä kuuntelemaan ja auttamaan.

Oppineella teologilla tulee siis olla taito olla eri rooleissa.

Eero Huovinen artikkelissa *Oppi?* teoksessa *Oppi ja maailmankuva: professori Eeva Martikaisen 60-vuotisjuhlakirja* (STKSJ 261, 2009, s. 21).

PERUSTALLA 242

PÄÄKIRJOITUS 243

ARTIKKELIT

Raimo Mäkelä: Käykö armo oikeudesta? 244
Michael Hesemann: Hitlerin uskonto ja perintö 254
Eero Kavasto: Holokausti ja IBM 260

KESKUSTELUA 274

TÄSSÄ JA NYT 280

MEILTÄ JA MUUALTA 283

KIRJOJA 288

SANAN SELITYSTÄ

23. helluntain jälkeisestä sunnuntaista 4. adventti-sunnuntaihin 290

Median moraalikriisissä

Toimittaja **Olli Ainola** teki rohkean teon. Eräässä haastattelussa hän totesi, että mediakohun kohteeksi joutuminen on hirvittävä tilanne. Hän oli joutunut seuraamaan avopuolisonsa elämää vaalirahoitusta koskevien sensaatio uutisten keskellä. Tilanteen näkeminen altavastaajan puolelta oli avannut hänen silmänsä.

Uutisoinnin muutos 2000-luvulla onkin ilmeistä. YLEn uutisten täydessä 50 vuotta syksyn alussa juhlaohjelmassa todettiin, että uutisointi on vähitellen omaksunut sensaatiojournalismin periaatteita.

Asiat henkilöidään, tunneargumentit nostetaan faktojen tilalle, ja tavoitteena on saada aikaan tunnekuuhu lukijassa tai katsojassa. Jos uutisten tekijät itse toteavat tämän, niin sitä helpompaa katsojan on se todeta. Sana *kohu* esiintyy lähes joka uutislähetyksessä ja jokaisen päivän lehdissä.

Esimerkkejä on lukemattomia. **Alpo Rusin** säälittävä kohtalo on vasta jäävuoren huippu. Poliitikkojen ohella erilaiset Audi-miehet joutuvat mitä mitättömimmistä syistä ja täysin satunnaisesti median hampaisiin. YLEn juhlaohjelman mukaan sensaatio on kuin kone, joka ei pysähdy, ennen kuin on saatu "ruumis". Tämäkin on nähtävissä lukemattomissa tapauksissa.

Onko media kuitenkin oikeasti moraalin vartija? Se näyttää ulkonaisesti tekevän kohujutut eettisin perustein. Toimittajat vetoavat kansalaisten moraalitajuun ja mustamaalaavat kohteensa niin, että tuomiosta tulee yksiselitteinen. Tämä ei kuitenkaan tapahdu eettisin perustein.

Median tuomioistuimessa yksityiskohdat jäävät tarkistamatta. Sitä kuulemma ei ehditä tehdä. Onhan altavastaajalla sitten mahdollisuus korjata virheet! Kehitellyt syytökset eivät voi sikaan perustua faktoihin, koska ne eivät juuri koskaan koske laittomuuksia. Nykymedia ei juuri kykene tutkivaan journalismiin. Sen sijaan syytökset ovat moralismia. Toimittajat pysyvät pelkän vihjailun avulla saamaan kohteensa näyttämään niin synkältä, että lukijat väistämättä paheksuvat tätä.

Juuri tällainen journalismi kielletään Julkisen sanan neuvoston eettisissä ohjeissa. Journalistin ohjeet ovat yksiselitteiset. Kaikki väittämät pitää tarkistaa. Ketään ei saa asettaa huonoon valoon.

Yhtään juttua ei saa tehdä vahingoittamistarkoituksessa. On selvää, että 2000-luvun media kävelee ylimielisesti näiden ohjeiden yli.

Tarvitaanko siis pappia kertomaan medialle, että se on siirtynyt eettisistä periaatteista parjaukseen ja paheksuntaan? Näköjään tarvitaan. YLEn ohjelmassa päätoimittajat itse myönsivät, että heidän on toimittava aikakautensa ehdoilla. Juuri se on virhe. Nimenomaan päätoimittaja ei saa toimia minkään virtauksen ehdoilla, vaan häneltä vaaditaan moraalista selkärankaa.

Timo Eskola

Käykö armo oikeudesta?

Simein historia ja sen sanoma

Simein, erikoinen Vanhan testamentin henkilöhahmo, oli keskeinen kirkkomme yhdessä jumalanpalvelustekstissä 22. kolminaisuudenpäivän jälkeisenä sunnuntaina, jolloin aiheena on *Antakaa toisillenne anteeksi*. En tosin ole kuullut tekstiä selitettävän ja itsekin olen käsitellyt sitä suhteellisen myöhään elämässäni. Nyt tuo teksti on poistettu kyseisestä pyhästä (23. sunnuntai helluntaista) ja koko evankeliumikirjasta. Sitä voisi kuitenkin käyttää erityisesti tuon viikon opetuksessa.

Ensimmäisen kerran huomioni kiinnittyi Simeihin **Leino Hassisen** Helsingin hiipakunnalle laatimasta synodaalikirjoituksesta *Kristinusko ja kommunismi* (1967). Piispa **Osmo Alaja** on kirjoittanut tekstistä lyhyesti kirjassaan *Sanan varassa* (1983, s. 122–127), jossa on kirkkovuoden jälkipuoliskon vanhatestamentillisista teksteistä pidettyjä puheita. **Paavo Hiltunen** kirjassaan *Daavid-kuningas* (1993) kertoo lyhyesti myös Simeistä Daavidin vaiheissa.

Simeillä, häneen liittyvillä henkilöillä ja heidän keskinäisillä suhteillaan on merkittävä, aina ajankohtainen sanoma.

1. Simein historia

Simeistä kerrotaan kuningas Daavidin ja hänen poikansa, kuningas Salomon, yhteydessä neljä kertaa 2. Sam:ssa ja 1. Kun:ssa. Kysymyksessä on kuin nelinäytöksinen draama – tragedia, jossa on kaksi päähenkilöä ja pari, kolme sivuhenkilöä. Kertomuksen voisi myös esittää teatterin tai elokuvan keinoin.

1.1. Simein kiroaa Daavidia (2. Sam. 16:5-14)

2. Sam. 15 kertoo Daavidin pojan Absalomin kapinasta isäänsä vastaan, joka joutui pakenemaan Jerusalemita pienen, uskollisena pysyneen soturijoukon saattamana. Jonkin matkan päässä hän kohtasi Simein-

nimisen miehen. Tämä oli benjaminilainen ja edellisen kuninkaan Saulin etäinen sukulainen. Benjaminin, ”saalistavan suden” (1. Moos. 49:27), heimo oli lähes kokonaisuudessaan pysynyt Saulille uskollisena loppuun saakka, vaikka osa olikin siirtynyt Daavidin puolelle jo ennen Saulin kuolemaa (1. Aik. 12:1–8, 30). Simein nimi on luultavasti lyhenne, joka merkitsee ’Jahve (= Herra) on kuullut’.

Simei kohtasi Daavidin kotipaikallaan Bahurimissa. Se sijaitsi Jerikon tien varressa kolmen kilometrin päässä silloisesta Jerusalemissa eli ”Daavidin kaupungista” tasangolla Öllymäen itäpuolella, nykyisestä Augusta Victorian sairaalasta itään. Nyt sen nimi on Ras-et-Tumein. Bahurimin mainitsevat VT:ssä 2. Sam. 3:16; 16:5; 17:18; 19:17; 1. Kun. 2:8.

Simei käyttäytyi erikoisesti: hän heittelee vuoren rinteeltä kivillä kuningasta ja tämän pientä sotajoukkoa ja huusi kirouksia kuninkaalle. Hän uskalsi tehdä näin tämän uudessa, epävarmassa ja hädänalaisessa tilanteessa, koska hän luuli, että Absalomin kapina onnistuisi ja Daavidin kuninkaanura olisi lopussa. Simeillä ei näyttänyt olevan mitään menetettävää. Niin hän saattoi purkaa estoita ja jopa väkivaltaisesti vihan, jota hän ja koko hänen heimonsa tunsivat Daavidia kohtaan. Siinä sydämen pohjamudat ryöpsähtivät pintaan.

Simei syytti Daavidia ensin murhamieheksi (hepr. *iish had-daamim* ’ver[ipisaroit]ten mies, verenvuodattaja, verivelkaan syyllinen’). Hän ehkä viittasi tällä Saulin sotaväen entisen päällikön Abnerin ja Saulin pojan Isbosetin murhaan. Daavid oli kuitenkin syytön niihin ja oli ankarasti tuominnut ne, surrut Abnerin kuolemaa ja rankaissut Isbosetin murhaajia teoittuttamalla heidät (2. Sam. 3:22–39; 4:1–12).

Toiseksi Simei nimitti Daavidia kirjaimellisesti ”Belijaa’alin mieheksi” (*iish hab-belijaa’al*, KR 1938: ”kelvoton”, KR 1992: ”roisto”). *Belijaa’al* tarkoitti hyödyttömyyttä, mitättömyyttä, turhuutta ja arvottomuutta, sitten pahuutta ja syntisyyttä, edelleen manalaa ja jopa Saatanaa (Tuom. 19:22; 20:13; 1. Sam. 2:12; 22:5–6; Paa-

valin käyttämänä muodossa *Beliar* ’Saatanan, Antikristus’ 2. Kor. 6:15). Simei siis syytti Daavidia verenhimoiseksi tai verenvuodattajaksi ja suorastaan saatanalliseksi. Hän väitti, että Daavid olisi ryöstänyt kuninkuuden Saulilta laittomasti ja Jumala nyt kostaisi Daavidille nämä rikokset antamalla hänen poikansa Absalomin tulla kuninkaaksi. Syytös turhensi täydellisesti Daavidin arvon ihmisenä ja Jumalan edessä.

Tämäkin syytös oli kuitenkin valheellinen. Daavid ei ollut tehnyt väkivaltaa Saulille. Hän ei myöskään ollut itse pyrkinyt kuninkaaksi. Hänen kuninkuutensa perustui siihen, että Jumalan profeetta Samuel oli voidellut hänet kuninkaaksi Jumalan käskystä.

Saul puolestaan oli aikanaan solvannut Daavidia tämän alhaisesta syntyperästä nimittämällä häntä halveksivasti ”Iisain pojaksi” (1. Sam. 20:27, 30, 31).

Simei sen sijaan itse rikkoi lakia, joka sanoi: ”Älä herjaa Jumalaa äläkä kiroa kansaasi kuuluvaa päämiestä” (2. Moos. 22:27). Suhteessaan Sauliin Daavid oli noudattanut tätä Herran lakia. Paavalikin noudatti sitä asenteessaan ylipappiin, joka kehotti kohtelemaan häntä väkivaltaisesti (Ap. t. 23:5).

Daavidin henkivartiostoon kuuluva Abisai halusikin Simeitä rangaistavan lain mukaisesti välittömästi. Hän sanoi Simeitä koiranraadoksi, niin kuin Saulin pojan Jonatanin ontuva poika Mefiboset oli nimitänyt itseään Daavidin edessä (2. Sam. 9:8). Abisai oli aikaisemmin tarjoutunut surmaamaan Saulin Daavidin puolesta, mutta Daavid oli torjunut sen (1. Sam. 26:7).

Abisaihin liittyi ilmeisesti hänen veljensä Joab, koska Daavid sanoi: ”Te Serujan pojat.” Seruja oli Daavidin sisar (1. Aik. 2:16) tai sisarpuoli (2. Sam. 17:25). Hänellä oli ollut kaikkiaan kolme poikaa. Nuorin oli nimeltään Asael. Heitä ei koskaan nimitetä isänsä mukaan vaan aina äitinsä mukaan.

Joab ja Abisai olivat parkkiintuneita sotureita. Juuri Joab oli veljensä Abisain kanssa aikaisemmin vastoin Daavidin tahtoa surmannut Abnerin kostoksi siitä, että tämä oli taistelussa tappanut heidän veljensä Asaelin.

Daavid sanoi sisarensa Serujan pojille ankarasti: ”Mitä teillä on minun kanssani tekemistä?” (KR 1938; kreikkalaisessa käännöksessä Septuagintassa *Ti emoi kai hymin*; samanlainen ilmaisu 1. Kun. 17:18 ja Joos. 22:24). Daavid oli aikaisemmin kahdesti pidättynyt surmaamasta Saulia, vaikka tämä oli hänen käsissään, ja sanonut tuolloin Abisaille: ”Älä surmaa häntä! Kuka on rankaisematta kohottanut kätensä Herran voideltua vastaan?” (1. Sam. 24; 26:9). Näin Daavid oli noudattanut Jumalan käskyä.

Vastoin veljesten osittain perusteltua suositusta Daavid ei rankaisut Simeitä vaan suostui tämän nöyryytettäväksi ja häväistäväksi. Hän piti Simein hänelle aiheuttamaa nöyryytystä pienenä siihen verraten, että hänen oma poikansa oli noussut kapinaan häntä vastaan ja hän laillisena kuninkaana oli nyt joutunut pakenemaan.

Daavid halusi kuulla, mitä Herralla ehkä oli Simein vihan ja väkivallan välityksellä sanottavana hänelle, vaikka hän oli syytön siihen, mistä Simei häntä syytti. Daavid tiesi, että Herra rankaisisi Simeitä aikanaan tämän valheellisuudesta ja väkivaltaisuudesta. Hän luotti tähän ja pidättyi ottamasta kosta omiin käsiinsä. Mooses oli lausunut jäähyväislausuunsa: ”Herra puolustaa kansaansa, hän sääli palvelijoitaan, kun hän näkee, ettei heillä enää ole voimaa, että he ovat uupuneita, niin suuret kuin pienet” (5. Moos. 32:36).

Daavid joukkoineen jatkoi matkaansa. KR 1938:n mukaan hän tuli Ajefimiin. Tämä on muuten tuntematon paikannimi. Sillä on kuitenkin kirjaimellinen merkitys ’väsyneet’. KR 1992:n käännös saattaa olla oikea: ”— saapuivat väsyneinä määränpäähän.”

Joka tapauksessa Daavidin levähdyspaikka oli Jordanilla (2. Sam. 17:16, 22), vilvoittavan veden äärellä. Psalmi 3 — ”Daavid pakenee poikaansa Absalomia” — on saattanut syntyä juuri silloin.

1.2. Daavid armahtaa Simein (2. Sam. 19:16-24)

Kuninkaaksi väkivalloin pyrkinyt Absalom sai kuitenkin surmansa. Kapina kuivui kokoon, ja Daavid kutsuttiin jälleen kunin-

kaaksi ja palaamaan Jerusalemiin. (2. Sam. 18:9–19:16.)

Uudessa tilanteessa Simei katui aikaisempaa käytöstään ja pyrki mielistelemällä pääsemään Daavidin suosioon ja säilyttämään henkensä. Hän lähti tätä vastaan Jordanille mukanaan tuhannen miehen joukko ja sanoi edustavansa ”koko Joosefin heimoa” eli kaikkia muita Israelin heimoja paitsi Juudaa, jota vastaan Joosefin heimo oli kauan taistellut.

Simei heittäytyi maahan Daavidin eteen ja pyysi anteeksi aikaisempaa käytöstään. Anteeskipyyntö ei kuitenkaan ollut varma osoitus vilpittömästä katumuksesta. Simei yritti toimenpiteillään vain välttää rangaistuksen aikaisemmasta käyttäytymisestään. Ellei Absalom olisi kukistunut eikä Daavid palannut kuninkaaksi, Simei ei olisi pyytänyt häneltä anteeksi. Hän ”nöyrtyi” ja ”kautui” vain pakon edessä, ei vakaumuksestaan eikä sydämestään. Siksi Abisai jälleen (Joabin kanssa) vaati Simeille lain mukaista rangaistusta eli kuolemaa hänen aikaisemmasta rikoksestaan.

Taaskaan Daavid ei halunnut tehdä Serujan poikien vaatimuksen mukaan. Hän käytti heistä jopa heprean sanaa *saataan* (ei kuitenkaan erisnimenä), jonka KR 1938 kääntää ’kiusaajaksi’, KR 1992 laimeasti vain ’harhaan johtamiseksi’. Veljesten kostonhimosssa Daavid kuuli suorastaan saatanallisen äänen. Hän kieltäytyi rankaisemasta Simeitä ja sen sijaan armahti tämän. Hän antoi anteeksi ja otti siten edelleen kantaakseen Simein aiheuttaman karsimyksen. Hän nöyrtyi siis Simein edessä toisen kerran. Hän jopa valalla vannoen lupasi säilyttää Simein hengen. Daavidin juhllallisena voiton päivänä, hänen saatuaan takaisin Israelin kuninkuuden, ketään ei saanut surmata.

Daavid antoi todellisesti anteeksi Simeile. Tämän armahtaminen ei ollut Daavidin heikkoutta eikä epävarmuutta valtaistumesta eikä Joosefin heimon pelkäämistä.

Syksyn uutuuksia

KIRJATIIMI

SROS:n juhluvuoden kirja

28 e

**Martti Luther
TIENVIITTOJA**

Päivän sana -tyyppinen kirja perustuu Suomessa aiemmin julkaisemattomaan kokoelmaan, joka kotimaassaan Saksassa on myynyt useita kymmeniä painoksia. 434 sivua.

Perussanoma Oy

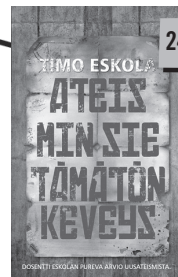

27 e

**Iiro Vilja, Risto Heikkilä
Ja Jumala loi tieteen...
KOSMOLOGIA**

Kirjassa keskustelevat Turun yliopiston teoreettisen fysiikan dosentti Iiro Vilja ja teologian lisensiaatti ja tietokirjailija Risto Heikkilä. Noin 200 sivua.

Ilmestyy lokakuussa 2009
Perussanoma Oy

24,90 e

**Timo Eskola
ATEISMIN SIETÄMÄTÖN
KEVEYS**

Mitä ovat tämän päivän ateismin käytämät perusteet? Ovatko ne päteviä? Onko ateismilla kannatusta yhteiskunnassamme? Noin 200 sivua.

Ilmestyy lokakuussa 2009
Kustannus Oy Uusi Tie

24,90 e

**Vesa Ollilainen
JEEUSKSEN VERTAUKSET**

Jeesus opetti vertauksin, mutta kuinka paljon ymmärrämme, mitä Jeesus vertauksillaan tarkoitti? Vesa Ollilainen avaa Jeesuksen tunnetuimpien vertausten rikasta sanomaa. Noin 250 sivua.

Ilmestyy lokakuussa 2009
Kustannus Oy Uusi Tie

32,90 e

**Erkki Ranta
VIESTIT VUORILTA
Matteuksen evankeliumi
kaikelle kansalle**

Vuorilta säteilee viestejä kristityistä valona ja suolana maailmassa, elämän arvojärjestyksestä, lopunajoista ja merkeistä. Noin 550 sivua.

Perussanoma Oy

29 e

**Tapio Puolimatka
USKO, TIETO JA MYYTIT**

Millaisiin myytteihin moderni ihminen uskoo? Onko tiede todistanut, ettei Jumalaa ole olemassa? Uusi painos kysytystä, uskon ja tieteen suhdetta käsittelevän trilogian ensimmäisestä osasta. 375 sivua.

Kustannus Oy Uusi Tie

**KYSY KIRJAKAUPASTA
TAI TILAA SUORAAN**

Perussanoma Oy, tilauspalvelu@perussanoma.fi, puh. (09) 5123 9120

Kustannus Oy Uusi Tie, tilauspalvelu@uusitie.com, puh. (019) 779 2307 • Toimituskulut 3,90 e/lähetys.

1.3. Daavid neuvoa Salomoa rankaisemaan Simeitä (1. Kun. 2:1-4, 8-9)

Kuolemansa lähestyessä Daavid kehotti seuraajaansa, poikaansa Salomoa, toimeenpanemaan Simein rangaistuksen, jonka hän oli torjunut: ”Älä sinä jätä häntä rankaisematta. Sinä olet viisas ja tiedät kyllä, miten voit toimittaa hänet alas tuonelaan harmaat hiukset veressä.”

Simein katumus ei ollut ollut aito. Daavid oli ensin Simein nöyryyttämänä ja sitten itse itsensä nöyryyttäneenä armahtamalla hänet antanut hänelle aikaa todelliseen mielenmuutokseen. Daavid oli antanut anteeksi persoonaansa kohdistuneen loukkauksen, mutta kuninkaanviran ja Herran Voidellun loukkaaminen oli rangaistava.

Simein kohtelu osoittaa Daavidin jalomielisyyttä, ei kostonhimoa. Hän myös pitäytyi kuolemaansa saakka valaansa, jonka oli Simeille vannonut Herran kautta. Pitämälle se ei ulottunutkaan. Uuden hallitsijan aikana ei Simein rikos kuitenkaan saanut jäädä kansalle malliksi majesteettirikoksen rankaisemattomuudesta.

1.4. Salomo surmauttaa Simein (1. Kun. 2:36-46)

Salomo keksikin älykkään menetelmän Simein rikoksen rankaisemiseksi rikkomatta Daavidin tälle vannomaa valaa. Hän kehotti tätä muuttamaan Bahurimista Jerusalemiin lähelleen. Tällöin Simei olisi kuninkaan välittömässä suojeluksessa. Hänen oli kuoleman uhalla pysyttävä Jerusalemissa. Simei suostui tähän.

Kuitenkin Simei vuosien kuluttua poistui Jerusalemistä kerran etsimään kahta karannutta orjaansa. Tästä Salomo sai pätevän muodollisen syyn kuolemantuomion langettamiseen vanhalle Simeille.

Varsinainen syy oli kuitenkin se, mil-lä Simei oli aikanaan rikkonut kuningas Daavidia vastaan, ja Salomo sanoikin sen suoraan Simeille: ”Sinä tiedät, tunnossasi tiedät, kaiken pahan, minkä olet tehnyt isälleni” (KR 1938:n kirjaimellinen käännös). Niin Salomo surmautti Simein, ja hä-

nen hallitsijanasemansa vahvistui, niin kuin Herra oli Daavidille luvannutkin.

2. Simein historian sanoma

”Kaikki, mitä pyhät kirjoitukset sisältävät, on kirjoitettu meille opiksi, jotta saisimme siitä kestävyyttä, lohtua ja toivoa” (Room. 15:4). Tämä koskee myös Simein karmaisevaa historiaa ja sen keskushenkilöiden keskinäisiä suhteita.

2.1. Abisai ja Joab

Daavidin sisarenpojat Abisai ja Joab olivat ilmeisen kiivaita, äkkipikaisia ja säälimättömiä. Abisai oli ollut Joabin mukana murhaamassa Abnerin kostoksi. Samanlaisessa hengessä hän halusi tappaa Simein. Näennäisesti laki oli hänen puolellaan, mutta hänen vaikuttimensa eivät olleet puhtaat: hän ei pyrkinyt pelkästään puolustamaan kuninkaan kunniaa. Hän ei myöskään kyennyt ottamaan huomioon muita näkökohtia eikä varsinkaan hengellistä todellisuutta, Jumalan tarkoituksia, sitä, mihin Jumala mahdollisesti saattoi käyttää Simein pahaa tekoa. Abisai oli legalistinen lain puolustaja, joka ei tuntenut evankeliumia. Toisin kuin myöhemmin Joab (1. Kun. 2:5-6, 28-35) hän ei kuitenkaan saanut kuolemantuomiota rangaistukseeseen.

Uudessa testamentissa Daavidin seuraalaisia Abisaita ja Joabia, Serujan poikia, muistuttavat ensinnäkin Jeesuksen apostolit Jaakob ja Johannes, Sebedeuksen pojat. Niin kuin vanhatestamentillisiä veljeksiä nimitetään äitinsä nimellä, niin uusitamentillisen veljesparin puolesta puhuu Jeesukselle heidän äitinsä, joka pyytää heille erikoisasemaa Jeesuksen, kuninkaan, rinnalla hänen tulevassa valtakunnassaan (Matt. 20:20-21; Mark. 10:35-45).

Sebedeuksen pojille Jeesus antoi nimeksi *ukkosenjylinän pojat* (kreikkalaisessa muodossa *Boanerges*, hepr. *benee regesh/regaz* ’sekasorron, jylinän tai vihan pojat’, Mark. 3:17). Hehän toivottivat tuhoa erään samarialaiskylän asukkaille, jotka eivät ottaneet Jeesusta vastaan: ”Herra, tahdotko, että käskemme tulen iskeä taivaas-

ta ja tuhota heidät, niin kuin Eliakin teki?” Jeesus kuitenkin nuhteli heitä: ”Te ette tiedä, minkä hengen omat te olette.” (Luuk. 9:52–56.)

Samalla sanalla kuin Daavid nuhteli Serujan poikia (2. Sam. 19:23), Jeesus puhutteli kerran Pietaria: ”Väisty tieltäni, *Saatana!* Sinä tahdot saada minut lankeamaan. Sinun ajatuksesi eivät ole Jumalasta, vaan ihmisestä!” (Matt. 16:23; Mark. 8:33.) He ovat siis myös Pietarin ennakkokuva.

Joab on mielletty kristillisessä perinteessä (muun muassa Oberammergaun kärsimysnäytelmässä) myös Juudas Iskariotin ennakkokuvaksi. Joab oli nimittäin suudelman antamista teeskennellen miekallaan pistänyt kuoliaaksi serkkunsa Amasan, Abigailin pojan (2. Sam. 20:4–13). Ennen kuolemaansa Daavid kehotti Salomoa rangaistamaan Joabia Abnerin ja Amasan tappamisesta (1. Kun. 2:5–6). Salomo surmauttikin Joabin aikanaan (1. Kun. 2:28–34).

2.2. Simei

Simein täyttivät viha ja katkeruus, kosto ja väkivallan himo. Hän syytti Daavidia väärin perustein ja rakensi siten kaiken valheeseen. Hän rikkoi kahdeksannen käskyn antamalla väärän todistuksen lähimmäisestään ja viidennen käskyn pyrkimällä tappaamaan tämän. Hän syyllistyi majesteettirikokseen, esivallan vastustamiseen, ja siten neljännen käskyn rikkomiseen.

Samalla ja perimmältään Simei nousi Jumalaa vastaan, sillä Jumalahan oli valinnut Daavidin kuninkaaksi. Näin Simei rikkoi myös ja ennen kaikkea ensimmäisen käskyn. Neljäs käsky vastaa Jumalan lain ”toisessa taulussa” ”ensimmäisen taulun” ensimmäistä käskyä ja on kaikkien sitä seuraavien käskyjen perusta. Se joka rikkoo sen eli vanhempien arvovallan ja kunnioituksen, on samalla sielussaan avannut oven muiden käskyjen rikkomiselle, muun muassa sanalliselle ja ruumiilliselle väkivalalle toisia kohtaan. Ovathan vanhemmat myös lähimpiä lähimmäisiä.

Todellisuudessa Simei siis vastusti Jumalaa mutta vetosi Jumalan nimeen ajaes-

saan omia pahoja ja vääriä tarkoituksiaan. Hän sanoi Daavidille: ”Herra on koston sinulle Saulin suvun veren! – Herra antoi kuninkuuden pojallasi Absalomille.” Hän siis käytti väärin Jumalan nimeä kostonhionsa naamiona Daavidin perusteettomaan hengelliseen syyllistämiseen. Rikkomalla ensimmäisen käskyn Simei ajautui rikkomaan myös toisen käskyn. Syvimmiltään hänen syntinsä oli uskonnollinen niin kuin kaikki synty.

Simei toimi myös tyhmästi. Saarnaajan kirja tekee Jumalan laista käytännön elämään johtopäätöksiä hyödyn näkökulmasta ja varoittaa (10:20): ”Älä edes ajatuksissasi kiroile kuningasta – taivaan lintu voi viedä puheesi, siivekäs saattaa sanasi ilmi.”

Simei muutti suhdanteiden mukaan mielipidettään mutta ei sydäntään: hänen katumuksensa oli vain ”hirsipuukatumusta” (**Lutherin** kuuluisa sana *Galgenreue*), rangaistuksen pelon aiheuttamaa. Hänen julkinen anteeksipyyntönsä oli vain teeskennelty, ei todellinen. Daavid oli nöyryyttänyt itsensä Simein edessä kahdesti, mutta sekään ei saanut tämän sydäntä murtumaan. Hän paatui. Hän sai mielenmuutokseen aikaa, jopa vuosikymmeniä, mutta se ei auttanut.

Monella tavoin Simein piirteitä on Juudas Iskariotissa. Pietari sanoi (Apt. 1:16): ”Sen kirjoitusten sanan oli käytävä toteen, jonka Pyhä Henki Daavidin suulla oli ennalta Juudaksesta lausunut.” Hiukan myöhemmin samassa puheessa Pietari lainaa Psalmien kirjaa (69:26; 109:8). Asia voidaan kuitenkin nähdä myös laajemmin ja syvemmin: Juudaksen ennakkohahmo oli Simei, jonka kuolemantuomion Daavid oli lausunut.

Juudas pettyi ennen kaikkea siihen, ettei Jeesus ollut sellainen (maallinen) Messias kuin hän oli toivonut. Siksi hän päätti raivata Jeesuksen pois Jumalan suunnitelmien tieltä ja siten auttaa Jumalaa. Kuolemallaan, jonka Juudas osaltaan aiheutti, Jeesus oli sovittava myös hänen syntinsä, sen uskonnollisen synnin, että hän toimiessaan – omasta mielestään – Jumalan hyväksi toimikin Jumalaa vastaan. Juudas jättäytyi kuitenkin Jeesuksen sovituksen ja anteeksiantamuksen ulkopuolelle.

Samoin teki Simei suhteessa Daavidiin. Hän luuli kapinoitsija Absalomia paremmaksi hallitsijaksi. Simeillä ja Juudaksella ei kummallakaan sitten ollut enää pelastusta.

Simei syytti Daavidia ”verten mieheksi” (*iish had-daamim*). Juudaksen loppuun liittyi ”Veripelto” (*Hakel-dama*) sen paikan nimenä, jossa hän surmasi itsensä (Ap. t. 1:18–19).

2.3. Daavid

Daavid oli syytön siihen, mistä Simei häntä syytti. Silti hän nöyrytyi Simein kiroukseen ja pilkkaan. Hänen itsestään käyttämänsä sana (2. Sam. 16:12) käännettiin kreikaksi Septuagintassa sanalla *tapeinoosis*. Sen perusmerkitys on ’alhaisuus’ ja johdettu ja merkityksiä ’pienuus, vähäisyys, mitättömyys, merkityksettömyys; nöyryys; mässennus; halveksittuna oleminen’. KR 1938 suomentaa sen sanalla ’kurjuuteni’, KR 1992 sanoilla ’kärsimäni vääräisy’. Daavidin ajatukseen ja ilmaisuun sisältynevät kaikki nämä ulottuvuudet.

Daavid otti kokemansa pahan eli Simein kiroukset Herran kädestä hänen vihansa ilmauksena yleisesti (esimerkiksi Jes. 31:2; 45:7; Job 2:10) ja tietyistä synneistään erityisesti. Koska Daavid tunnusti syntinsä, hän saattoi myös luottaa Herran anteeksiantamukseen (2. Sam. 12:13; Ps. 32:5; 51:3–14; 103:3–14).

Hassinen mieltää mainitussa teoksessaan (s. 23) vuonna 1967 kommunismin kristillisen kirkon Simeiksi: ”Eikö Herra itse puhu meille vihassaan kommunismin läpi? Ehkäpä Hän itse on nostattanut kommunismin paljastamaan häikäilemättömästi laiminlyöntimme?” Samoin voimme ajatella islamista, joka on sekä kristillisen uskon ja kirkon että koko ihmiskunnan vaarallisin ulkonainen vihollinen tällä hetkellä, ehkä myös saatananpalvonnasta oman nuorisomme keskuudessa.

Simein kirouksen ydin osui Daavidin sielun pohjaan saakka ja pyrki tuhoamaan hänen luottamuksensa Jumalaan, ettei hän olisi enää uskonut Jumalan armonvalintaan. Simein tukena olivat kiistattomat tapahtu-

mat – Absalomien kapina ja sen saavuttama menestys – ja Daavidin oma kokemus. Ne puhuivat Daavidia vastaan.

Jos Daavid olisi uskonut Simeitä, hän olisi samalla pettänyt sen luottamuksen, jota Jumala oli osoittanut häntä kohtaan. Niin hänen tehtävänsä maailman, Israelin ja pelastuksen historiassa olisi jäänyt suorittamatta.

Daavid pitäytyi kuitenkin Jumalan lupaukseen (2. Sam. 7) ja saavutti voiton. Viimeinen sana ei ollut Simein kirous vaan Jumalan siunaus: ”Herra pitää Daavidin valtaistuimen ikuisesti vahvana” (1. Kun. 2:45).

Daavid kesti vääryyden aiheuttaman häpeän ja ruumiillisen kivun, koska hän tiesi olevansa (niissä asioissa) syytön kuten Herran palvelija Jesajan kirjassa (50:7–8): ”Olen kovettanut kasvoni piikiven kaltaisiksi. Minä tiedän, etten jää häpeään, sillä hän on lähellä, hän osoittaa syyttömyyteni – kuka voisi minua syyttää!”

Voitonlaulussaan (2. Sam. 22:21, 28) Daavid sanoi asian näin: ”Herra palkitsi minut, koska rakastan oikeutta – (ja) tekoni ovat puhtaat. – Nöyrät sinä pelastat, mutta ylpeiden katseen sinä painat maahan.”

Daavid luotti Jumalan oikeudenmukaisuuteen, koston ja hyvitykseen: ”Ehkäpä Herra näkee kärsimäni vääryyden ja hyvittää ne kiroukset, joita tuo mies on tänään syytänyt niskaani” (2. Sam. 16:12).

Daavid myös toimi tämän mukaisesti: ”Älkää maksako kenellekään pahaa pahalla, vaan pyrkikää siihen, mikä on hyvää kaikkien silmissä. Jos on mahdollista ja jos teistä riippuu, eläkää rauhassa kaikkien kanssa. Älkää ottako oikeutta omiin käsiinne, – vaan antakaa Jumalan osoittaa vihansa. Onhan kirjoitettu: ’Minun on tuomio (KR 1938 oikeammin: kosto), minä maksan tekojen mukaan’ [5. Moos. 32:35; Hepr. 10:30] –. Jos vihamiehelläsi on nälkä, anna hänelle ruokaa, jos hänellä on jano, anna juotavaa. Näin keräät tulisia hiiliä hänen pänsä päälle.’ [Sananl. 25:21–22.] Älä anna pahan voittaa itseäsi, vaan voita sinä paha hyvällä.” (Room. 12:17–21.)

Daavid antoi Simeille aikaa, jotta tämä olisi itsessään voittanut pahan, niin kuin hän

oli voittanut pahan itsessään suhteessaan Simeihin.

Daavid siis kieltäytyi käyttämästä väkivaltaa Simeitä kohtaan. Sen sijaan hän rakasti tätä niin paljon, että nöyrytyi tämän väkivallan ja häpäisemisen kohteeksi, jotta se olisi murtautunut tämän sydämen. Se ei kuitenkaan auttanut.

Silti Daavid toimi myös vastuullisen hallitsijan tavoin. Paavali jatkaa mainittuja yksilöön kohdistuvia kehotuksiaan välittömästi yhteisön osalta (Room. 13:4): ”Esi-valta on Jumalan palvelija ja toimii sinun parhaaksesi. Jos teet väärin, pelkää! Esivalta ei kannata miekkaa turhaan. Se on Jumalan palvelija ja panee täytäntöön väärintekijälle kuuluvan rangaistuksen.” Salomo toteutti tämän Simein kohdalla ja toimi oikeuden mukaan.

Daavid teki eron henkilösä ja virkan-sa välillä, vaikkei hän irrottanut niitä toisistaan. Henkilökohtaisen loukkaamisensa hän antoi anteeksi, virkansa häpäisemistä ei. Virka ei ollut yksityisasiasia vaan koski koko yhteisöä ja oli perimmäältään Jumalan asettama. Yksityishenkilö voi rakkautensa antaa anteeksi ja ottaa itse kannettavakseen sellaista, mitä yhteiskunta vanhurskaudessaan ei voi hyväksyä eikä jättää rankaisematta.

Persoonan ja viran/virkojen suhde on samanlainen kuin evankeliumin ja lain suhde. Kenelläkään ei ole yksityishenkilönä oikeutta toisen tappamiseen missään muodossa. Sen kieltää viides käsky. Oikeutta ei saa ottaa omiin käsiin. Sen sijaan yhteiskunnalla on sekä oikeus että velvollisuus tuomioiden langettamiseen ja rangaistusten toimeenpanemiseen – Oikeuden mukaisesti ja kansalaisten oikeuksien turvaamiseksi. Yhteiskunnan palveluksessa kristittykin voi toimia poliisin, tuomarin, sotilaan, jopa pyövelin virassa hyvällä omallatunnolla ja pelastuksesta osallisena.

Ei siis voida perustellusti ajatella, että Daavidin ”mielenmuutos” suhteessa Simeihin olisi ollut vanhuuden jäykkyyttä ja suvaitsemattomuutta, kovasydämisyttä ja anteeksiantamattomuutta. Hän sieti tätä vuosikymmenet suhteellisen lähellä itseään: Daavidin kaupungista oli vain kolme

kilometriä Simein kotikylään Bahurimiin.

Daavid sieti lähellään myös sukulaisiaan Abisaita ja Joabia merkittävässä asemassa, vaikkei hän voinut läheskään kaikessa luottaa heihin. Ilmeisesti saatavissa ei ollut parempia apulaisia – silloinkaan.

Kuitenkin Daavid haavoittui vaikeasti ja väsyi syvästi Simein kirouksista ja kivistä ja tarvitsi lepoa. Daavidkin oli vain ihminen, herkkäsieluin, ei suinkaan kovapintainen luonnehäiriöinen toisin kuin ilmeisesti Simei, jonka synnin hän kantoi ruumiissaan ja sielussaan.

Ehkä juuri Simein kirouksen johdosta Daavid kirjoitti Psalmi 20 (Herra on voideltunsa auttaja), 23 (Herra on minun paimeneni) ja 37 (Vanhurskaat perivät maan). Se lienee yhtenä motiivina 2. Sam. 22:n tallettamassa Daavidin voitonlaulussa, jonka sisältö on sama kuin Ps. 18:n. Kun Daavid uskoi ja luotti Herraan eikä turvautunut voimaan eikä väkivaltaan, Herra käänsi hänen kokemansa pahan jo tälläkin tavalla hyväksi. Kenties Daavid ei olisi synnyttänyt näitä suurenmoisia psalmeja, ellei Simei olisi ahdistanut ja nöyryyttänyt häntä. Meidän on hyvä muistaa se, kun luemme niitä omaksi lohdutukseksimme. Niillä on ollut hintansa.

Myös Simein kohtaamisessa Daavid on Jeesuksen ennakkokuva.

2.4. Jeesus

Uusi testamentti mieltää Jeesuksen selvästi ensinnäkin Daavidin Pojaksi (Matt. 1:1; Luuk. 1:32, 69; 2:4, 11; Ap. t. 13:23; Room. 1:3; 2. Tim. 2:8; Ilm. 5:5; 22:16). Myös virsikirjassamme on säilynyt tämä raamatullinen Jeesuksen nimitys (virret 1; 43:1; 45:1; 60:1, 6; 108:5).

Jeesus on toiseksi suorastaan uusi Daavid, sen liiton varsinainen toteuttaja, jonka Herra teki ennakoivasti Daavidin kanssa, eli Messias (2. Sam. 7:12–17; 23:5; Ps. 89:4–5, 27–38; 132:11–18; Jes. 9:6; 42:1, 6; 49:8; 55:3–4; Hes. 37:24; Mal. 3:1; Luuk. 1:32–33; Ap. t. 2:30–36; Ilm. 3:7). Virsi 84:4 nimittääkin Jeesusta uudeksi Daavidiksi.

Jeesus sanoi Kanaan häissä äidilleen täsmälleen samoin kuin Daavid Serujan pojil-

le (Joh. 2:4: *Ti emoi kai soi*, kirjaimellisesti: "Mitä meillä on toistemme kanssa tekemistä?"). Jeesus tuskin valitsi sanojaan satumalta. Käyttämällä Marialle ja muille läsnä olleille tuttua VT:n ilmaisuja hän osoitti mieltävänsä Marian huomautuksen viinin loppumisesta samanlaiseksi kiusaukseksi ennenaikaiseen toimintaan kuin Daavid Serujan poikien aktiivisuuden. Ehkä nämä Jeesuksen tylyntuntuiset sanat antoivat Marialle uskoa ja luottamusta Jeesuksen jumaluuteen, hyvyyteen ja kaikkivaltiuteen, niin että hän sanoi häätalon palvelijoille: "Mitä hän teille sanookin, tehkää se."

Jeesus on kolmanneksi myös Daavidin Herra ja siten enemmän kuin Daavid – onhan hän ihmisenä synnitön ja lisäksi Jumala, kun Daavid Jumalan valitsemana ja voitelemana oli vain Jumalan anteeksiantamusta tarvitseva syntinen ihminen (Matt. 22:43–45; Mark. 12:35–37; Luuk. 20:41–44; Ap. t. 2:24–36). Jeesukselta ruokoillaan Daavidin Poikana armahdusta niin kuin Daavidilta aikoinaan – ja samalla ilmeisesti vähintään aavistetaan, että hän on enemmän kuin Daavid: "Herra, Daavidin Poika, armahda minua! Paha henki vaivaa kauheasti tyttärentäni." (Matt. 15:22.) "Jeesus, Daavidin Poika, armahda minua!" (Mark. 10:47). "Hoosianna, Daavidin Poi-

ka! Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä!" (Matt. 21:9.)

Daavidin suhtautuminen Simeihin ja Abisaihin havainnollistaa Jeesuksen asennoitumista sellaisiin ihmisiin, itseensä ja Isäänsä. Jeesus uupui meidän syntiemme kantajana täydellisesti ja tuhoutui helvettiin saakka. Sieltä ylösnousseena ja syntimme ruumiissaan ja sielussaan sovittaneena hän kuitenkin nyt antaa kaikki synnit anteeksi jokaiselle, joka sitä häneltä pyytää, senkin kauheimman synnin, että olemme hänet surmanneet. Hänen sovituksensa kattaa kaiken. Jollei joku kuitenkaan halua siihen nöyrytä eikä turvautua, tuomiopäivänäkin hän on yhä sen ulkopuolella – oman valintansa seurauksena.

2.5. Me nykykristityt

Useimmat voinevat tunnistaa itsensä Daavidista, Simeistä tai Abisaista. Kuka Simein historiassa on meidän hahmomme? Kenestä me löydämme itsemme? Kuka meidän historiassamme on Sime, kuka Abisai, kuka Daavid? Rosenius totesi, että niin kuin Jeesuksella oli Pietarinsa, ukkosenjylinän poikansa, Juudaksensa, Herodeksensa ja Pilatuksensa, niin on meilläkin hänen seuraajinaan. Olemme kutsutut luottamaan Jeesukseen ja olemaan Jeesuksen ja siten myös Daavidin kaltaisia.

SRO-matkapalvelu

Matka Mongoliaan ja Pekingiin, alustava ajankohta 6.–18.6.2010. Matkan kesto puolitoista tai pari viikkoa. Tutustumme maahan ja kansaan, luontoon ja kulttuuriin, suomalaisen lähetys- ja kehitysyhteistyöhön sekä tapaamme suomalaisia lähetystyöntekijöitä. Matkan emäntä ja isäntä: **Seija & Raimo Mäkelä**. Järjestäjät: Suomen Raamattuopiston matkapalvelu, Evankelis-luterilainen Lähetysyhdistys Kylväjä, Kaukomatkatoimisto Olympia. Alustava hinta 3.380 € (sisältää täysihoidon, lento- ja turistiverot ja muut viranomaismaksut ja viisumit). Ennakkovaraus: paula.eskola@sro.fi, p. (09)5123 9157.

Suomen Raamattuopiston
"Rakennamme tulevaisuutta
–hyväntekeväisyyskonsertti"

Tempeliahkion kirkossa

23.10.2009 klo 19

Esiintyjinä Hannu Niemelä ja Tapio Tiitu
Liput 15€ - Tilaa lippu (09) 512 3910.

Timo Eskola: Ateismin sietämätön keveys

Uusi Tie 2009

Kristinuskoa vastaan hyökkäävä uusateismi julistaa sanomaansa kissankokoisin kirjaimin bussien kyljissä. Dosentti Timo Eskolan kirpeän arvion mukaan uusateistit toistelevat sata vuotta vanhaa tieteisuskoa ilman perusteita. Richard Dawkins, Sam Harris ja Daniel Dennett vieroksuvat tieteen viimeisiä tuloksia ja sivuuttavat kulttuurintulkinnan suuret käännekohdat kokonaan. Ateistien uskontokritiikki puolestaan perustuu yhä erään 1800-luvulla eläneen kiukkuisen kveekarin uskonnonvastaisiin teksteihin.

Kirjoittaja toisensa jälkeen jää kiinni siitä, että heidän maailmankuvansa on ristiriitainen sekoitus vanhaa mekanismia ja viidakon lakeihin vetoavaa darvinismia. Useimpien filosofia on vanha keitos comtelaista positivismia yhdistettynä Nietzschen kylmään nihilismiin. Uusateismin maailmankuva on pahimmillaan pelkkää fatalismia ja parhaimmillaankin se on kykenemätön antamaan kenellekään ohjeita oikean ja väärän erottamiseen. Humanismia olisikin myöhäistä puolustaa, sillä merkityksen kadotessa 1900-luvun filosofiasta myös persoona, identiteetti ja sukupuoli alkoivat hävitä ajattelijoiden näköpiiristä.

Teol. tri Timo Eskola toimii tutkijana Suomen teologisessa instituutissa ja dosenttina Helsingin yliopistossa. Tieteellisten julkaisujen ohessa hän on kirjoittanut esimerkiksi Jumalan kuoleman teologiasta, Paavalin opetuksista, Da Vinci -koodista ja postmodernista filosofiasta. Uusateismia käsittelevä kirja jatkaa aiemman pamfletin *Ateistit alttarilla* kriittistä linjaa.

Tilaa Timo Eskolan kirjan Ateismin sietämätön keveys

normaalihinta 24,90 euroa

opiskelijahinta 23 euroa

Toimitukseen lisätään postituskulut.

Nimi

.....

Osoite

.....

.....

Suomen
teologinen
instituutti
maksaa
postimaksun.

Suomen teologinen
instituutti
Vastauslähetyks
Sopimus 5006510
00003 HELSINKI

Hitlerin uskonto ja perintö

Ennustus joka toteutui

Vuonna 1835, melkein sata vuotta ennen **Adolf Hitlerin** valtaannousua, oli düsseldorfilaisella **Heinrich Heinella** tulevaisuuden visio, jonka kansallissosialismi siten hirvittäväällä tavalla toteutti. Kirjassaan *Über Deutschland* ('Saksasta') hän kirjoitti:

Kristinusko on jossain määrin hillinnyt germaanien brutaalia taisteluvimmaa. Se onkin kristinuskon kaunein ansio. Se ei kuitenkaan ole onnistunut juurimaan sitä kokonaan pois. Niinpä jos risti, tuo onnea tuova taikiesine, menettää merkityksensä, nousee ryrmisten esiin vanhojen taistelijoitten raakuus, tuo mieletön taisteluraivo, josta pohjoismaiset runoilijat paljon laulavat ja puhuvat. Tuo taikakalu on kuitenkin laho, ja se päivä on tuleva, jolloin se säälittävästi murtuu. Silloin nousevat vanhat kiviset jumalat ylös ja hie-rovat tuhatvuotiset pölyt silmistään. Tor pon-

nahtaa lopultakin pystyyn ja moukaroi jättivasarallaan murskaksi goottilaiset katedraalit. Kun te kerran kuulette ryskeen, jollaista maailmanhistoria ei ennen ole kokenut, silloin tietäkää: Saksan ukkonen on vihdoin päässyt tavoitteeseensa. Tässä melskeessä kotkat putoavat kuolleina ilmasta. Kaukaisimpienkin Afrikan aavikoiden leijonat luimistavat häntäänsä ja ryömivät kuninkaalisiin luoliinsa. Saksassa tullaan esittämään näytelmä, jonka rinnalla Ranskan vallankumous näyttäisi vain harmittomalta idylliltä. Tuo hetki tulee. Kansat ryhmittyvät Saksan ympärille kuin amfiteatterin porrastanteille katselemaan suurta taistelua.

Tahtoessaan päästää valloilleen germaamisen taisteluhirviön, ”ihanan villipedon”, Hitler repi saksalaisten kristilliset kulissit. Näin tehdessään hän tiesi tarkkaan, mitä teki. Hän halusi sivilisaation muuttamista, paluuta barbariaan, alastomaan hengissä pysymistaisteluun viidakon lakien mu-

kaisesti. Tämän hän oli selkeästi julistanut päämääräkseen. Päästäkseen tavoitteeseensa hänen täytyi antaa alamaisilleen uusi uskonto, joka poistaisi heidän epäilyksensä ja omantunnonvaivansa. Uusi uskonto selittäisi heidän veriset tekonsa pyhäksi velvollisuudeksi ja lupaisi heille kansanmurhien jälkeen maanpäällisen paratiisin ja ikuisen onnen.

Wolfram Sievers oli Ahnenerbe-järjestön viimeinen johtaja; järjestön tehtävänä oli huolehtia saksalaisten rodullisesta ”puhtaudesta”. Hänen vastuualuettaan olivat muun muassa sodan aikana keskitysleireissä tehdyt ihmiskokeet. Hänen viimeiset sanansa kuvaavat hyvin sitä, miten tietoisina tavoitteestaan Hitlerin tahdon toteuttajat menivät kuolemaan. Kun Nürnbergin sotasyllisyustuomioistuimien tuominnut hänet hirtettäväksi, hän julisti mahtipontisella natsipaatoksella:

Olen aina toivonut saavani kaatua taivaallisen valtakunnan puolesta. Olen tervehtivä sinun ja minun, Meidän kotimaatamme: jumalien valtakuntaa, joka jo odottaa minua. Jumalan nimessä astun sinne vievälle tielle.

Sievers uskoi veriteoillaan tulleen jumalimihmiseksi.

Gnostilaisuus Hitlerin taustana

Hitlerillä oli kyllä ideologisia ja henkisiä edeltäjiä. Gnostilaisuus yhdisteli aikoinaan aasialaisperäisiä itsepelastusoppeja, hellenististä antisemitististä muukalaisvihaa ja kristinuskoa. Ariosofia (arjalaista rotua tarkoittava okkultistinen viisaus) yhdisti teosofiaa usgnostilaiseen panteismiin. Tämän synkretistiseen sekoitukseen Hitler liitti vielä yhden ja ratkaisevan tekijän: tekoihin ja toimintaan ajan tahdon korostamisen.

Ennen Hitleriä olivat jo lukemattomien lakkojen kannattajat uskoneet, että loppu oli lähellä, mutta Hitler korotti itsensä apokalyptisen lopunajan taistelun sotapäälliköksi. Hän itse puhalsi pasuunallaan maailmanlaajuisen Harmageddonin taistelun alkaneeksi. Tämäkin jo osoittaa, että hän uskoi olevansa enemmän kuin profeetta. Oi-

keus käydä viimeiseen ratkaisevaan taisteluun kuului vain messiaalle, ja messiaana hän itseään piti.

Hitlerin uskonto oli tahdon eskatologiaa. Se opetti, että vapahdus saavutetaan apokalyptisen katastrofin kautta. Uskosta tuhatvuotiseen valtakuntaan se teki oikeutetun syyn sotaan ja tuhatvuotisesta valtakunnasta poliittisen päämääränsä. Päästä pudistellen voidaan naureskella Hitlerin suuruudenhullulle tavoitteelle toteuttaa jumalallinen rauhanvaltakunta 21 vuoden kuluessa. Miljoonia hän kuitenkin onnistui lumomaan. Nämä uskoivat olevansa salaperäisessä yhteydessä Johtajaansa (”Yksi kansa, yksi valtakunta, yksi Johtaja”) ja tulevana yhdeksi Hitlerissä, niin kuin kristityt ovat yhtä Kristuksessa. He olivat varmoja siitä, että saivat olla todistamassa ihmettä (”on aikamme ihme, että te löysitte minut”), todistamassa jumalallisen Kaitsemuksen lähtöä ilmentymistä.

Saksan nopea muuttuminen Hitlerin hallinnon kuuden ensimmäisen vuoden aikana, piinatun maan uusi kukoistus, näytti todistavan hänen ihmeitä tekevistä voimistaan. Ihmiset olivat valmiita sokeasti seuraamaan häntä (”Käske, Johtaja, me seuraamme sinua!”), koska he olivat varmoja siitä, että he kärsimysten ajan jälkeen saisivat yhdessä Johtajansa kanssa kokea kollektiivisen ylönousemuksen. Heidän uskonsa, antautumisen ja valmiutensa itsensä uhraamiseen (nämähän ovat jokaisen uskonnon kolme tunto-merkkiä) mahdollistivat sen, että heistä tuli Hitlerin tavoitteiden toteuttajia. Yhtyessään Hitlerin tahtoon – näin he uskoivat – he yhtyivät myös Jumalaan ja hankkivat itselleen etuoikeuden lunastukseen.

Hitlerin vetoamus Saksan kansalle, yksi hänen saarnojensa ydinajatuksista, oli: ”Minä opetin sinut uskomaan – lahjoita sinä nyt uskosi minulle!” Juuri tämä osoittaa, että Hitler oli uskonnon perustaja. ”Adolf Hitler on uskontunnustuksemme. – – Me uskomme, että hän voittaa myös lopullisen taistelun ja tuo rauhan maailmalle.” Näin muotoili Ordensburg-järjestön perustaja **Robert Ley** ”ruskean uskontunnustuksensa”. Järjestön tehtävänä oli huolehtia nuorison, varsinkin tulevien johtajien, kas-

vatuksesta kansallissosialismin hengessä. Ruskean univormunsa takia natsuja kutsuttiin ”ruskeapaidoiksi”. Hitler ei propagoinut poliittista ideologiaa, hän julisti uutta uskoa, tietä metafyyssiseen lunastukseen. Tätä voi parhaiten nimittää gnostilaiseksi ilmestysuskonnollisuudeksi.

Arjalainen usko

Arjalaisen Jumala on luonut omaksi kuvakseen, näin Hitler uskoi ja opetti. Arjalainen on siis jumalihminen, ihmiskunnan Prometheus. Lankeaminen rotujen sekoittamiseen aiheutti paratiisista karkottamisen, Atlantiksen tuhon. Hitler väitti kykenevänsä luomaan uuden paratiisin ja jalostamaan uuden jumalihmisen. Tähän hän pääsisi tekemällä tyhjäksi tuon syntyinlankeemuksen, puhdistamalla verenperinnön vieraista aineksista ja tuhoamalla juutalaisen arkkivihollisen, jonka syytä verenhäpäisy olikin. Sitä ennen valitun kansan, arjalaisten, oli kuitenkin käytävä apokalyptinen ratkaisutaistelu Paholaisen lapsia, juutalaisia, vastaan ja heitettävä heidät, jollei ihan helvettiin, niin ainakin hyvin konkreettisiin maanpäällisiin polttouuneihin.

”Kansanmurha ja pelastusodotus”, lunastus lopullisen ratkaisun (*Endlösung*) kautta ja ylösnousemus massamurhauhin jälkeen – siinä oli lopulta Hitlerin verisen gnostilaisuuden eskatologia. Juutalaisen hahmossa esiintyvän Pahan tuhoaminen oli siis kansallissosialistisen politiikan varsinainen tavoite. Sotakin oli vain väline päämäärän saavuttamiseksi. Natsi-eskatologiassa juutalaisten tuhoaminen oli edellytys sille, että jumalankaltaisten arjalaisten rauhan valtakunta voidaan perustaa.

Mielipuoliset tuhoamistoimenpiteensä Hitler selitti ”pyhäksi velvollisuudeksi – huolehtia siitä, ettei vain keveästi puhuta Jumalan tahdosta, vaan myös todella tehdään Jumalan tahto eikä sallita häväisten turmella Jumalan työtä”. Niin kuin jokainen profeetta ja jokainen uskonnon perustaja piti Hitlerkin itseään Jumalan apurina, oikeastaan jopa jumalallisen tahdon ruumiilistumana. Niin paljon kuin Hitler vetosi-kin oppinsa ”tieteellisyteen”, se ei ollut

tieteellistä, ja hän itsekin tiesi sen. Sen sijaan että olisi perustellut arjalaisten yliveritaisuuden biologis-tieteellisesti, hän vetosi aina myyttiin heidän jumalallisesta alkupe-
rästään. Hitler ei argumentoinut darvinisti-
sesti vaan gnostilaisesti.

Kansallissosialismin uskonnolliset piirteet

Kansallissosialismilla oli kaikki uskonnolle luonteenomaiset piirteet: yksiselitteisesti muotoiltu pelastusoppi, evankeliumi (Hitler: *Mein Kampf*, suom. *Taisteluni*), katekismus (**Alfred Rosenberg: *Mythus des 20. Jahrhunderts*** ’1900-luvun myytti’), usko Kaitsemuksen voimaan, olemassaolon jatkumiseen kuoleman jälkeen, usko lopunajan ratkaisevaan taisteluun ja messiaaseen. Liikkeellä oli myös perustamismyyttinsä, pyhät rakennukset ja pyhiinvallelluskohteensa, loppuun asti hiottu liturgia, rituaalinomaiset paraatimarssit ja vihkiseremoniat. Uskovat omistautuivat täydellisesti yhteisölleen. Kieltäen itsensä he olivat valmiit sokeaan kuuliaisuuteen. Heillä oli yhteiset elämykset ja mystinen yhteys messias-olentoon. Heitä yhdistivät uskontunnustukset, valat, sakramentit, juhkalenterit, elämäntahtomallit, veri- ja tulkulti, marttyyrit, pyhäinjäännökset ja kunniamerkit. Heidän seurakuntansa erottautui radikaalisesti ”ei-uskovista”. Tuhoa ympärilleen kylvävä ruskea oppi väitti olevansa yksin oikeassa. Se julistautui kaikkien uskonyhteisöjen vastustajaksi. Juuri näin tehdessään se itsekin määritteli itsensä uskonnoksi.

Kansallissosialismi ei kuitenkaan ollut mikään kristinuskon johdannainen, kuten **Daniel Jonah Goldhagen** virheellisesti väittää. Se oli nimenomaan vastauskonto, joka julisti sodan myös kristinuskolle ja oli asettanut tavoitteekseen myös sen hävittämisen. Tietenkin on totta, että Hitler käytti kristillisiä kuvia ja elementtejä, mutta hän vääristeli ne heti irvikuvikseen ja yhdisti ne vasta sitten synkretistiseen oppiinsa.

Kansallissosialismin ja kristinuskon vastakkaisuus

- Kristinuskon opettaa kaikkien ihmisten tasa-arvoa, kansallissosialismi jakoi ihmiskunnan herra- ja ali-ihmisiin, jumalallisiin ja saatanallisiin.
- Kristinuskon vaatii solidaarisuutta heikkojen kanssa, Hitler vaati sellaisten ihmisten tuhoamista.
- Kristinuskon nousee traditiosta, jonka perusta on Jumalan ilmoitus Vanhassa testamentissa, kansallissosialismi pani tavoitteekseen kaiken juutalaisen hävittämisen. Sen ”Vanha testamentti” oli myytti Atlantiksesta, oletetusta arjalaisen alkukodista.
- Kristityille Israelin Jumala on Jeesuksen Isä, natseille hän on Paholainen.
- Kristillisen opin mukaan Jeesus tuli täyttämään vanhan liiton, natsien mukaan tuhoamaan juutalaisuuden.
- Kristityille Jeesuksen uhrikuolema riskillä merkitsee lunastusta, natsit näkivät siinä tappion. Vasta Hitlerin tehtävä oli suorittaa loppuun Jeesuksen työ.
- Kristityn pelastus tapahtuu Kristuksen veren tähden, Hitler tahtoi pelastaa arjalaisen verenperinnön ”rotuhygienialla”. Kristuksen uhrikuoleman tilalle hän pani lähes kuuden miljoonan juutalaisen barbaarisen polttouhrin.
- Kristinuskon opettaa vihollisen rakastamista ja väkivallan käytöstä luopumista, kansallissosialismi viidakon lakia.
- Kristitty uskoo kuoleman jälkeiseen elämään Jumalan valtakunnassa, Hitler olemassaolon jatkumiseen kansayhteisössä.
- Kristinuskon suurin hyve on nöyryys, kansallissosialismin ihanne sitä vastoin on röyhkeä ylpeys, joka taas kristityille on kuolemansynti.
- Kristinuskon ja kansallissosialismi eivät todellakaan olleet yhdistettävissä, mikä kummallakin puolella alusta asti tunnus-tettiin. Vasta eräät välttämättömyydet Hitlerin valtaannousun jälkeen johtivat vielä keskusteluihin toistensa ilmiselvi-en vastustajien kesken.

Emil Durkheim, Clifford Geertz, Fritz Stolz ja Rudolf Otto, joukko 1900-luvun merkittävimpiä uskontotieteilijöitä, ovat laatineet uskonnon määritelmiä. Niiden perusteella teki sveitsiläinen **Markus Jud** yhteenvetoa kansallissosialismista. Sen rinnastaminen uskontoon osoittautui perusteluksi.

Noiden määritelmien mukaan uskonto on symbolijärjestelmä, joka koostuu pyhästä uskonsisällöstä ja pyhistä käytännöistä, jotka erotetaan arkipäiväisistä (juhlahetket, puoluepäivät). Näistä seremonioista pyhillä paikoilla (vihkipaikat, puoluekokouskenttä) huolehtivat puolueen valitsevat viranhaltijat. Näin tehdessään he tahtovat johdattaa ihmisiä kansatoveri- ja puolueyhteisöön ja pitää heidät siinä. Tämä järjestelmä tähtää voimakkaiden, ihmisiä pysyvästi vangitsevien tunnelmien ja toimintavalmiuden aikaansaamiseen. Keinoina ovat esimerkiksi rumpujen päristys, taistelulaulut, lippulinnojen lumo, soihtukulkueet ja suurenmoisten valoeftien luoma hämmästyttävä ja haltioitunut ihailu. Tähän se pyrkii myös muotoilemalla mielikuvia kaikkia sitovasta maailmanjärjestyksestä, jota ei saa eikä voikaan kyseenalaistaa. Toisaalta se asettaa kieltoja (Nürnbergin rotulait). Rikkomuksista se uhkaa rangaistuksilla, joilla se hillitsee kaaosta, vahvistaa moraalialia ja saattaa kontrolloimattomankin kontrollin piiriin. Puolue pyrkii luomaan tästä kaikesta sellaisen mielikuvan, että kaikki perustuu puhtaastiin tosiasioihin (Hitlerin viittaukset ideologiansa ”tieteellisyyteen”). Nämä tunnelmat ja valmiudet toimia tuntuvat vastaavan niin täydellisesti todellisuutta, että ihmiset omaksuvat ne yhtä tosina kuin arkielämänsä kokemuksetkin, jotka kuitenkin aina ovat tarkistettavissa. Kaikki tämä pätee siis puhuttaessa Hitlerinkin uskonnosta.

Miksi ja miten torjutaan väite, ettei kansallissosialismi olisi uskonto?

Kansallissosialismin selittäminen uskonnoksi ei suinkaan poista sen syyllisyyttä rikoksiinsa, se vain selittää ne sairaan us-

konnollisuuden tuotteiksi. Yhtä vähän se syyttää osasyllisyydestä Hitlerin henkisiä edeltäjiä kuten teosofeja karkeine rotuoppeineen, wagneriaaneja tai ariosofeja. Nämä vain toimittivat henkisen varustuksen Hitlerin tuhoisaa ideologiaa varten.

Oikeutettu ei myöskään ole historioitsija **Hans Buchheimin** väite, ettei kansallissosialismi olisi uskonto, vaan ”sisältönsä, pyrkimyksensä ja toteuttamistapansa kannalta vääristynyttä uskoa”. Eihän uskonnon käsite sinänsä sisällä mitään arvoarvostelmia. Niinpä meidän tulkintamme ei myöskään voi olla mikään ”ansaitsematon kohteliaisuus” totalitaariselle diktatuurille, kuten **Hannah Arendt** uskoi. Tämä merkitsisi uskontokäsitteen rajaamista koskemaan ainoastaan viittä maailmanuskontoa (juutalaisuus, kristinusko, islam, hindulaisuus ja buddhalaisuus) ja niiden yleispätevää etiikkaa. Niitähän me aikaisemmin nimitimme rakentaviksi uskonnoiksi. Näiden lisäksi on kuitenkin olemassa – ja on aina ollut – myös vanhakantaisia uskontoja, jotka eivät kuulu mainittuun ryhmään. Tämä koskee yhtä hyvin animistisia heimouksia kuin antiikin maailman polyteistisiä uskontojakin.

Buchheim väittää vielä, että Hitler ”olisi vain käyttänyt hyväkseen ihmisten uskonnollisia tarpeita saadakseen ehdottoman oikeutuksen poliittisille tavoitteilleen, jotka ilman kytkentää jumalalliseen ilmoitukseen olisivat olleet vailla totuus pohjaa ja siksi arvottomia”. Näin väittäessään hän jättää vaille huomiota Hitlerin läpeensä sairaan kutsumustietoisuuden. Hänhän piti itseään Kaitselmuksen lähettämänä. Kaikki näet viittaa siihen, että Hitler itse uskoi mieli-puolisiin ideoihinsa.

Buchheimin kollegalle **Hans Mommsenille** kansallissosialismi ei taas voinut olla mikään poliittinen uskonto, koska sillä ”simultaanisena liikkeenä” ei ollut sitä ”ideologista loogisesti pakottavaa vakuuttavuutta ja kiinteyttä”, joka on jokaisen maailmankatsomuksen ja uskonnon olemuksellinen ja sen muista erottava tuntomerkki. Tämäkin väite on nopeasti kumottavissa. Niin kauan kuin profeetta on elossa, jokainen uskonto on vielä muotoutumisvaihees-

saan. Tämä pätee kansallissosialisminkin kohdalla. Myös ne ratkaisevat uskonlauselmat, jotka määrittivät kristinuskon, syntyivät vasta helluntain tapahtumia seuraneina vuosikymmeninä.

Jottei historia toistuisi...

Kansallissosialismin selittäminen poliittiseksi uskonnoksi auttaa todellakin ymmärtämään tätä historian kohtalokkainta turmio-oppia. Vain jos tunnemme sen syyt ja perimmäiset lähteet, osaamme jo varhaisessa vaiheessa nousta vastustamaan ja estämään historian toistumista. Eivät uskovat kristityt olleet Hitlerin tavoitteiden halukkaita toimeenpanijoita, kuten Goldhagen täysin todellisen tilanteen vastaisesti väittää. Niitä olivat ne ihmiset, jotka jo olivat menettäneet uskonsa.

Yhdistävä piirre kaikkien tunnettujen natsijohtajien elämäkertoissa oli se, että heidän suhteensa kristinuskoon, heidän lapsuutensa uskoon, oli katkennut. He olivat uskoa vailla olevia etsijöitä, kunnes he kansallissosialismista löysivät uuden ja vahvan vastauksen vielä täyttymättömään uskonnolliseen kaipuuseensa. Itsensä pelastamisen harha, joka julistaa ihmisen Jumalaksi ja asettaa hänet kaikkien etiikan lakien yläpuolelle, yhdisti heidät kollektiiviseen syntiinlankeemukseen, ihmiskunnan historian suurimpaan rikokseen. Kun rakentava uskonto syrjäytetään jossain yhteisössä, syntyy vaara, että tyhjiön täyttävät lahkot tai uskonnolliset yhteisöt, joiden sisältö on tuhoavaa.

Silmiinpistävin yhtäläisyys nykyajan ja Weimarin tasavallan viimeisen vaiheen välillä ei ole työttömyys vaan laajojen ihmisryhmien henkinen ekyksissä olo. Ensimmäiseen maailmansotaan oli lähdetty Preussin protestanttisen valtionuskonnon tunnusten alla. Nöyryyttävän tappion jälkeen monet saksalaiset olivat sitä mieltä, että tuo usko oli pettänyt odotukset. Niinpä he pakenivat vaihto-ehdokulttuurin piiriin, alakulttuurin, joka paljossa muistuttaa nykyajan mystisten salaoppien tarjontaa. Sekin oli syntynyt protestina vallitsevan massakulttuurin materialismia ja hedonis-

mia vastaan. Tästä liikkeestä, joka ohjeena oli ns. elämänuudistus (*Lebensreform*), Hitler rekrytoi puolueensa ensimmäiset jäsenet, kuten **Hermann Rauschning** loistavassa analyysissään vuodelta 1940 osuvasti toteaa:

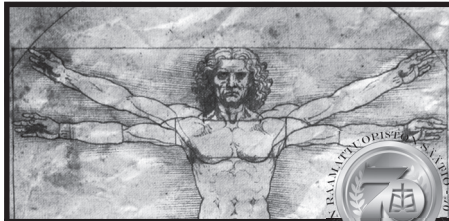
Hitler oli tyypillinen juureton. – – Hän kuuluu niiden henkisen tradition kaikista paratiiseista ulosheitettyjen ihmisten joukkoon, jotka lankeavat ensimmäisen tarjolla olevan henkisen korvikkeen valtaan ja tarrautuvat siihen raivokkaan sitkeästi, etteivät vain päätyisi takaisin tyhjiyteen. – –

Kaikki nämä harhautuneet haikailijat, jotka eivät löydä todellista täyttymystä haaveilleen (nudistit, vegetaarit, rokotusten vastustajat, ateistit, biosofit, elämänuudistajat), jotka vaativat oivalluksilleen yleistä hyväksyntää ja pyrkivät korottamaan kummalliset totumuksensa uskonnoksi, kaikki he tänä päivänä antavat salaisten toiveidensa virrata puolueen jättimäisen ilmapallon lukemattomiin kaasukupliin. Tällä uudella ilmalaivala he tahtovat uutena laivuri Gianozzona uskaltautua korkeammalle kuin he kokouksissaan tähän mennessä koskaan uskalsivat. Tämä ahdasmielisten sielujen katkeroitunut ja kieroutunut romantiikka, tämä pienten toisinaajattelijoiden vihasta ja oikeassaolemisen halusta läikähtyvä fanatismi ovat käyttövoimana puolueen suurelle yhteiselle fanatismille ja ylläpitävät sitä yhteisenä unelmien vakuutena. Kaikille epäonnistuneille kansallissosialismi on suuren magian unelma. Hitler itse oli ensimmäinen epäonnistunut. Hänestä siis tulee suuren noituuden mestari, ”naamioiden uskontojen pappi”.

Se kannattajien tulva, jonka erilaiset lahkot nykyäänkin löytävät, ja karkeiden salaliittoteorioiden ja mystisten gnostilaisperäisten pelastusoppien suosio, osoittavat: se suo, josta ruskea mielettömyys nousi, ei ole kolmannen vuosituhanen alkaessa suinkaan kuivunut. Piilevä antisemitismi ja kytevä kirkkoihin kohdistuva epäluottamus ovat nykyäänkin kansallissosialismin salainen perintö. Liberalistisen ja hedonistisen ”huvittelyyhteiskunnan” tämänpuoleinen kulutustarjonta ei riitä tyydyttämään ih-

misen perustavaa hengellisyiden tarvetta. Islamistien radikalisoitunut, fanaattisesti muut poissulkeva fundamentalismi on vain yksi vastaus lännen hengelliseen hätätilaan. Vain yhteisö, joka tunnustautuu uskonnollisen identiteettinsä kannattajaksi, on kyllin vahva puolustautumaan sellaisia hyökäyksiä vastaan.

Loppuluku teoksesta **Michael Hesemann: Hitlers Religion: die fatale Heilslehre des Nationalsozialismus** (’Hitlerin uskonto: kansallissosialismin kohtalokas pelastusoppi’). München 2004. Tekijä (s. 1964) on saksalainen tietokirjailija ja dokumentaristi, joka on kirjoittanut 30 teosta. Niitä on käännetty 14 kielelle ja painettu 2 miljoonaa. Tarkempia tietoja Wikipediasta ja yleensä Internetistä. Suomennos: **Kalle Ylikännö**.

JA JUMALA LOI TIETEEN...
VASTAUS ATEISMIN HAASTEeseen
20.-22.11.2009
SUOMEN RAAMATTUOPISTOSSA

Seminaarissa mukana mm. teol.tri *Timo Junkkaala*, joka käsittelee uudelleen elpyneen ateismin haastetta ja prof. *Seikko Eskola*, joka käsittelee kristinuskon ja ateismin vaikutusta historiaan. Prof. *Tapio Puolimatka* pohtii, miksi evoluutiokritiikki saa tiedemaailman kuohuksiin, teol.tohtorit *Timo Eskola* ja *Vesa Ollilainen* puolestaan ateismin teologisia juuria. Fil.tri *Lars Wendland* puhuu maailman synnystä hiukkasfysiikan näkökulmasta. Viime syksynä väitellyt *Matti Kankaanniemi* esittelee tutkimustaan Jeesuksen ylösnousemuksesta.

Seminaari on osa Suomen Raamattuopiston Säätiön 70-vuotisjuhlavuoden tapahtumasarjaa.

ILMOITTAUTUMINEN 13.11. MENNESSÄ:
Suomen Raamattuopisto, Helsingintie 10, 02700
Kauniainen, info@sro.fi, puh. (09) 512 3910.

www.sro.fi

Holokausti ja IBM

Järkyttävä kirja

Puolanjuutalaisten poika, Washingtonissa asuva tutkiva kirjailija **Edwin Black** on julkaissut teoksen *IBM and holocaust: the strategic alliance between Nazi Germany and America's most powerful corporation* (Little, Brown and Company, 519 s.). Hän toteaa jo alkuriveillä, ettei kirjaa kannata ollenkaan alkaa lukea, jos sen aikoo tehdä vain harppoen sieltä täältä. Joka sivulla tulee esiin kulmakarvoja nostattavia seikkoja, jotka panevat miettimään, onko tämä ollut mahdollista ja onko sellainen myös tulevaisuudessa mahdollista.

Kirjoittaessaan Blackilla oli yli sata avustajaa eri puolilla maailmaa: kielenkääntäjiä, aikakauslehtien lukijoita ja tietojen kerääjiä, teknisiä asiantuntijoita, eri holokaustimuseoiden hoitajia, mikrofilminlukijoita ja asiasta kertyneen valtavan arkiston selvittäjiä. Hänen autotalliinsa kertyi suuriin pinoihin yli 20 000 liuskaa. Niiden välissä hän ja avustajat joutuivat puikkelehtimaan ja liittämään yhteen pieniä tiedon jyväsä, jotka erillisinä eivät aluksi näyttä-

neet mitenkään liittyvän toisiinsa. Vähitellen alkoivat palapelin palaset liittyä yhteen ja kokonaiskuva hahmottua. Muun muassa *New York Times* luettiin tunnollisesti läpi vuosilta 1933–1945 ja suuria ja pieniä uutisia kirjattiin muistiin.

Black toteaaakin, että kirja oli erittäin epämiellyttävä kirjoittaa. Vielä epämiellyttävämpi se on lukea, kun se väijäämättä osoittaa, millaista aikaa kohti ollaan menossa. Pahalta näyttää. Historia näyttää toistavan itseään myös nykyaikana.

Mitä tietokonefirma teki

IBM eli International Business Machines oli yritys, jota ei oikeastaan voinut vielä 1930-luvulla nimittää nykyaikaisesti tietokonefirmaksi. Se oli ehkäpä pelkästään reikäkorttifirma, mutta yhtiöstä kasvoi alallaan aikaan merkittävin yritys maapallolla. Se erikoistui tietojenkäsittelyyn, tuttuun termiin, joka nyt on jokaisen käsitemuistikassa.

Saksalaissiirtolaisten poika **Herman Hollerith** perusti IBM-yhtiön. Hän oli syntynyt 1860 älykkäiden vanhempien perillisinä Buffalossa New Yorkin osavaltiossa ja

oli jo 19-vuotiaana töissä USA:n väestönlaskentatoimistossa, jossa hänen kykynsä pantiin heti merkille. Hän kehitti sinänsä yksinkertaisen reikäkortin, jolle voitiin tallentaa tieto ihmisen sukupuolesta, kansalaisuudesta, ammatista ja muista väestönlaskennassa tarvittavista asioista. Reikäkortti mullisti tietojenkeruun. Kokonainen kansakunta voitiin nyt panna korteille, jotka erehlymättömästi kertoivat viranomaisille heitä kiinnostavat seikat.

Ehkä oli kohtalon ivaa, ettei Hollerithin kehittämää uutta laitetta käytetty ensimmäistä kertaa elävien ihmisten vaan kuolleiden tilastointiin, nimittäin Marylandin, New Yorkin ja New Jersey'n terveystietojen luetteloinnissa. Runsaan neljäkymmenen vuoden kuluttua natsit käyttäisivät laitteita elävien ihmisten luetteloinnissa ja tappamisessa.

Hollerithin reikäkorttikone kykeni myös analysoimaan keräämiään tietoja. Muutamassa viikossa se laski monimutkaisia sovellutuksia esimerkiksi USA:n rautateiden käyttöön. Aiemmin vastaavien tietojen käsittelyyn oli kulunut useilta virkamiehiltä jopa monta vuotta. Venäjän tsaari **Nikolai II** käytti 1896 Hollerithin koneita väestönlaskentansa apuna. Sopimus oli suunnattoman suuri ja kallis.

Hollerith laajensi toimintaansa myös Saksaan, jonne perustettiin 1910 Deutsche Hollerith Maschinen Gesellschaft. Siitä alettiin käyttää lyhennettyä muotoa Dehomag. Hollerithin lisenssit annettiin **Willy Heidinger** -nimiselle laskukonemyyjälle. Itse asiassa saksalainen yritys vain vuokrasi amerikkalaisyritykseltä tarvittavan teknologian ja tietotaidon.

Monimutkaisten liikesopimusten kautta päädyttiin tilanteeseen, jossa amerikkalaisen emoyhtiön uusi pääjohtaja **Thomas Watson** ja Heidinger kävivät katkeraa taistelua yritysten hallintavallasta. Lähestyttiin natsien aikaa.

Watsonilla oli natsisympatioita

Watson oli kunnianhimoinen liikemies. Saadakseen likeyrityksensä IBM:n menestymään hän myi mitä tahansa kenelle tahan-

sa, myös **Adolf Hitlerille**. Saksan valtionpankin johtajalle **Hjalmar Schachtille** hän kirjoitti: ”Meidän on osoitettava sympatiaa Saksan kansalle ja sen johtajalle Adolf Hitlerille.”

Kun länsivalloille alkoivat selvitä Hitlerin todelliset aikeet, julistettiin kauppasaarto, jonka mukaan ei enää saanut käydä suoraan kauppaa natsihallinnon kanssa. Jollain merkillisellä tavalla Watson sai junailuksi asiat niin, että IBM edelleen teki kauppaa natsi-Saksan kanssa Euroopan puolueettomien maiden kuten Sveitsin, Hollannin ja Ruotsin kautta. Jokaisessa Saksan naapurimaassa oli sisaryhtiö. Sille amerikkalainen emoyhtiö toimitti yksinoikeudella koneisiin sopivia pahvisia reikäkortteja, jotka sittemmin toimitettiin vastaavan saksalaisen Dehomag-yhtiön käyttöön.

Kortteja tarvittiin miljoonia, koska yhtä ainoaa tallennettavaksi haluttavaa tietoa varten tarvittiin aina oma korttinsa. Nykyajan tietokoneajan mittapuuhun verrattuna järjestelmä oli antiikkinen. Kaikesta kehittyneisyydestään huolimatta se oli aikaa vievä ja vaati paljon koulutettua henkilökuntaa. Järjestelmä oli kuitenkin aikaansa nähden vallankumouksellinen ja verraton apu erilaisten tietojen hankinnassa. Koneet avasivat natseille aivan uusia näköaloja. IBM-Dehomag-koneita oli lopulta Saksassa yli kaksi tuhatta ja sodan sytyttyä tuhansia lisää Saksan valloittamilla alueilla Euroopassa.

Miten natsit saivat juutalaisista listat

Yksin Saksassa tarvittiin vuosittain miljardi reikäkorttia. Ne vaativat säilytyksessä tiettyä lämpötilaa, ja varastoissa oli oltava hyvä tuuletus, sillä vähäenkin taipuminen tai epätäsmällisyys tukki koneet, niin ettei korttien sisältämiä tietoja kyetty lukemaan eikä erittelemään.

Natsien valtaantulon jälkeen määrättiin Saksassa ensi töiksi 12.4.1933 toimeenpantavaksi väestönlaskenta. Paljastui yllättävä tieto, että ensimmäisen maailmansodan jälkeen tehdyn vastaavan väestönlaskennan jälkeen maassa oli nyt paljon juutalai-

sia (muun muassa Puolasta), joista ei oltu tiedetty mitään, ei edes nimiä.

Juuri Saksassa juutalaiset kuitenkin olivat Euroopassa eniten valtaväestöön sulautuneita kansalaisia. He pitivät itseään täysin saksalaisina kunnan kansalaisina, jotka eivät voineet ymmärtää Hitlerin ääretöntä juutalaisvihaa.

Ilman IBM-Dehomagin apua olisi ollut työlästä haravoida koko maa läpi kaupunki kaupungilta, kortteli korttelilta ja katu kadulta. Nyt juutalaiset saatiin kätevästi erotelluiksi reikäkorttien avulla. Tosin keruu oli nytkin suoritettava henkilökohtaisesti, mutta varsinainen tietojen keruu ja erottelu sujuivat nopeasti.

Dehomag-yhtiölle oli näytön paikka Preussin väestönlaskenta 1936. Se tehtiin neljässä kuukaudessa. Juutalaisia varten oli erityinen laskentakortti, joka käsiteltiin erikseen. Ristiinlaskenta paljasti 35 eri tietoa, muun muassa ammatin, asunnon, kansallisuuden, maarekisterin, kuntatiedot ja uskonnollisen elämän. Näin natseilla oli ensimmäistä kertaa edessään tieto siitä, miten juutalaiset oikein sijoittuivat yhteiskuntaan. Esimerkiksi Wilmersdorfin kaupunginosassa Berliinissä oli suhteessa eniten juutalaisia koko kaupungissa. Löytyi muun muassa 1250 ”turkisjuutalaista”, pääasiassa ulkomaalaisia.

Kun aiemmin juutalaisviha oli perustunut epämääräisyyksiin ja kuulopuheisiin, voitiin nyt ”tieteellisesti” todistaa juutalaisten muka suunnaton valta saksalaisessa yhteiskunnassa ja heitä vastaan voitiin nyt suunnitella täsmälakeja, joita sittemmin tehtiinkin monta sataa natsien kahdentoista vallassa olon vuotena.

Mullistava uusi IBM-Dehomag -”tietokone” oli paljastanut tietoja, joiden merkitys vasta vähitellen valkeni natseille. Heillä oli nyt käytössään kartta, jonka avulla he saattoivat erehtymättömästi suunnistaa ja lopulta poistaa kansasta epätoivottavat ainekset. Ensimmäiseksi natsien tulilinjalle joutuivat *Ostjuden*, itäjuutalaiset, jotka olivat tulleet pääasiassa Puolasta ja muista Itä-Euroopan maista.

IBM laajentaa toimintaansa

Kun muut ulkomaiset yritykset suunnittelivat Saksasta lähtöä, IBM päinvastoin suunnitteli laajentavansa toimintaansa. Valtava väestönlaskentakeskus perustettiin Karstadthausiin Alexanderplatzin lähelle Berliiniin. Naapurimaat liitettiin hallinnollisesti Saksan läheiseen työyhteyteen. Sodan syyttyä tästä organisaation muutoksesta oli natseille paljon hyötyä: saatiin ”synergiaetuja”.

Euroopassa ei kohta ollut enää yhtään suurta yritystä tai yhteisöä, joka ei olisi käyttänyt IBM:n palveluksia. Yksistään Saksassa asiakkaina olivat Siemens, Krupp, Mannesmann, I.G.Farben, Opel, Deutsche Bank, Zeiss Ikon, oli suklaatehtaita, kahvipaahtimoita, lentokoneitehtaita, hiilikavoksia, laivanrakennusyhtiöitä, pankkeja, savuketehtaita, hajuvesiyhtiöitä ja kumiteollisuutta. Myös eläkeyhtiöt käyttivät maksuissaan IBM:n koneita.

Ennen kaikkea *Reichsbahn*, Saksan valtiollinen junayhtiö, yrityksen suurin asiakas, käytti koneita vuosittain 140 miljoonan matkustajan matkalippujen varausjärjestelmässä. Junat pysyivät aikataulussa, ja rahti kulki luotettavasti kiskoja pitkin.

Kohta kiskoja pitkin kulkisi luotettavasti ja aikataulussa juutalaisia Euroopan eri puolilta keskitysleireille. IBM:n koneet laskevat jopa veturien tarvitseman voiman junan painon mukaan.

Saksalaisen veren suojelu

”Rotutiede” oli näennäistiedettä, jolla yritti suojella saksalaista verenperintöä. Baijerin tilastotoimiston johtaja **Friedrich Zahn** kirjoitti Saksan tilastotoimiston lehdessä *Allgemeines Statistisches Archiv*: ”Kansasta voidaan poistaa ’virheet’ vain käyttämällä rekisteriä koko kansasta. Rotuhygienian säilyttämiseksi on alempiarvoista elämää estettävä lisääntymästä. Tämä toteutuu täsmällisellä valinnalla ja antamalla etusija ylemmälle rodulle sekä sen kansanosan poiskitkemisellä, joka on ei-toivottavaa.”

Eräässä kanadalaisessa *New Age* -bulletiinissa todettiin jo muutama vuosi sit-

ten: ”Kunhan maailmasta saadaan kitke-tyksi pois kaikki uskovat, maailma pääsee oikeasti vapautumaan kaikista pidäkkeistään ja irti kristityistä, jotka kertovat, mikä on oikein.”

Kun Dehomagin uusi tehdas avattiin Lichterfeldessä Berliinissä, johtaja **Heiding** totesi: ”Koen tämän lähes pyhänä toimituksena ja rukoilen taivaan siunausta tälle paikalle. Lääkäri arvioi, toimivatko kaikki elimet ruumiissa oikein. Meidän lääkärimme [= Hitler] päättää, mikä on Saksan kansalle parasta. Seuraamme sokeassa uskossa, mitä lääkärimme määrää.” Lääkäri lopulta määräsi, että epäsuotavat juutalaiset kansanosat oli poistettava kokonaan.

Hitlerin valtaantulon jälkeen ei kukaan juutalainen halunnut ymmärrettävästi astua ehdoin tahdoin esiin kuuluttamaan juutalaisuuttaan vaan halusi pikemminkin kätkeä sen ja elää niin kuin ennenkin itsestään numeroa tekemättä.

”Rotutiede”

”Rotutiede” pyrki jäljittämään juutalaista verta aina vuoteen 1800 asti, jopa neljä sukupolvea taaksepäin. Vuoden 1933 väestönlaskenta sai esille suuren joukon juutalaisia, noin 600 000, mutta vielä jäi ”pimentoon” niitä, jotka saattaisivat saastuttaa sakslaisia verta. Eroteltiin täys-, puoli-, neljännes-, kolmeneljäsosa-, kahdeksasosa- ja jopa kuudestoistaosajuutalaiset. *Reichsippenamt*, valtakunnan eräänlainen perheasioiden virasto, päätti, kuka oli juutalainen, kuka taas arjalainen.

Eugeniikka, perinnöllisyystiede, erotti henkisesti sairait, kehitysvammaiset, epileptikot, eri mustalaisrodut, homoseksuaalit, työtä vieroksuvat, parantumattomat yhteiskunnan loiset ja juutalaiset toisistaan. Lääkärien tekemät lomakkeet ajettiin IBM:n koneiden läpi ja tilastoitiin.

Sicherheitsdienst (SD), turvallisuuspalvelu, erotti lisäksi Jehovan todistajat, adventistit ja vapaamuuraritkin toisistaan. Aikanaan keskitysleireille joutuivat myös niin sanotut kristityt vapaamuurarit, jotka yhdistivät mukamas kristinuskon ja vapaamuurariaatteen uskotellen sen olevan joten-

kin hyväksyttävämpää kuin ”pelkkä” vapaamuurarius.

Korttien kertomaa

Kortteihin voitiin rei'ittää jopa 600 erilaista tietoa. Tosin yksi tieto vaati aina uuden kortin. Sokea voitiin merkitä kohtaan 1, raajarikko kohtaan 3, homoseksuaali 5, tehtaantöyläinen 19, hotellivirkailija 23, näyttelijä 26, sukupuoli 9, diabetes kohtaan 15. Pitkulaisen postikortin muotoiseen pahviseen korttiin voitiin merkitä eri riveille eri tietoja. Esimerkiksi Bergen-Belsenin kaksoiskaupungin lähellä sijainneessa keskitysleirissä numero 3 merkitsi eri rivillä nyt homoseksuaalia eikä raajarikkoa, 9 epäsosealialista, 12 romania, 8 juutalaista, 2 siirtoa toiseen leiriin, 5 itsemurhaa, 4 teloitettua, 7 karannutta. Omalla luettelointirivillään voitiin erottaa 16 eri ryhmää kuten poliittinen vanki 1, pappi 5, Espanjan kommunisti 6, pakkotyövanki 15, diplomaattivanki 16.

Lopulta pelkkä numero

Ihmisarvon äärimmäinen alennus oli, kun ihmisestä tuli koneiston rattaissa lopulta pelkkä numero. Numero 53752 oli Westerborkin kokoomaleiristä Auschwitziin siirretty hollantilainen 10.5.1924 syntynyt ompelijatar, mutta kortti ei enää kerro hänen nimeään. Todennäköisesti hän kuoli pelkkänä numerona. Numeroja leireillä käytettiin myös uudestaan asianomaisen kuoltua. Kuuluisiksi ovat tulleet kuvat, joissa käsivarteen on tatuoitu numerosarja. Jokaisessa suuressa keskitysleirissä oli omat reikäkorttikoneensa, jotka oli ohjelmoitu yhteensopiviksi. IBM-kortteihin voitiin ladata viisi -tai kuusinumeroisia sarjoja, joten yhdessä leirissä saattoi olla periaatteessa 999 999 vankia. Rekisteröityjä voitiin koko ajan seurata. Esimerkiksi vuonna 1934 tutkituista 84 600 ei-toivotusta suvunjatka- jasta steriloitiin 62 400 henkeä.

IBM:n kehittämästä tietojen käsittelystä tuli kyynisen yhteiskunnan armoton ja uskollinen palvelija, joka luotettavasti paljasti kaikki vallanpitäjien tahtomat tiedot.

Kirkonkirjat

Erittäin luotettava tiedon lähde olivat kirkonkirjat, joihin papit olivat uskollisesti kirjanneet kaikki eri sukujen tiedot (syntymät, kasteet, kuolinpäivät). Puhdas arjalaisuus edellytti puhtaita rotutietoja vähintään 130 vuoden takaa.

Kirkonkirjoista löytyi myös tuhansia kristinuskoon kääntyneiden juutalaisten henkilötietoja. Vaikka asianomaiset olivat jo aikoja sitten kääntyneet kristinuskoon, heidän juutalaisperäinen sukunimensä saattoi edelleen paljastaa heidät. Kukaan ei pääsisi pakoon. Tämä oli nyt uutta koko ihmiskunnalle.

Koska suuria kirkonkirjoja oli hankala siirtää muualle tietojen kopioimiseksi korteille, suunniteltiin seurakuntia varten omat keruulomakkeet, jotka sitten ajettiin IBM-korteille. Harz-voiristossa Braunslingen pikkuseurakunnan pappi **Stich** oli kyllä halukas auttamaan tietojen keruussa, mutta pyysi suurempia keruukortteja, ”koska samalla vaivalla saadaan esille kaikki tiedot eikä vain nyt pyydettyjä”. Oli jopa painettu erityinen opasvihkonen *Kuinka kortistoin tietoja kirkonkirjoista*. Bautzenin kunnasta löytyi 92 täysjuutalaista, 40 puolijuutalaista, 19 neljännesjuutalaista, 5 kahdeksasosajuutalaista ja 4 kuudestaostaosajuutalaista, joiden ”edesottamukset olivat jatkuvassa seurannassa”.

Breslausta kerätyt tiedot ulottuivat myös Puolan puolelle. Sodan sytyttyä voitiin juutalaiset jäljittää nyt myös entisen rajan yli. Aikanaan Tilsitistä Liettuasta voitiin henkilötiedot selvittää aina vuoteen 1772 asti. Jonkun yksittäisen juutalaisen oli tässä vaiheessa enää vaikea kätkeytyä.

Rodullisen puhtauden vaatimus aiheutti myös saksalaisille itselleen ongelmia. Eräaseen aikaan oli yli 7000 pariskuntaa odottanut jo vuosia SS:n ”rodullista hyväksyntää” avioliittoonsa varten, yli 50 000 odotti todistusta kelvollisuudestaan liittyä SS-järjestöön, ja 100 000 oli hyväksytty vasta osittain, kunnes heidän sukupuunsa olisi tarkistettu aina vuoteen 1800 asti.

Suur-Saksan juutalaiset

Saksan ja siihen liitettyjen Itävallan ja Sudeettialueen asukkaille järjestettiin väestönlaskenta toukokuussa 1939. Ulkomaiden lehdistössä sitä pidettiin epäilemättä rasistisena laskentana. Selville saatiin 330 539 ”rodullista juutalaista”. Suur-Saksasta oli jo ehtinyt poistua 502 000 juutalaista joko toisiin naapurimaihin tai kauemmas. Kun koko Tšekkoslovakia valloitettiin, saatiin satojatuhansia juutalaisia lisää ja sodan sytyttyä Puolasta miljoonia.

Maastamuutto tai karkotus eivät yksinkertaisesti enää toimineet. Tarvittiin parempi ratkaisu, *Endlösung*, ’loppuratkaisu’, joka ratkaisisi kerralla koko ongelman. Hitler halusi kokonaan juutalaisista vapaan Euroopan. Aivan samalla tavalla Sielunvihollinen haluaa kokonaan kristityistä vapaan maailman.

Endlösung

”Lopullinen ratkaisu” vaati myös tiettyjä logistisia ratkaisuja. Sodan vihdoin sytyttyä SS-kenraali **Reinhard Heydrich** toteasi 21.9.1939: ”On aloitettava toimenpiteet *Endzielin* eli lopullisen päämäärän saavuttamiseksi. Juutalaiset on kerättävä ensiksi rautateiden liittymien ääreen eräänlaisiin keskittämiskaupunkeihin. Syntyviin ghettoihin on valittava juutalaisneuvostot, jotka huolehtisivat väestönlaskennasta. Ruokaa asukkaat tarvitsisivat vain jopa 184 kaloria päivässä. Lisäksi olisi laskettava, paljonko aikaa kuluisi ’hyödyttömien’ näännyttämiseen.”

Leipzigiläinen natsien tilastonero, Puolan uuden tilastotoimiston johtaja **Fritz Arlt** laski, että puolitoista miljoonaa juutalaista olisi tuhottava, jotta Puolan ”juutalaistiheys” laskisi 110 henkilöön neliökilometrillä.

Varsovan hurskaat juutalaiset epäilivät aiottua juutalaisten väestönlaskentaa vedoten Talmudin ohjeeseen 1. Aikakirjan luvussa 21: Jos Jumala ei suoraan määrää kansan laskentaa, se on Saatanasta ja silloin pahasta.

Kaikki yli 500 juutalaisen asuinyhteisöt määrättiin muuttamaan ghettoihin, jotka

eristettiin muusta yhteiskunnasta ja joissa aloitettiin määrätietoinen nälällä näännytäminen, kunnes asukkaita siirrettiin keskitysleireille. Muun muassa Varsovan gheton keskellä oli juna-asema, josta aikanaan siirrettiin asukkaat lopulta suoraan keskitysleireille. Gheton ulkopuolelle rajattiin Ry-marskakatu 6, jossa sijaitsi IBM:n reikäkorttien painopaikka. Irvokas näytelmä jatkui keskeytyksettä vain muutaman metrin päässä gheton aidasta. IBM huolehti siitä, että kortteja koko ajan riitti ja Hitlerin sodan järjestelijät pysyivät järjestyksessä.

Edmund Veesenmayer

Hitlerillä oli paljon erilaisia korkea-arvoisia natsseja, jotka mielellään edistivät kansallissosialistista maailmankatsomusta. Heille ei toisten kansojen ahdinko tai kurjistuminen merkinnyt mitään. Erityisesti juutalaisten kohtalo oli heistä yhdentekevää. Tällainen henkilö oli taustalla vaikuttava Münchenin talous- ja liikehallinnon professori **Edmund Veesenmayer**, josta jo 28-vuotiaana tuli Hitlerin talousasioiden neuvonantajan **Wilhelm Kepplerin** avustaja.

Veesenmayerista tuli myös ulkoministeri **von Ribbentropin** vaikutusvaltainen oikea käsi, joka järjesteli useita juutalaisten joukkotuhoon liittyneitä operaatioita.

Serbian 8000 juutalaista oli Veesenmayerin aloitteesta kerätty yhteen. Heidät kuljetettiin proomuilla Tonavaa pitkin alas Romaniaan ”jatkokäsittelyä” varten. **Adolf Eichmann** ehdotti kuitenkin suoraan ampumista, ja näin sittemmin tehtiinkin. Slovakian 16 000–18 000 juutalaista sekä lisäksi 10 000 kastettua juutalaista kuljetettiin Veesenmayerin käskystä joulukuussa 1943 keskitysleireille. Kesäkuuhun 1944 mennessä oli hänen ohjeitaan seuraten siirretty 437 402 juutalaista Unkarista keskitysleireille tuhottavaksi.

Kun junia ei ollut enää saatavilla, Veesenmayer määräsi 27 000 itkevää juutalaista marssille Itävallan keskitysleireille. Kulkueseen liitettiin matkan varrelta päivittäin 2000–4000 juutalaista lisää. Pitkin matkaa heitä ammuttiin, ja heitä kuoli nälkään.

Lehmät ja hevoset kortistoon

Yksi IBM-reikäkorttien käyttöalue oli hyötyeläinten rekisteröinti. Puolassa suuri palveluiden ostaja oli postilaitos. Kortistoon kuuluivat käytännössä kaikki osoitteet. Jopa hevoset ja aasitkin oli luetteloitu. Se olikin tärkeä luettelo, sillä armeija tarvitsi kaluston kuljettamiseen jokaisen vetojuhdan. Varsinkin talvella tästä oli hyötyä. Juutalaiset vastasivat usein talleista ja muusta hevosiin liittyvästä toiminnasta. Natsien ”hevoslaskenta” esti hevosten siirtelyn paikasta toiseen piilottamismielessä. Käytössä oli siis eräänlainen EU:n eläinten korvamerkintä, jolla voidaan seurata yksittäistä eläintä koko sen elämän ajan. Belgiassa lehmätkin oli kortistoitettu. Tanskassa muun muassa seurattiin voimalkua meijeristä varastoon. Autot olivat yleensä ensimmäisten esineiden joukossa, jotka pantiin joka maassa reikäkortteille.

Jacobus Lentz

Jos Veesenmayer oli pesukestävä natsi, sellainen ei ollut hollantilainen **Jacobus Lentz**, tietojenkäsittelyn eksperti, joka oli muista ansioistaan saanut jopa kuningattaren titelin. Hän tarkasteli tietojenkeruuta yksinkertaisesti vain oman innostuksensa ja uskollisen asioihin paneutumisensa pohjalta. Hänen mottonaan oli: ”Tilastoiminen on palvelua.” Hänen mielestään Hollannin asukkaista voidaan jo kerätä niin paljon tietoa, että heistä voidaan puhua ”paperi-ihmisinä”. Hän kyllä kaivaisi Hollannin juutalaiset esiin, koska se olisi siis vain ”palvelua.” Lentz kehitti 1941 henkilökortin, joka muistutti jo nykyaikaista muovikalvon alla olevaa korttia kuvineen ja etusormenjälkineen.

Toiset viranomaiset olivat tosin sitä mieltä, että tuollainen kortti olisi Hollannin perinteisen vapaita ihmisoikeuksia vastaan, mutta lopulta kortti otettiin käyttöön. Natsseille se oli suuren ihastuksen kohde, monin verroin parempi kuin heidän omat tunnustuskeinonsa. Juutalaisten korteissa oli lisäksi suuri J-kirjain.

Hollantilaisten reaktioita

Juutalaislakien käyttöönotto 22.10.1940 sai aikaan suunnattoman suuren vastalauseiden myrskyn. Käytännössä kaikkien protestanttisten kirkkojen seuraavan sunnuntain saarnoissa ei oikeastaan muuta käsiteltykään kuin juutalaisten rekisteröintiä ”epäkristillisenä toimenpiteenä”.

Vaikka melkein koko muu Hollannin kansa protestoi uusia määräyksiä vastaan, juutalaiset itse täyttivät uudet lomakkeet huolellisesti samalla allekirjoittaen oman kuolemantuomionsa. Tietojen antaminen perustui perinteiseen hollantilaiseen lakien kunnioittamiseen. Myös uhkaus viiden vuoden vankilatuomiosta ja omaisuuden menettämisestä siinä tapauksessa, ettei ilmoittautunut rekisteriin, vaikutti juutalaisten päätökseen. He ymmärsivät kyllä muuttenkin jo olevansa monessa eri rekisterissä. Siinä mielessä vastaan sanomisesta ei olisi ollut hyötyä.

Lopulta lomakkeita tuli enemmän kuin juutalaisia edes olikaan, sillä monet hollantilaiset osoittivat siviilirohkeuttansa ja kirjoittivat lomakkeen pelkästä myötätunnosta. Syntyi jopa kapinoita. Amsterdamin kaupungille natsit määräisivät lakkoilusta puoleltoista miljoonan guldenin sakot.

R. Boyard kertoi kirjeessään Beaune-Montbardin prefektille erään pikkukaupungin useiden ei-juutalaisten asukkaiden myös kantaneen juutalaisille määrättyä keltaista Daavidin tähteä solidaarisuuden merkinä. Sitkeä legenda väittää myös Tanskan kuninkaan **Kristian X:n** kantaneen ratsastaessaan tähteä, mutta se ei pidä paikkaansa.

Böhmeker, eräs natsien avainhenkilö Amsterdamissa, ylisti 1941 annettua määräystä juutalaisten luetteloinimisesta: ”Nyt kaikki juutalaiset ovat sievästi säkissä.”

Kuinkahan monessa rekisterissä me jo olemme kristittyinä? Miten helposti tai vaivattomasti meidät kaikista uusista intimitteettisuojalakien suomista ”vapauksista” huolimatta voidaan erottaa yhteiskunnasta omiksi pikku saarekkeiksemme, joista anti-kristillinen yhteiskunta voi meidät kätevästi poimia erilleen?

Ranska

IBM:n koneita oli Ranskan emämaan lisäksi muun muassa viisi Algeriassa ja saman verran Casablancassa Marokossa. Jopa Ranskan Indokiinassa oli kolme konetta. Saksa halusi saada juutalaiset aina selville verenperinnön mukaan, ei uskonnon mukaan. Heille oli erittäin tärkeää kitkeä maailmasta pois kaikki juutalainen veri saastuttamasta puhdasta arjalaista rotua.

Ranskan suuresta vallankumouksesta lähtien 1789 valtio ja uskonto erotettiin toisistaan. Viimeinen uskonnon erotte-lun osoittava väestönlaskenta tehtiin 1872. Ranska oli ehkäpä Euroopan ainoa maa, jossa ei yksinkertaisesti tiedetty, missä juutalaisia valtakunnan alueella asui. Saksan miehitettyä Ranskan paljon juutalaisia pakeni Ranskan eteläiseen tai Italian miehittämään osaan, joita ei aluksi miehitetty.

Suuri osa ranskalaisista suhtautui juutalaisten ahdinkoon välinpitämättömästi eikä tehnyt käytännössä mitään heidän auttamisekseen tai kätkemisekseen. Esimerkiksi Saksaan liitettyä Elsassin alueelta annettiin juutalaisten omaisuutta ja asuntoja ihmisille lähes puoli-ilmaiseksi. Arvokkaimmat tyylihuonekalut sentään vietiin Saksaan.

Pakolaishallituksen johdossa ollut kenraali **Charles de Gaulle** tosin sanoi Englannissa, että sodan jälkeen kaikki juutalaisille tehdyt vääryydet tullaan rankaisemaan. Mutta luvattoman usein ranskalaiset katsoivat muualle, kun juutalaisia kerättiin keskitysleireille lähetettäväksi. Arviolta 25 000 juutalaisperhettä katosi. Vasta presidentti **Jacques Chirac**in aikana alettiin tätä ranskalaisten yhteisessä muistissa kuitenkin olevaa ajanjaksoa todella käsitellä.

Eichmann Ranskassa

Heinäkuussa 1941 Venäjän-sotaretken jo alettua Eichmann tuli SS-Reichsführer **Heinrich Himmlerin** määräyksestä Pariisiin järjestelemään juutalaisten poiskuljetusta. Berliini järjesti paikalle 37 000 härkävaunua ja 800 muuta junavaunua ja 1000 veturia. Aikataulut laskettiin kellontarkasti IBM-korttien avulla, jotta junien jatkokäyt-

töä voitiin suunnitella myös itäretken kannalta. ”Tuo tullessas ja vie mennessäs” ihmisiä maasta toiseen Euroopan laidalta laidalle, samalla myös sotatarvikkeita. Juutalaisten määrät eivät kuitenkaan tulleet täyteen Pariisissa, jolloin Eichmann ärsyyntyneenä tokaisi: ”Ehkä koko Ranskan kansa pitäisi siirtää muualle!”

Himmlerin suomalainen hieroja **Felix Kersten** kertoi Himmlerin erään kerran suunnitelleen koko Hollannin kansan siirtämistä Ukrainaan, jotta saksalaisille riittäisi kuuluisaa *Lebensraumia* eli elintilaa. Tässä vaiheessa sotaa saksalaisten itsevarmuus olikin vielä aivan ällistytävää luokkaa.

René Carmille

Sotilasteknokraatti **René Carmille'n** kehittämästä järjestelmästä kehittyi nykyaikainen PIN-koodi. Sen jokainen suomalainenkin tietää, jos ei muusta niin matkapuhelimestaan. Carmillen PIN-järjestelmä pystyi seulomaan väestöstä esiin esimerkiksi ne Ranskan miehet, jotka olivat erikoistuneet metallityöhön ja siitäkin vain messinkiin ja vielä tarkemmin pelkästään taivutettuihin messinkiputkiin. Tästä kehittyi aikaa myöten nykyaikainen sosiaaliturvanumero, joka kattaa nykyisin jokaisen yksilön elämän kehittyneen maailman osalta. Meille ei voida käytännössä edes maksaa palkkaa ilman tätä työnantajallemme antamaamme tärkeää numerosarjaa. Olemme siis jälleen eräässä verkossa.

Ranskan vastarintaliike vastusti ankarasti juutalaisten oman keskusjärjestön L'UGIFin (L'Union Générale des Israélites en France) kiertokirjeissään esittämiä ehdotuksia ja houkutuslupia, että ne perheet, jotka olivat ottaneet huostaansa poiskuljetettujen perheiden lapsia, ilmoittautuisivat itse viranomaisille. Muun muassa Marseillessa natsit hyökkäsivät jo heti L'UGIFin toimiston ovelta avustusta hakeneiden henkilöiden kimppuun. ”Ei penniäkään UGIFille!” vastarintaliike julisti. Sen mielestä juutalaiset syyllistyivät toistensa ilmiäntamiseen. Näinhän Jeesuskin toteaa ihmisten antavan ilmi toisiaan. Entä sitten antikristillisenä aikana!

Eräiden tapahtumien jälkeen Carmille paljastui kaksoisagentiksi. Hän oli itse asiassa pelastanut suuren määrän juutalaisia, kun oli jättänyt järjestelmällisesti ilmoittamatta PIN-järjestelmällä saatujen juutalaisten olinpaikkatietoja natsseille. Gestapon Pariisin päämaja oli sijoitettuna kuuluisaan Hôtel Lutetiaan. Tehtiin päätös Carmillen kiinniottamisesta ja hänet otettiin kiinni Lyonissa 3.2.1944. ”Lyonin Teuras-tajaksi” kutsuttu SS-päällikkö **Klaus Barbie** kuulusteli häntä. Hän ei kidutettunaakaan paljastanut mitään. Carmille siirrettiin Dachau keskitysleirille ja hänelle annettiin IBM-korttinumero 76608. Tämä isämaan ystävä surmattiin 25.1.1945.

Tšekkoslovakia

Sudeettimaa miehitettiin 1.10.1938. Siellä asuneet ja sinne natsien vainoja paenneet juutalaiset joutuivat nyt suurella kiireellä pakenemaan tynkä-Tšekkoslovakiassa puolelle. Rajalla nähtiin surkeita kohtauksia, kun juutalaiset joutuivat kontaten, jopa vatsallaan ryömien ylittämään rajan. Alettiin puhua myös ”oja-ihmisistä”, juutalaisista, jotka päiväkautia ilman ruokaa ja juomaa tai suojaa odottivat pääsyä rajan yli joutukseen palautetuiksi Saksaan, jossa he välittömästi joutuivat natsien hakkaamiksi.

Kansainvälisestä kauppasaarosta johdettua Saksaa oli pääomaköyhä valtakunta ja kaipasi epätoivoisesti erilaisia raaka-aineita. Tšekkoslovakiassa Škodan asetehtaat olivat oikea kultakimpale natsseille. Auto- ja koneitehtaiden lisäksi saatiin useita ensiluokkaisia sodankäyntimateriaalia valmistavia tehtaita. Saksaan raahattiin surutta suuria määriä puutavaraa. Julkisista rakennuksista vietiin jopa ikkunoita karmeineen, puhumattakaan kokonaisista tehtaista ja muista hyödykkeistä. Luonnollisesti IBM-Dehomagin Tšekkoslovakiassa sijoittamat reikäkorttikoneet siirrettiin natsien palvelukseen. Näin saatiin hämmästyttävän nopeasti selville muun muassa juutalaisten asuinpaikkoja.

Romania

Syksyllä 1940 marsalkka **Ion Antonescun** fasistinen hallitus antoi antisemitistisiä lajeja, jotka köyhdyttivät nopeasti Romanian juutalaiset. Näitä myös surmattiin pogromeissa. Kesään 1941 mennessä 100 000 juutalaista surmattiin yksistään maaseudulla.

Eichmannin mielestä tämä oli suunnittelematonta ja ennen aikaista. Hän ja muut natsit suosivat järjestelmällisempää ja ”tieteellisempää” tapaa. Tässä heitä auttoivat taas kerran IBM-korttien antamat luotettavat tiedot kaikista Romanian asukkaista 6.4.1941 suoritettussa väestönlaskennassa. Antonescun mielestä Siretin ja Prut-jokien välisiltä alueilta oli kerättävä välittömästi yhteensä 48 000 aikuista juutalaista. Iasin kaupungin 100 000 asukkaasta puolet oli juutalaisia. Heitä raahattiin kodistaan, useat vielä yöpuvussaan, heitä hakattiin metaliputkilla, heitä surmattiin ja vielä lopuksi heidän päälleen seremoniaalisesti syljettiin. Tuhansia asukkaita pantiin junanvau-nuihin, joissa vielä jatkettiin surmaamista. Yli 13 000 asukasta kuoli.

Syyskuussa 1942 Antonescu jo epäro-i juutalaisten luovuttamista pelätessään so-taoikeutta. Myös juutalaiset maksoivat 100 miljoonaa leitä lunnaina, etteivät junat olisi kulkeneet.

IBM-henkilökuntaa pidettiin niin tärkeänä, ettei sen jäseniä kutsuttu ollenkaan armeijan palvelukseen. Tällä toimenpiteel-lä haluttiin taata järjestelmän moitteeton toiminta. IBM-kortteja painettiin vuosit-ain Romaniassa 20 miljoonaa yhtiön Bu-karestin Swift Pressin painossa. Sodan jäl-keen IBM jatkoi toimintaansa Romaniassa aivan kuin mitään ei olisi koskaan tapah-tunutkaan.

Bulgaria

Maaliskuussa 1941 Bulgaria liittyi vasten-tahtoisesti akselivaltojen kanssa liittoon. Kreikalta valloitettiin Traakia ja Makedo-nia. Vastentahtoisesti hyväksyttiin myös maan 48 000 juutalaista vastaan tehdyt an-tisemitistiset lait. Niihin liitettiin useita lie-ventäviä seikkoja, muun muassa kristinus-

koon kääntyneiden juutalaisten osalta. Bul-garia pyrki tekemään voitavansa lannis-taakseen saksalaisten suunnitelmia.

Kun juutalaisia velvoitettiin kantamaan keltaista Daavidin tähteä, korkeat kirkon-miehet uhmasivat velvoitetta. Sofian met-ropoliitta saarnasi, ettei kastettujen juuta-laisten tarvitse tähteä. Hallitus jopa katkai-si sähköt tähtiä valmistavasta tehtaasta ve-doten sähköpulaan.

Jälleen Eichmann oli asialla suunnit-telemassa juutalaisten poiskuljettamista. Maanviljelijät puolestaan uhkasivat aset-tua junakiskoille ja pysäyttää aiotut kulje-tukset. Lopulta vaadittiin 20 000 juutalai-sen kuljettamista. Viimein Bulgaria uhrasi Traakian 4200 ja Makedonian 7100 juuta-laista luovuttamalla heidät kuljetuksiin ja täten säästämällä omat juutalaisensa.

Keskitysleirien IBM-koneet

Lähes jokaisessa keskitysleirissä oli erityi-nen IBM-Hollerith-*Abteilung*, reikäkort-tikoneiden osasto. Eräässä suurimmista, Dachau keskitysleirissä, oli käytössä pe-räti 24 konetta. Jokaisella leirillä oli oma koodinsa: Auschwitz 001, Buchenwald 002, Dachau 003, Flossenbürg 004, Maut-hausen 007, Ravensbrück 010 ja niin edel-leen.

Joka vangilla oli oma numeronsa ja kort-tinsa. Vartijat saattoivat käyttää jo kertaal-leen käytettyjä kortteja kahtia leikattuina muistilappuina. Auschwitzin kuuluisalla lääkäriellä **Josef Mengelellä** oli käytössä oma numerosarjansa ihmiskokeita varten.

Flossenbürg, Mauthausen, Buchenwald

Flossin kaupungin lähellä Etelä-Saksassa sijaitsi jättiläisleiri, jossa lopulta hirtettiin myös luterilainen pastori **Dietrich Bon-hoeffer** sodan loppuvaiheessa huhtikuus-sa 1945.

Flossenbürgissä oli graniittilouhos, jon-ka tehtävänä oli toimittaa rakennusaineita ja tappa hitaasti näännyttämällä. Vankityö-voimaa tarvittiin myös läheisillä Messer-schmittin suurilla lentokonetehtailla.

Toinen jättiläisleiri sijaitsi Itävallassa, jossa oli myös suuri kivilouhos. Mauthausenissa vangeista käytetty ”Lähtölista” oli yksinkertaisesti kaunisteltu kuolleiden lista. Venäjällä syntynyt ranskalainen sotavanki **Jean-Frederic Veith** kertoo muistelmissaan karmaisevia yksityiskohtia. ”Las-kuvarkokielekkeltä” vartijat pakottivat huvikseen vankeja hyppäämään louhikkoon. ”Operaatio K” oli pelkkä luoti niskaan lähietäisyydeltä. Lähes kaikille merkittiin ”luonnollinen kuolinsyy”. Mauthauseniin tuotiin Dachausta myös pappeja, jotka kaa-tutettiin siellä.

Erityisesti juutalaisia pidettiin 16 hengen 4 x 4 metrin pikku parakeissa, joissa oli kolmessa tasossa vuoderivejä. Yleensä vankien painoa vähennettiin ensin 40 %, minkä jälkeen heidän vastustuskykynsä ja muikin vastustelunsa olivat ratkaisevasti vähentyneet. Vangit, jotka eivät tämän jälkeen olleet vielä murtuneet, surmattiin yleensä koko laveririvi kerrallaan.

Leirien vartijat saattoivat olla paha-maineisia vankiloista vapautettuja taparikollisia, jotka vain nauttivat saadessaan kiduttua ja kiusata puolustuskyvyttömiä vankeja. Eräässä leirissä vartijat pilkkasivat juutalaisten hanukka-juhlaa ripustamalla kahdeksan juutalaista pää alaspäin ja voidellen heidät öljyllä, minkä jälkeen heidät syytettiin tuleen kuten kahdeksan hanukka-kynttilää. Muut juutalaisvangit pakotettiin laulamaan tuttua saksalaista *Jou-luyö, juhlayö* -virttä. Washingtonin Holo-caust-museossa on tästä rekonstruoitu videonäytös.

Berliinistä oli annettu viralliset ohjeet rangaistuksista. Jos ei seissyt suorassa tai puhui rivissä, sai 25 ruoskaniskua, kymmenen lisää, jos huusi. Jos vartija sattui olemaan sillä tuulella, lyöntejä saatettiin antaa jopa 60. Joku muistelee, että juutalaisista käytettiin vain kahta termiä: ”elossa – tai kuollut.”

Natsien logiikka

Juutalaisten tuhoamisen ajateltiin tapahtuvan kahdella tavalla. Ensiksi heitä tuhottaisiin näännyttämällä heidät työnteolla.

”Sitkeämpi” osa tuhottaisiin muilla tavoilla. Täydellistä tuhoamista natsit perustelivat sillä, että vahvempi vielä eloon jäänyt ”aines” toimisi henkiin jäädessään entistä vahvemman juutalaiskansan siemenenä. Heidän geeninsä olisivat siis entistä elinvoimaisempia.

Valitun logiikan toteuttajana IBM-kortit palvelivat natsveja erinomaisesti. Juutalaisista oli tullut databittejä, nimettömiä numerosarjoja. Juutalaisten kansanmurha oli myös erittäin kustannustehokas, jos nykyajan termiä käyttäisi. Usein juutalaiset jopa maksoivat itse junakuljetuksensa leireille.

Zentral-Institut

Berliiniin perustettiin rauhalliseen Friedrichstrasse 129:ään keskitysleirien asukasmääriä tarkkaileva keskuustoimisto Zentral-Institut, jonka eräänä tehtävänä oli ”säännöstellä” vankimääriä leireillä. Vaikka leirien kautta kulki vuosien varrella miljoonia vankeja, pysyi vankien keskimääräinen luku leireillä kuitenkin noin välillä 500 000–700 000 välillä. Jokaisen leirin reikäkortti-*Abteilung* lähetti säännöllisesti tilastoidut vankimäärät Berliiniin. Kun vankien tiheys näytti kasvavan liian suureksi, lähti keskuustoimistosta määräykset vähentää vankimäärää joko ampumalla tai krematorioissa.

Tässä kaikessa auttoivat IBM-korttien antamat tiedot ratkaisevasti. Makaaberi järjestelmä toimi kuin painekattila: kattilan sisäistä painetta vähennettiin päästämällä sitä pois. Zentral-Institut oli natsien tuhoamistoiminnassa tärkein toimisto. Sieltä käsin voitiin tilanne pitää täysin hallinnassa. Asiat nähtiin keskuustoimistossa aina paremmin ja keskitetyemmin kuin yksittäisessä leirissä. Leirien vartijat toteuttivat vain kylmästi ylhäältä tulevia ohjeita. Koneisto toimi kiittämättä, kiitos IBM-korttien.

Zentral-Institut oli SS-taloushallinnon alainen toimisto. SS myös myi vankeja töihin. Tässä mielessä se toimi kuin mikä tahansa työvoimatoimisto. Valtava kemian yritys I.G. Farben tarvitsi jatkuvasti tuhansia uusia työläisiä. Mutta myös eräs pieni hotelli Glasstuben anoi työntekijöitä, samoin maanviljelijä **Adam Bär** Würzel-

brunnista pyysi sokerijuurikaspelloilleen kahta työläistä. Suomessakin käytettiin venäläisiä sotavankeja, mutta yleensä heidän kohtelunsa oli täällä hyvää verrattuna saksalaisten ”alempiroituisina” pitämiin vankeihin. Osa-aikainen aputyöläinen maksoi 1.50 Reichsmark, ammattitaitoinen työntekijä jo 5 RM päivässä.

Juutalaisneuvostot ja itsemurhat

Ghettojen sisäisestä järjestyksestä vastasivat *Judenräte* ’juutalaisneuvostot’. Niiden jäsenet yrittivät huolehtia siitä, että juutalaiset olisivat kyenneet jatkamaan elämäänsä mahdollisimman pitkälle muuttuneissa oloissa. Kun heille selvisi lopullisesti, että heidät aiottiinkin tuhota, useat heistä tekivät itsemurhan.

Grodnon gheton johtaja **Arye Marder** teki itsemurhan, Minskin **Moshe Kramarz** repi määräyksen palasiksi ja varoitti juutalaisia lähtemästä. Hän ja muut neuvoston työtoverit teloitettiin välittömästi.

Lukowin gheton johtaja **David Liberman** keräsi rahaa lunnasmaksuihin, kunnes huomasi, että ne olisivat käytetty lähtevien omien junakuljetusten maksamiseen. Liberman repi rahat saksalaisen esimiehen edessä ja läimäytti häntä samalla kasvoihin. Ukrainalaiset vartijat tappoivat Libermanin siihen paikkaan.

Kun Bereza Kartuskan gheton asukkaita kerättiin ”töihin Venäjälle”, juutalaisneuvoston jäsenet tajusivat, että heidät aiottiinkin viedä keskitysleirille tuhattaviksi. He hirttäytyivät.

Pruzanan gheton 41 neuvoston jäsentä perheineen teki samalla tavalla kuin juutalaiset aikoinaan Masadassa: he päättivät tehdä itsemurhan nauttimalla myrkyä. Myrky oli kuitenkin liian laimeaa koko joukolle, ja yksi toisensa jälkeen he virkosivat. He päättivät avata uunin luukut, mutta sillakin tavalla heistä kuoli vain yksi. Lopulta kaikki muut vietiin keskitysleirille. Juutalaiset taistelivat sillä ainoalla aseellaan, joka heillä oli: he päättivät itse päivänsä.

Sveitsin merkitys

Sveitsillä oli merkittävä osuus natsien rahansiirroissa. Maa oli puolueeton, eikä sitä miehitetty. Miehitämisestä olisivat olleet vain enemmän haittaa kuin hyötyä, sillä sveitsiläiset olivat varautuneet räjäyttämään esimerkiksi kaikki tunnelit hankaloitukseen joukkojen liikkumista. Nyt natsit vain käyttivät hyväkseen maan hyvää pankkilaitosta ja sen ylläpitämää pankkisalaisuutta, joka ei turhaan kysellyt, mistä rahat ja kulta olivat peräisin. Vasta viime vuosina tiedot on julkistettu ja omaisille tehty mahdolliseksi anoa korvauksia kadonneista varoista ja muusta omaisuudesta.

IBM käytti Sveitsin tilejä kierrättääkseen esimerkiksi vuokratuloja, joita kertyi natsien hallussaan pitämistä koneista Saksassa ja saksalaisten valloittamissa maissa. Kun rahoja ja maksumääräyksiä oli tarpeeksi monta kertaa siirretty maasta toiseen, ei varojen alkuperästä enää oikein päässyt selville. Näinhän varoja nykyäänkin kierrätetään veroparatiisien kautta. USA:n veroviranomaiset katsoivat tiettyyn vaiheeseen asti sormiensa läpi tätä sodanaikeista toimintaa. Oli kummallista, että sama yhtiö keräsi maksuja kummaltakin keskenään sotaa käyvältä maalta, natsi-Saksalta ja USA:lta. Sveitsiin liittyneiden välikäsien toimet eivät ehkä koskaan tule ilmi.

IBM:n Geneven-toimisto harrasti myös ”muunnellun totuuden” kertomista mustalla listalla olleiden maiden välillä käydyistä liiketoimista. Päivämääriä muuteltiin. Usein kallisarvoiset koneet tulivat ensin laivarahtina puolueettomaan Portugaliin, josta ne jatkoivat eteenpäin eri puolille Eurooppaa.

Pääjohtaja Watsonin jesuiittamaisen vastauksen voisi kiteyttää näin: ”Käykää kauppaa vaikka keskitysleirien kanssa, kunhan ette ilmoita tänne pääkonttoriin meille asiasta.” Varsinkin IBM:n alihankkijat kävivät kauppaa natsi-Saksan kanssa koko sodan ajan.

Kauppasuhteiden laajuudesta kertoo johtain myös, että Belgian IBM kävi kasvavaa kauppaa Japanin lentokoneiteollisuuden kanssa. Yrityksen Belgian-johtaja **Decker**

totesi ykskantaan: ”Me vain teemme kaup-
paa ja jätämme yrityksen amerikkalaisen
hallinnon mietittäväksi, miksi amerikkalai-
nen yritys tekee kauppaa vieraan hallituk-
sen kanssa.”

Miten jatketaan?

Jo kesken sotaa vuonna 1943 USA:n hal-
litus päätti, että IBM-Hollerith-Dehomag
-yhtiön koneet olivat strategisesti tärkeitä
säilyttää eikä niitä saanut missään tapauk-
sessa tuhota. Reikäkorttikoneiden antamia
tietoja ja palveluita tulitisiin käyttämään
liittoutuneiden sotilashallinnon hyväksi
muun muassa työvoiman kartoittamisessa
ja elintarvikkeiden rautatiekuljetusten
suunnittelussa ja jakelussa.

Samoin *Fremdenpolizei*, poliisin vie-
rasmaalaisten kartoittamisen yksikkö, si-
sälsi tietoja juutalaisten, romanien ja mui-
den vähemmistöryhmien kohtaloista. Ges-
tapon omat luettelot oli syytä ehdottomasti
säilyttää, koska ne kertoivat keskitysleirien
olosuhteista ja vankimääristä.

Brittien mielestä järjestelmä oli ehdot-
tomasti saatettava entiselleen, jos se pääsi-
si vaikkapa ”kaatumaan” tai joutuisi sabo-
taasin kohteeksi.

Vielä 1945 Hitler oli itse antanut käskyn
selvittää kaikki asekuntoiset miehet tynkä-
valtakunnan alueella käyttäen avuksi reikä-
korttiluetteloita. Hitler käytti loppuun asti
kaikki keinot jatkaakseen epätoivoista so-
taansa.

Sataa Hollerith-konetta piiloteltiin ja
säilytettiin mitä omituisimmissa paikois-
sa kuten eräässä linnassa tai Riesbeckin
olutpanimon alakerrassa Neudientendor-
fissa. Kasselin kaupungin koneet siirrettiin
Oberaulaan.

”IBM-sotilaat”

Amerikkalainen emoyhtiö ei voinut välttyä
henkilöstönsä kohdalla myöskään kutsun-
noista. Yhdysvaltain armeijaan perustettiin
erityinen Machine Record Unit (MRU), jon-
ka selkärangana olivat IBM:n omat työnte-
kijät, ohjelmoijat ja tekniset avustajat.

Sodan jälkeen Dehomagin Lichterfelden
tehdas Berliinin liepeillä valmisti hetken jo-
pa leluja USA:n armeijan alumiinitölkeistä
saadakseen rahaa oman henkilöstönsä palk-
ka- ym. kuluihin, kunnes uusien koneiden
kokoonpano ja huolto pääsivät uudelleen
vauhtiin. Borgwardin torpedotehdas muut-
ti toimintaansa muun muassa autojen val-
mistukseen.

IBM sodan jälkeen

Pääjohtaja Watson tarjoutui hoitamaan
maksutta romanian, englannin, saksan, hol-
lannin, venäjän ja puolan simultaanitulkinnat
ja niiden tallentamisen liittoutuneiden
arkistoon jälkipolville.

USA:n veroviranomaiset olivat jo pit-
kään tarkkailleet IBM:n toimia ja tulleet sii-
hen vakaaseen käsitykseen, että Watson ja
yhtiö rikkoivat vihollismaan kanssa kau-
pankäynnin kieltäviä säädöksiä. Erityisesti
oikeusministeriön verovirkailija **Harold J. Carter**
havaitsi, etteivät natsit olisi voineet
käydä oikeastaan hetkeäkään sotaa ilman
IBM:n reikäkorttien antamaa tukea. Ilman
IBM:n apua esimerkiksi junien aikataulu-
muutokset olisivat vaatineet käsin tehtyinä
vähintään kahden viikon työn, kun ne ”ny-
kytekniikalla” pystyttiin sentään hoitamaan
vain parissa päivässä.

Sodan jälkeen amerikkalaiset perustivat
260 liikuteltavaa Hollerith-vaunua strate-
gisiin liikenteen solmukohtiin tai kaupun-
keihin.

Jo sodan aikana IBM-koneita käytettiin
saksalaisten kuuluisan ja murtamattoman
pidetyn Enigma-viestikoodin purkamises-
sa. Normandian maihinnousun yhteydessä
koneet laskivat sääennustuksia.

Juutalaisia eivät nämä toimenpiteet enää
auttaneet. He olivat kuolleet. Mutta eloon
jääneiden kohdalla saattoivat koneet vielä
auttaa. Euroopassa liikkui seitsemän mil-
joonaa DP (Displaced Persons) -henkilöä,
joilla ei ollut enää maata tai kotia mihin
palata. Nyt IBM-koneet selasivat ahkerasti
erilaisia luetteloita läpi löytääkseen suku-
laisia tai ystäviä. Nyt selvisi myös, miksi
natsit huolellisesti kirjasivat aakkosjärjes-
tyksessä kirjoituskoneilla vankiluetteloita

leireillä. He siirsivät ihmisiä omille korteil-
lensa. Nyt jälkeen jääneitä siirrettiin liittou-
tuneiden kortistoon.

Mitä opimme tästä?

Blackin kirja on järkyttävä ja panee lukijan-
sa miettimään todella monimutkaisia asi-
oita kristillisen uskon valossa. Jeesuksen
puheet kuninkaiden eteen joutumisesta ja
uskovien vainosta eivät tämän kirjan luke-
misen jälkeen tunnukaan enää kummallisil-
ta eivätkä etäisiltä. Antikristillinen maailma
etenee koko ajan. *Helsingin Sanomien Tie-
de ja luonto* -osiossa 3.4.2007 kerrotaan ky-
borgi-ajasta, jolloin ihmisen päähän asen-
netusta mikrosirusta käsin voidaan määrätä
hänet tekemään haluttu toiminto.

Juttu on tietysti joidenkin mielestä aivan
pähkähullu, mutta ihmisiltä kesti yksinker-
taisesti kauan saada jo se sodan jälkeen sel-
ville, miten natsit saattoivat löytää juutalai-
set helposti, vaikeivät nämä halunneet va-
paaehtoisesti tulla esiin vaan mieluummin-
kin piiloutua suureen massaan.

Jos tietojenkäsittely olisi edelleen sa-
malla meidän mielestämme alkeellisella ta-
solla kuin natsi-Saksassa, kestäisi tiettyjen
ihmisryhmien selville saaminen ja erottelu
nykyisenä kiireisenä aikana todella kauan.
Aina olisi myös mahdollisuus hävittää mas-
saan. Nyky-yhteiskunta on kuitenkin yksin-
kertaisesti niin aukoton, ettei kukaan pääse
lopulta karkuun. EU:n vapaasta liikkuvuu-
desta huolimatta jo yksistään terroristilait
rajoittavat vapautta. Nykyään ei USA:han
pääse edes pelkästään käydäkseen päivä-
seltään ”jossakin”. On annettava tarkat tie-
dot vastaanottajasta ja luovutettava omat-
kin henkilötietonsa tarkasti.

Apostoli Paavalin Kirjeessä efesolaisil-
le (6:11) ”Paholaisen juonet” on kreikaksi
methodeias. Sielunvihollisella on käytös-
sään selkeät metodit, tavat ja keinot. IBM ja
kaikki muutkin nykyajan tietojenkäsittely-
firmat ovat tehneet erittäin suuren palveluk-
sen helpottaessaan lukemattomien ihmisten
elämää. Valitettavasti samoja koneita ja jär-
jestelmiä voidaan käyttää myös pahan pal-
velukseen. Tulevaisuus jää nähtäväksi.

Murroksesta eteenpäin

Perustan teologiset opintopäivät jälleen 3.-5.1.2010 Suomen Raamattuopistossa Kauniaisissa

Murroksessa ovat kulttuurimme ja yhteiskuntamme, teologiamme ja kirkkomme. Sen tahti on kiivas,
sen ulottuvuudet ovat monet.

Perinteisillä päivillä, joita on pidetty vuodesta 1973 alkaen, toisaalta analysoidaan erityisesti teologian
ja kirkon murrosta, toisaalta etsitään teitä eteenpäin.

Päivät alkavat sunnuntaina 3.1. klo 11 ehtoollisjumalanpalveluksella, jossa saarnaa Turun tuomioro-
vasti **Rauno Heikola**. Ne päättyvät tiistaina 5.1. myöhään iltapäivällä Mikkelin uuden piispan **Seppo
Häkisen** johtamaan ehtoollisenviettoon. Hän pitää samana päivänä myös yhden päivien kuudesta
pääluennosta ja vastaa kyselytunnilla kysymyksiin. Teologian murrosta käsittelee pääluennossa
Olli-Pekka Vainio. Ulkomaisena vieraana on Stavangerin lähetyskorkeakoulun Uuden testamentin
eksegeetiikan professori **Jostein Ådna**.

Ohjelmassa on neljään otteeseen yhteensä nelisenkymmentä työpajaa mitä moninaisimmista
sanomaamme, yhteisöämme ja toimintaamme koskevista asioista. Niissä tulee myös esille uusinta
suomalaista teologiaa.

Lisäksi on kaksi paneelikeskustelua.

Päivien esite valmistuu lokakuussa. Se lähetetään Perustan seuraavan numeron mukana.

Raamattu rakkaaksi

21.-22.11. Enä-Sepän leirikeskus, Vihti

Teemana:

DAAVID

– suuri sankari ja suuri syntinen

Opettajana Mailis Janatuinen

Ilmoittaudu 6.11. mennessä:

opko@opko.fi tai (09) 612 9940

Järj. Suomen ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetys

www.opko.fi/raamatturakkaaksi

Ruttureppu

”Lupaukset
täyttyvät”

Raamattuseikkailu

9–14-vuotiaille

Vihdin Enä-Sepässä

23.-25.10.09

Hinta 50 e,
OPKOn jäsenille 40 e

Ilmoittautumiset ja
lisätiedot: (09) 612 9940
tai ruttureppu@opko.fi
www.ruttureppu.fi

Järj. OPKO

keskustelua

Voiko Jumalalle antaa anteeksi?

Jumalaa vastapäätä

Kiitän **Leif Andersenia** avauspuheenvuorosta *Voiko Jumalalle antaa anteeksi?* (Perusta 4/2009.) Kysymys tulee ajankohtaiseksi kristitylle, joka on joutunut toistuvien kärsimysten keskelle. Yhden suuren kärsimyksen jälkeen kristitty saattaa vielä todeta: ”Herra antoi, Herra otti, kiitetty olkoon Herran nimi.” Mutta Jobin tavoin asenne muuttuu, kun kärsimykset toistuvat. Kutsun tätä tilannetta *piinaksi*. Piinassa kristitty kokee Jumalan olevan häntä vastapäätä. Jumalan pyhyys musertaa. Jobin sanoin (30:20): ”Minä huudan, mutta sinä et vastaa, minä seison sinun edessäsi, mutta sinä vain tuijotat minua.”

Kristittyinä perusturvallisuudentunteemme nojautuu vahvasti Jumalaan, joka on ”Isä meidän”. Uskomme, että hänellä on hyvä suunnitelma elämämme varalle. Rukoilemme johdatusta ja varjelusta, hankkeillemme siunausta ja menestystä. Etsimme hänen tahtoaan valinnoissamme, olivatta ne sitten eettisiä tai käytännöllisiä. Jumalan pyhyden aavistamme, mutta Jeesuksen sovitustyön turvin saamme lähesyttyä rohkein mielin Jumalaa. Otamme kaikesta Jumalan kädestä.

Lutherin mukaan ensimmäinen käsky kehottaa meitä odottamaan Jumalalta kaikkea hyvää. Ei siis ole väärin odottaa Jumalalta varjelusta ja johdatusta myös tässä elämässä. Jeesus itse opettaa rukoilemaan jokapäiväistä leipää ja luottamaan Jumalan

huolenpitoon arkisissa asioissa. Tämä on Raamatun yhdenmukainen opetus.

Miten sitten suhtautua, kun kokemus kärsimyksestä ylittää sen rajan, jonka mielimme kohtuulliseksi? ”Hyvää minä odotin, mutta paha tuli.” Kristittyinä olemme valmistautuneet kohtaamaan ”maailman vihan”, mutta entä sitten, kun ehdinko tulee suoraan Jumalan kädestä? Kristityn on helppo löytää itsestään moniakin syitä Jumalan vihaan, mutta usko syntien sovituksen estää häntä uskomasta, että Jumala löisi häntä syntien vuoksi. Eikö riitä se, että Kristus joutui hylätyksi ja Jumalan vihaamaksi? Miksi, Jumala, käännät selkäsi minullekin?

Jobin ystävät koettivat parhaansa mukaan puolustella Jumalaa. Kuitenkin Jumala tuomitsi heidän puheensa valheellisiksi. Jobia hän sen sijaan ei tuominnut, vaikka Job huusi näinkin rajusti (7:20): ”Jos olenkin tehnyt syntiä, en kai minä sinulle ole vahinkoa tehnyt, sinä ihmisten vaanija?” Jumalan sana ei kammoksu Jobin tuskaa, vaan tuo sen varsin monisanaisesti julki. Me kristityt kammoksumme. Meillä on aina vaarana yrittää olla hurskaampia kuin Jumalan sana.

Tuskan keskellä kristitty ymmärtää kylä sen mahdottomuuden, että Jumala vie täisiin teoistaan tuomiolle. Kuten **Sinikka Kuorikoski** kirjoittaa, Jumala on itse Hyvyys ja Oikeudenmukaisuus, hän on kaikesta mitta, jonka pohjalta kaikki muu arvotetaan. Mutta tämä ei suinkaan ratkaise pii-

natun ongelmaa, vaan tekee siitä entistä kiipeämmän. ”Kuinka minä voisin käydä kiistaan Jumalan kanssa, kuinka voisin löytää sanat häntä vastaan? Vaikka olisin kuinka oikeassa, en pystyisi hänelle vastaamaan. Voin vain rukoilla armoa häneltä, joka minut tuomitsee?” (Job 9:14–15). Ihmisen on mahdotonta puolustautua Jumalaa vastaan. Kysymys anteeksiantamisesta Jumalalle onkin puhtaasti sielunhoidollinen.

Miksi piinattu sitten hakee Jumalalta hyvitystä tai katumusta, vaikka tietää sen olevan turhaa? Hänen täytyy. On kysymys siitä, miltä pohjalta hän voi jatkaa arkista elämäänsä eteenpäin. Jumala on saattanut piinattun elämän kaaokseen ja katastrofiin. Piinattu kaipaa varmuutta, ettei samaa kauheutta tapahdu heti huomenna uudestaan – tai vielä jotakin pahempaa. On psyykkinen mahdottomuus elää jatkuvassa pelossa. Siksi kristitty hakee katastrofin jälkeen merkkejä siitä, että Jumala ei toista tapahtunutta. Maanjäristyksen kokeneet pelkäävät uutta järjestystä, kunnes traumaattinen kokemus vuosien mittaa lientyy. ”Jumala-järistyksen” kokeneen perusturvallisuus on vakavasti horjunut. Menee aikaa saada luottamus siihen, että Jumalan tahto piinattua kohtaan on hyvä. Tämä luottamus on yhtä kuin sovinnon tekeminen Jumalan kanssa. Andersen kuvaa sitä anteeksiantamisena Jumalalle.

Muut kristityt odottavat piinattulta pian kärsimysten jälkeen – tai jopa niiden aikana – todistusta, kuinka kärsimys oli kasvattava kokemus. He odottavat, että piinattu armahdattaa Jumalan tapahtuneesta. Heidänkin perusturvallisuutensa on järkkynyt. Ellei tätä todistusta tule, piinattu voi muodostua uhaksi, jota vastaan on tavalla tai toisella puolustauduttava. Jobin kolme ystävää tarjoavat tästä erinomaisen esimerkin. Kysymys anteeksiantamisesta Jumalalle ei siten ole vain kärsineen ongelma; se koskettaa koko seurakuntaa.

Voisimmeko Jumalan puolustelemisen sijaan auttaa kärsivää sisartamme tai veljeämme esirukouksin ja arkisella huolenpidolla – ja pysyä vaiti? Voisimmeko hyväksyä joukkoomme myös parantumattomasti sairaat? Voisimmeko rauhassa ja luottavai-

sina odottaa Jumalan vastausta piinatulle?

Riittäisikö meille Kristus todistuksena siitä, että emme voi ymmärtää pyhää Jumalaa ja että kuitenkin hän lähestyy meitä armahtavana ja rakastavana Isänä? Myös kristitty kokee elämässään mieletöntä kärsimystä, joka ei hyödytä mitään tai ketään. Elämme samassa kuolemanlaaksossa kuin ne, jotka eivät Kristusta vielä tunne.

Kristus kärsii piinattun vierellä samaa mieletöntä tuskaa ja huutaa: ”Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit?” Hetken näyttää siltä, että Kristus on joutunut samalla tavoin Jumalan mielivallan uhriksi. Piinattu katsoo uudelleen ja näkee, että Jumala itse kärsii hänen vierellään. Tämä kokemus ei selitä piinatulle hänen kärsimystään. Teologiien pettymykseksi se ei anna hänelle loogista selitystä, miksi tämän piti tapahtua juuri hänen kohdallaan. Mutta piinattu ymmärtää rakastavansa Kristusta enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Sonja Falk

TM, kustannuspäällikkö

Kysymyksiä Sinikka Kuorikoskelle

Olet riemastunut **Leif Andersenin** kirjoituksen johdosta *Voiko Jumalalle antaa anteeksi?* Minä puolestani olen jollakin tavalla säikähtänyt riemusi johdosta. Onko todella niin, että ”uskoville kristityille” on tavallista arvostella kristinuskon totuuksia, Jumalan tekoja ja ominaisuuksia? Oletko aivan tosissasi kirjoittaessasi Andersenin nojautuen, että meidän tarpeemme (oikein kipeä tarve) on antaa Jumalalle anteeksi?

Ymmärrän sielunhoitotilanteessa tapahtuvan ”pettymyksen purkamisen”. Kun lukee esimerkiksi äärikarismaatikkojen tekstejä tai kuulee heidän puheitaan, tulee väkisinkin mieleen alkulankeemuksen ydin: meistä tulee Jumalan kaltaisia. Ymmärtääkseni siinä on astuttu tietyn rajan yli, jolta paluu ei näytä olevan helppoa.

Kysynkin: Onko ”ideologiassa” (Sanan ilmoituksesta se ei selvästi ilmene) ”Juma-

lalle anteeksiantamisessa” astuttu sellaisen rajan yli, että se lähestyy äärikarismaatikkojen ja liberaaliteologiiden ”ristiriidan rajaa” (**Arne Helge Teigenin** ilmaisu)? Jos näin on käymässä, paluu Golgataan (Jobin kirjaan) on välttämätön!

Sakari Pöyhönen

Rovasti, Pomarkun seurakunnan
eläkkeellä oleva kirkkoherra, Espoo

Vastaus Sakari Pöyhöselle

Riemuni **Andersenin** artikkelia lukiessa pohjautui tietoisuuteen siitä, että Jumala on paitsi itse Hyvyys ja Oikeus myös riittävän suuri kestämään kaikkinaiset tunteenpurkauksemme, myös käsillä olevan pohdinnan. Andersenin artikkelin tapainen teksti ei ole lainkaan tavanomaista kristillisten lehtien sisältöä. Siksikin se ilahdutti. Hän avasi väylän käsitellä asioita, joista monesti ollaan vaihi.

Jumala ei tarvitse anteeksiantoamme, sillä luodulla ei voi olla mitään mittaria mitata Luojansa hyvyyttä tai oikeudenmukaisuutta. Kysymys anteeksiantamisesta Jumalalle onkin puhtaasti sielunhoidollinen, kuten myös **Sonja Falk** totesi.

Jumala ei tarvitse ihmisen anteeksiantamista sen enempää kuin **Shakespeare** Macbethin anteeksiantoa. Mutta myös Macbethille voisi olla tarpeen antaa näytelmässään esiintyviä asioita anteeksi tekiälleen.

Sinikka Kuorikoski

Anteeksi Jumalalle?

Paljon olen elämän aikana ehtinyt kuulla ja lukea hengellisistä asioista, mutta tuskin koskaan olen ollut niin hämmästynyt kuin *Perustan* kahdesta artikkelista, joissa on ensimmäisen kerran käsitelty aihetta Jumalalle anteeksi antamisesta. Miksi niin? Siksi, että olen saanut elää sen todeksi – ja enemmänkin.

Viimeksi kuluneet kahdeksan vuotta ovat olleet elämässäni täysin poikkeuksellista aikaa, joka vielä jatkuu. Kaksi vaikeaa ja raskasta, toisiinsa jollakin tavalla liittyvää asiaa on koetellut inhimillisen elämän perustuksia, mutta samalla on Raamatun kolmiyhteisen Jumalan todellisuus tullut uudella tavalla eläväksi.

Kesällä 2006 oli tilanne, jossa Jumala näytti toimivan samassa asiassa kahdella vastakkaisella tavalla. Tunteeni ja ajatukseni olivat sen mukaisia, mutta Jumalalle selänkääntämisen mahdollisuus oli jo vuosi, pari aiemmin tullut ohitetuksi.

Jumalalle anteeksi antamisen ajatus ei tietenkään tullut mieleeni, kunnes eräänä arkaamuna, keskellä työpaikan askareita Pyhä Henki sanoi selkeästi sydämessäni: ”Anna Jumalalle anteeksi.”

Joitakin päiviä myöhemmin yöllä nukkuessani näin, että oikealle puolelleni yläviistoon tuli ylhäältä noin 40 x 50 x 5 cm:n kokoinen harmaanruskea ”vaahtomuovin” tapainen, mutta ei niin tiivis ilmestys, joka tuli sydämeeni ja sanoi: ”Anteeksi, anteeksi, anteeksi.” Ennen kuin ehdin sanoa tai kysyä mitään, Hän oli poissa.

Leif Andersen kirjoittaa *Perustassa* 4/2009, ”ettei Jumalan tarvitse pyytää anteeksi”. Oma selitystyritykseni on nyt sama kuin Andersenin numerossa 4/2008 kertoma kokemus Jeesuksen puoleen kääntymisestä. Olihan Hän kärsivä Herran palvelija, joka nyt Isän oikealla puolella rukoo puolestamme.

Leena Juvonen

VTM, vanhuuseläkeläinen
Vantaa

Ehdoton tekee suhteellisesta ehdotonta

Perusta-lehden päätoimittaja kirjoittaa pääkirjoituksessaan 4/2009 ”Ehdoton ja suhteellinen” seuraavaa:

”Ehdoton perustatodellisuus on Jeesus Kristus. – Seurakunta/kirkko on vasta ja vain suhteellinen todellisuus, Jeesuksesta johdettu. – Pelastus tapahtuu ihmisessä. Toinen uskonkohta kertoo pelkästään Jeesuksesta ihmisen ulkopuolisena todellisuutena, vaikka Jeesus on kyllä heitä varten ja uskossa tulee heihin.

Seurakunnan jäsenyys, kaste, ehtoollinen ja kirkon virka eivät takaa uskoa, joka on näkymätön eikä perimmiltään vangittavissa. – Niin kuin usein petyimme ihmisuhteissa, niin meidät helposti petetään myös hengellisesti. Mikään ulkonainen, mikään laitos, mikään yhteisö, kukaan viranhaltija ei voi varjella meitä siltä. Varjellumme vain pysymällä siinä Jeesuksessa, jonka Pyhä Henki Jumalan sanassa meille välittää.”

Totta on, että usko ei ole ”vangittavissa”. Varjellumme vain pysymällä siinä Jeesuksessa, jonka Pyhä Henki Jumalan sanassa meille välittää. Mutta miten me pysymme Jeesuksessa? Miten varjellumme? Miten usko välittyy meille? Pitäisikö sulkeutua omaan kammioomme ja olla ilman seurakuntaa? Ei! On hienoa, että Jumala on antanut meille seurakunnan ja välineet, joiden kautta hän lähestyy meitä.

Kaste, ehtoollinen, seurakunta ja virka ovat juuri niitä asioita, joiden kautta Jumala toimii. Pyhä Henki synnyttää näiden kautta uskoa. Kaste ja ehtoollinen eivät ole suhteellisia, koska ehdoton Kristus itse on niissä läsnä ja Kristus on itse tehnyt niistä ehdottomia. (Gal. 3, 27: ”Kaikki te, jotka olette Kristukseen kastettuja, olette pukeutuneet Kristuksen yllenne.” Joh. 6, 55: ”Minun lihani on todellinen ruoka, minun vereni on todellinen juoma. Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, pysyy minussa, ja minä pysyn hänessä.”) Seurakunta taas on ehdoton, koska tehtävä julistaa, opettaa, kastaa ja jakaa ehtoollista on annettu seurakunnalle; ei yksittäisille henkilöille. Seu-

rakuntia hoitamaan taas Kristus on asettanut paimenia.

Jumala vastaa pyyntöömme: ”Anna meille meidän jokapäiväinen leipämme” siten, että viljelijä viljelee, leipuri leipoo ja kaupasta leipä voidaan ostaa ja tuoda pöytään. Samalla tavalla Jumala synnyttää uskoa seurakunnassa, jossa viran kautta sana saarnataan sekä kaste ja ehtoollinen toimitetaan. Niin kuin ei leipä tipu taivaasta tai ilmesty tyhjältä ruokapöydälle, vaan sen on ensin joku leiponut ja tuonut pöytään, niin ei myöskään usko synny tyhjältä, vaan Jumala on päättänyt välittää sen meille sanan saarnassa ja sakramenttien kautta.

Siksi viljelijää ja leipuria ei tule halveksia eikä myöskään seurakuntaa ja virkaa. Ei tieteenkään missään ole täydellistä seurakuntaa eikä täydellistä viranhaltijaa, siksi **Raimo Mäkelän** esiin nostama itsekriittisyys on tärkeä. Mihin tämä itsekriittisyys tulisi suunnata ja kohdistaa?

Tulisiko itsekriittikki kohdistaa meihin itseemme henkilöinä vai Kristuksen asettamaan kasteeseen ja ehtoolliseen tai seurakuntaan ja virkaan sinänsä tai sanomaan, jota Raamattu opettaa? Voiko seurakunnalla olla mitään sanottavaa ja julistettavaa, jos se kyseenalaistaa jatkuvasti oman sanomaansa? Onko olemassa sellaista totuutta ja sanomaa, josta voimme sanoa: tämä on totta, tästä haluamme pitää kiinni? Raamattu antaa tähän kyllä selvän vastauksen. (Joh. 8, 31: ”Jos te pysytte uskollisina minun sanalleni, te olette todella opetuslapsiani. Te opitte tuntemaan totuuden, ja totuus tekee teistä vapaita.”) Pahimmillaan vääränlainen jatkuva evankeliumin sanoman kritisoiminen johtaa ehdottoman suhteellistumiseen, eli Kristus-valon himmenemiseen. Itsekriittisyys on siis ensisijaisesti kohdistettava itseeni, omaan ajatteluuni, toimintaani ja tekemiseeni. Tämä ei tietenkään poista seurakunnan velvollisuutta arvioida julistusta.

Perustellusti voidaan myös kysyä, syntykö itsekriittisyyttä siellä, missä sulkeudutaan omaan kammioon ja luetaan Raa-

mattua ilman seurakuntayhteyttä. Silloin seurakunnan antama peili puuttuu.

Mäkelä toteaa aivan oikein, että ”puhdasta” seurakuntaa ei ole ja sellaisen kuvittelemineen itselle ja uskottelemineen toisille johtaa farisealaisuuteen ja ihmisten pettämiseen. Tämä on täysin totta. Siksi meidän ei tulekaan uskoa seurakuntaan tai virkaan vaan Kristukseen, jonka voimme ottaa vastaan seurakunnan kautta ja seurakunnassa toimivien armonvälineiden kautta. Seurakunta ja virka ovat sitä varten, että ne palvelevat meitä. Seurakuntien ja viranhaltijoiden on julistettava Kristusta, seurattava Kristusta ja palveltava Kristusta.

Kun seurakunnan pastori ilmoittaa olevansa valmis vihkimään homoja, kieltää Kristuksen ylösnousemuksen ja seurakuntavaltuusto vähät välittää evankeliumin julistuksesta ja julistuksen arvioinnista Raamatun mukaan tai seurakunta avoimesti toimii Jumalan sanaa vastaan, niin voidaanko silloin puhua enää kristillisestä seurakun-

nasta? Kun seurakunnassa ei enää kuulu hyvän paimenen, Kristuksen, ääni, niin miten usko voi syntyä ja säilyä? Miten silloin usko voi varjeltua? Jos hyvän paimenen ääni ei kuulu, onko kyseessä silloin seurakunta? Tuollaisessa seurakunnassa/yhteisössä voi silti olla vielä kristittyjä ja kristillistä toimintaa, mutta itseksikriittisen kristityn on kyseltävä, milloin seurakunta ei ole enää seurakunta ja millainen seurakunnan tulisi Raamatun mukaan olla. Eikö kristittyjen tulisi huolehtia siitä, että meillä on seurakuntia juuri ”ihmisten voittamiseksi Kristukselle todistamalla ja julistamalla hänestä”?

Kaste, ehtoollinen, seurakunta ja virka ovat välttämättömiä sitä varten, että ehdoton pääasia Kristus saa olla ja pysyä pääasiana. Kristus itse ja hänen asetuksensa tekevät suhteellisesta seurakunnasta/kirkosta ehdottomia.

Yrjö Soramies
Perustan lukija

Suhteellinen tekee ehdottomasta suhteellista

Se Jeesus Kristus, joka on Jumalan sanassa eli Raamatussa sekä kasteessa ja ehtoollisessa, on ehdoton. Niitä ei ole olemassa ilman häntä. Hänen kannaltaan ne ovat kuitenkin välineitä. Eihän kirja (= Raamattu) ole yhtä kuin henkilö (= Jumala/Jeesus Kristus), vaikka tätä henkilöä ei meillä ole ilman tätä kirjaa eikä meillä voi olla mitään tietoa Jeesuksesta eikä Jumalasta kaikkiaan eikä Jumalan tuntemista ilman tätä kirjaa. Siinä mielessä Jeesus ja Raamattu ovat tietysti yhteneväiset. Kuitenkin on tehtävä ero henkilön ja välineen välillä, vaikkei niitä voi eikä saa yrittää irrottaa toisistaan.

Sama koskee kastetta ja ehtoollista. Ne ovat merkkejä poissa olevasta henkilöstä, joka kuitenkin on niiden välityksellä läsnä tietyllä tavalla näkyvästi mutta samalla tietysti vajavaisen näkyvästi. Meidänhän on uskottava, että Jeesus on läsnä kasteessa ja ehtoollisessa, mutta apostolit kirjaimellisesti näkivät hänet ja kokivat hänet kaikil-

la muillakin aisteillaan tarvitsematta uskoa sitä näkemistä. Me kuulemme Raamatusta hänen äänensä. Se on myös kasteen ja ehtoollisen ydin.

Usko Jeesukseen on persoonasuhde. Se ei ole ensisijaisesti eikä olennaisesti suhde yhteisöön eli seurakuntaan. Jumalan sana – siis Raamattu – kohtaa meidät henkilökohtaisesti. Sellainen ajatus, että siihen kohtaamiseen välttämättä ja ensisijaisesti tarvitaan välittäjäksi jokin ihmisyhteisö ja sen ”viranhaltija(t)”, on kyllä kristikunnassa laajalle levinnyt erityisesti roomalaiskatolisessa kirkossa, jonka konkreettisena päänä on ihminen, Jumalan Pojan maanpäällisenä sijaisena pidetty. Suomessa samanlaista käsitystä edustaa ainakin vanhoillislestadiolaisuus, ehkä jokin muukin suuntaus. Luterilainen se ei ole eikä raamatullinenkaan.

Ihminen on aina vajavainen ja syntinen, myös kirkon virassa ollessaan, vaikka hän

myös on vanhurskas uskosta. Syntisyyttä ja uskoa ei voi irrottaa toisistaan. Jo peruskontunnustusten mukaan seurakunta uskotaan. Se seurakunta, joka myös nähdään ja koetaan muilla aisteilla, on aina suhteellinen. Paavin tosin uskotaan hänen kirkossaan olevan erehtymätön, mutta mikään inhimillinen ja raamatullinen todellisuuden taju ei voi siihen yhtyä. Yhdellä yhteisöllä on yhdenlaisia opin ja elämän syntejä, toisella toisenlaisia. Opillisestikaan synnitöntä ja siten täydellistä yhteisöä ei ole. On suurta harhaa ja vastuuttomuutta uskotella sellaista itselleen ja toisille. Jos jollakin yhteisöllä on ”oikea virka”, ei se takaa, että sillä on oikea, Raamatun mukainen evankeliumi. Eihän näin ollut silloinkaan, kun Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa ei ollut naispappeutta. Ei virka takaa oikeaa sanomaa. Se on usein kuultu viran ohi, jopa virkaa vastaan.

Lehtemme seuraavassa numerossa kerrotaan **Olof Ekmanista**, Ruotsin pietismin uranuurtajasta 1600- ja 1700-luvun taitteessa. Hänen suuri kirkonuudistusohjelmakir-

jansa on vuodelta 1680. Yksi sen lähtökoh- ta-ajatuksia on, että hänen mielestään sen ajan Ruotsissa tuskin oli lainkaan kristit- tyjä, vaikka kaikki olivat kirkon kastettu- ja jäseniä ja ainakin tietyllä tavalla kirkon kurin alaisia.

Kun monet meistä kyselevät oman aikamme kirkosta samaa ja sydänjuuriaan myöten surevat kirkkomme hengellistä ja moraalistakin tilaa, on hyvä muistaa, et- tä tila on aina ollut todellisesti huono ei- kä oikeuta minkäänlaiseen itsetyytyväisyy- teen. Se ei tietenkään ole mikään puoluste- lu oman aikamme kirkollisille kauheuksil- le, joita myös tässä lehdessä on 35 vuotta arvosteltu. Se kuitenkin palauttaa meitä sii- hen todellisuudentajuun, ettemme kuvittele mitään hengellistä yhteisöä ehdottomaksi, synnittömäksi emmekä opiltaankaan täysin erehtymättömäksi. **Søren Kierkegaard** sa- noi yli puolitoista vuosisataa sitten, että on syntien synty suhtautua suhteelliseen ehdot- tomasti ja ehdottomaan suhteellisesti.

Raimo Mäkelä

Erikoinen tulkinta yhteiskunnan ”kristillistämisestä”: yhteiskuntako ”Kristuksen kuvan kaltainen”?

Keminmaan seurakuntapastorin **Johan Helkkulan** sananselityksessä on mielenkiintoinen näkökulma: ”Jos kirkko ei vai- kuta ympäröivään yhteiskuntaan suolana eikä valona eikä tee siitä Kristuksen kuvan kaltaista, ympäröivä yhteiskunta vaikuttaa kirkkoon ja tekee siitä peilikuvansa.”

En haluaisi saivarrella jonkin yksityis- kohdan johdosta, mutta luettuani tämän jäi mietittämään kysymys, onko hyvän Ju- malan nimenomainen tarkoitus tehdä kirk- koa ”ympäröivästä” yhteiskunnasta ”Kris- tuksen kuvan kaltaista”. Eikö kysymys ole paremminkin yksilökristitystä ja tietysti myös Kristuksen seurakunnasta? Kuinka yhteiskunta voi olla Kristuksen kuvan kal- tainen? Eräs mies uskonpuhdistuksen ajan

Sveitsissä yritti semmoista Kristuksen ku- van kaltaista kaupunkivaltiota. Sen ajan kirkkohistoriaa lukeneet muistavat, mitä yrityksestä seurasi.

Mistä tällainen teologia nousee? Eh- kä ymmärsin väärin Helkkulan hyvää tar- koittavan ajatuksen. Jompikumpi siinä nyt tapahtui. Jompikumpi tässä nyt sekoittaa klassisen regimenttijaatuksen, joko Helk- kula tai allekirjoittanut.

Sakari Pöyhönen

71 vuotta Kristalliyöstä - onko mikään muuttunut?

Marraskuun 10. päivänä tulee kuluneeksi 71 vuotta juutalaisten synagogien ja kauppohen tuhoamisesta Saksassa. Paradoksaalisesti kristalliyöksi nimetyssä kauhujen yössä Hitlerin Saksan eriaisteiset sotilasjoukot polttivat juutalaisten omaisuutta ja myös tappoivat kymmeniä juutalaisia. Arrogantin rasismin tyyliin juutalaiset seurakunnat pantiin itse maksamaan rakennusten korjaukset ja myös raivaukset, vaikkeivät ne tästäkään enää saaneet juuri hyötyä itselleen.

Miten on mahdollista, että Saksassa, eurooppalaisen sivistyksen kehossa ja korkeimman mahdollisen kulttuurin maassa, tapahtui tällaista? Tämä on ja sen tulee olla yhä meidän aikamme polttavin kysymys. Eurooppalainen identiteetti ei jäsenny, ennen kuin ihmiset suostuvat katsomaan ihmiskunnan syvimpään pahuuteen, keskellämme olevaan ”pimeyden ytimeen”.

Nietzsche ja ”juutalaisten orjamoraali”

Kun haluamme tietää, millaista juutalaisvastainen ajattelu sivistyneessä Euroopassa oli ollut ennen Hitleriä, meidän on syytä palata eräiden keskeisten vaikuttajien teksteihin. Filosofin **Friedrich Nietzsche** oli jo 1800-luvun lopulla luonut musta-valkoisen kuvan juutalais-kristillisen orjamoraalin ja vapautuneen eurooppalaisuuden välille. Hänen mukaansa juutalainen pikkumaisuus oli luonut vir-

heellisen kuvan Jumalasta. Juutalainen uskonnollisuus perustui Jumalaan, joka orjuuttaa ihmisiä. Edes Jeesus ei ollut vapaa tästä. Nietzsche sanoo kirjassaan *Iloinen tiede*: ”Kristinuskon perustajan tunnot eivät olleet tässä suhteessa kyllin hienot – hän oli juutalainen.”

Nietzsche oli myös hyväksynyt avoimen antisemitistisiä käsityksiä, joita hän jossain vaiheessa jopa häpesi. Hän puolusteli asenteitaan sillä, ettei ollut tavannut ”ainoaakaan saksalaista”, joka suhtautuisi juutalaiseen myönteisesti (*Hyvän ja pahan tuolla puolen*). Nietzsche korosti, että juutalaisvastaisuus oli Saksassa syvällä. ”Olipa varsinaisen antisemitismin torjuminen miten ehdotonta tahansa”, hän sanoo, ”varovaisuus ja politiikoiminen eivät kohdistu itse tunnetta vastaan, vaan vain sen vaarallisia ylilyöntejä vastaan.” Saksalaiset eivät Nietzschen mukaan kykene sulauttamaan juutalaisväestöä oman kansansa keskuuteen, kuten esimerkiksi ranskalaiset ja monet muut ovat tehneet. Sen sijaan saksalaiset ovat torjuvia: ”Älkää päästäkö enempää juutalaisia maahan!” (emt.)

Miksi saksalaiset sitten tekevät niin? Nietzsche katsoo, että he pelkäävät vahvemman rodun valtaavan maan. Myös Nietzschen mukaan juutalaiset ovat ”vahvin rotu” ja suorastaan ”puhtain rotu, joka tällä hetkellä asuu Euroopassa”. Juutalaiset tulevat toimeen vaikeissa olosuhteissa. Heillä on lisäksi ominaisuus, jota Nietzsche kadehtii: he pysty-

vät kohtaamaan uusia aatteita ja soveltamaan oman perintensä niihin.

Nietzsche siis piti juutalaisuutta uhkana mutta kielsi pitävänsä itse uhkaa todellisenä. ”Se on varmaa, että juutalaiset halutessaan – tai jos muut pakottaisivat heitä siihen, kuten antisemitistit näyttävät haluavan tehdä – voisivat jopa nyt nousta valtaan, ja sananmukaisesti saavuttaa koko Euroopan herruuden. Mutta se, että he eivät toimi tämän mukaisesti eivätkä suunnittele tällaista, on myös varmaa.” (*Hyvän ja pahan tuolla puolen.*)

Varovaisuudesta huolimatta Nietzsche ei muuta ajatteluaan. Kirjan toisissa kohdissa juutalaiset ovat edelleen pahimpia esimerkkejä siitä, miten uskonnollinen alistuminen turmelee ihmisiä. Juutalaiset keksivät samastaa rikkauden pahuuteen ja tekivät lisäksi sanasta *maailma* kielteisen, häpeää tarkoittavan sanan. Köyhyyden avulla he puhuivat pyhydestä ja kutsuivat jopa ystäviä ”köyhiksi”. Tällaisessa arvojen kääntämisessä, sanoo Nietzsche, on juutalaisten varsinainen merkitys: ”Heidän myötään alkavat moraalisuudessa vallita orjuuden ehdot” (*Hyvän ja pahan tuolla puolen*, 195).

Nietzschellä oli selvä ratkaisu, jota hän tarjosi eurooppalaiselle yhteiskunnalle: on tuettava sellaisia olosuhteita, että ”jaloilla ihmisillä” on mahdollisuus kasvaa. Heillä on halu valtaan ja halu toteuttaa uutta moraalialia. He eivät ole sidoksissa kristinuskon turmelemaan menneisyyteen. He voivat toteuttaa uuden yhteiskunnan itsenäisten ja ylevien ihmisten maailmassa.

Tällaista tulevaisuutta estävät toisaalta juutalais-kristillinen perinne, toisaalta myös länsimaisen ihmisen halu tyytyä keskinkertaisuuteen. Keskinertaisuilla ei ole ”vallanhallua” kasvaa hyvän ja pahan tuolle puolen, uuteen ihmisyyteen. Siksi Nietzsche luo kirjassaan suorastaan pelottavan tulevaisuudenkuvan Saksalle: kansallisella rodunjalostuksella voidaan synnyttää uusi ihminen, joka estää juutalaisuuden maailmanherruuden ja irtautuu kristinuskon orjamoraalista (emt.).

Kun juutalaisten kohtalo oli täytetty

Aatehistorioitsija **Oswald Spengler** jatkoi 1800-1900-lukujen vaihteessa Nietzschen jalanjäljissä. Hänen mukaansa Euroopan kehityksessä kyse ei ollut pelkästä maailmanhistorian taitteesta vaan keskenään kilpailevista aatteista ja uskonnoista. Juutalaisuus maagisine käsityksineen ja kristinuskon vanhoine ylösnousemus-mytologioineen ja Paavalin kehittämine oppeineen olivat suuri uhka Euroopan faustiselle sielulle. ”Tämä pätee ennen kaikkea myös faustisen maailman uskonnollisuuteen, joka tuntee, että vieras metafysiikka sen keskuudessa uhkaa ja vihaa sitä sekä tukahduttaa sen” (*Länsimaiden perikato*).

Näin syntyy nietzscheläinen, faustinen huumaa, joka selittää ainakin osaltaan, miksi juutalaisia vihattiin syvästi Euroopassa ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Juutalaisuus ei ainoastaan edustanut orjamoraalia ja menneen maailman ”sisäisesti kuollutta” aatetta. Se oli vastavoima valistuneelle Euroopalle, joka etsi suuntaansa tietoisuuden perusteella ja teknologisen tulevaisuuden odotuksessa. Siksi Spengler julisti jo vuosia ennen Hitlerin ilmestymistä, että ”tämä maaginen kansakunta on vaarassa hävitä”. Nuorta Hitleriä Spengler ei ryhtynyt kannattamaan.

Spenglerin juutalaisvastaiset asenteet näkyvät kaikkialla hänen teoksessaan. Hän kirjoittaa Euroopassa yleisten ennakkoluulojen varassa. Hänen mielestään juutalaiset ovat kadottaneet yhteyden maahan. ”Ei enää talonpoikia.” Hän ei viittaa sanallakaan juutalaisten yhteiskunnalliseen asemaan, joka selittäisi tilanteen. Päinvastoin hän kuvaa nämä ”maatomat” kuljeksijat ylimielisiksi elämän hyljeksijöiksi, jotka katselevat ”ympäriällä olevaa isäntäkansojen maailmaa ikään kuin eräänlaisena vieraana maana”.

Spenglerin juutalaiset ovat edelleen niitä vanhojen ennakkoluulojen ”koronkiskureita”, joiden taloudellista valta-asemaa voidaan pitää suoranaisena salaliittona sivistynyttä Eurooppaa vastaan. Heille on tunnusomaista ”sivilisoitunut, kylmä ja erittäin korkea äly sekä häikäilemätön liikevaisto”. Heillä on kaupallinen valta-asema eurooppalaisessa maailmassa. Spengler itsekin myöntää, että tämä

on jatkuvasti historiassa ollut antisemitismin lähde. Omassa analyysissään hän kuitenkin osoittaa ymmärtämystä tuollaista vihamielisyyttä kohtaan.

Vaikka Spenglerin lopullinen arvio juutalaisten kohtalosta Euroopassa perustuu hänen laajempaan historianfilosofiseen ajatukseen- sa dynaamisen, elämänmyönteisen eurooppalaisuuden ja pysähtyneen, metafysisen juutalaisuuden erosta, hänen yhteenvedostaan on tullut etenkin kirjan omassa kontekstissa suoranaisten profetia: ”Sinä hetkenä, jolloin eurooppalais-amerikkalaisten maailmankaupunkien sivilisoituneet menetelmät saavuttavat täyden kypsyyden, on ainakin tässä maailmassa – – juutalaisuuden kohtalo täytetty.”

Sivistyneen antisemitismin tie

Edellä käsitellyt esimerkit tarjoavat hieman selitystä sille, miksi saksalaiset helposti olivat valmiita vainoamaan ja jopa surmaamaan juutalaisia. Eurooppalaiseen ajatteluun kuului käsitys, että menneisyyden vankina eläneet juutalaiset estivät lännen kehitystä ja sitoivat ihmiset orjamoraaliin. Hitlerin aikakaudella tällaiset käsitykset olivat saaneet jopa kärki- luokan filosofiensa valtaansa.

Keskustelluin hahmo tässä kysymyksessä on eksistentiaalisti **Martin Heidegger**, van- nountunut natsi ja olemisen filosofian pohtija. Heideggerin ajattelu perustui jakoon pysähtyneisyyden ja tulevaisuuteen suuntautuneisuuden välillä. Hän siis jatkoi sekä Nietzsche- n etä Spenglerin ajattelua Euroopan faustisesta tulevaisuudesta.

Pysähtyneisyys oli myös Heideggerille kulttuurinen ja uskonnollinen asia. Hänelle pysähtyneisyyttä ja luutunutta taaksepäin kat- somista - eli esineellisuyttä hänen terminolo- giassaan - edusti nimenomaan juutalaisuus. Mikäli Eurooppa haluaa kehittyä, sen tulee tehdä tiliä pysähtyneisyyden kanssa. Tämä lienee keskeinen ideologinen syy siihen, miksi Heidegger kannatti natsia ja kieltäytyi jopa sodan jälkeen muuttamasta näkemyksiään.

Teologiaan sama ajattelu ajautui jossain määrin yllättävästi **Rudolf Bultmannin** kaut- ta, joka ei ollut natsi. Hän oli kuitenkin jo 1920-luvulla omaksunut Heideggerin eksis- tenssifilosofian ja tulkinnut koko Uuden tes-

tamentin teologian sen avulla. Tämä oli joh- tanut siihen, että myös Bultmannille juutalai- suus edusti hylättävää pysähtyneisyyttä. Ku- ten **Shawn Kelley** on osoittanut, Heidegge- rin antisemitistinen ajattelu liukui Bultman- nin teologian rakenteisiin.

Teologian kannalta kyseinen muutos oli valitettava. Bultmannin tulkinnassa synnin ja armon vastakkainasettelu muuttui jännitteek- si pysähtyneisyyden ja tulevaisuuteen suun- tautumisen välillä. Teologian rakenteen ta- kia juutalaisuus edusti juuri pysähtyneisyyt- tä. Niinpä juutalaisuudesta tuli Bultmannille sitä syntiä, josta maailman pitäisi vapautua.

Onko mikään muuttunut?

Tämä on se perinne, josta tämän päivän ajat- televan ihmisen tulee sanoutua irti. Eurooppa- lainen rasismi ja antisemitismi on tuomittava yksiselitteisesti. Olivatpa viharikoksen lähtö- kohdat ennakkoluuloissa, filosofiassa tai teo- logiassa, ne on yksinkertaisesti hylättävä.

Nietzschen esittämässä vastakkainasette- luissa ei ole mitään, mikä vaatisi filosofises- sa mielessä hänen ajatustensa hyväksymistä. Kuvitelmat orjamoraalista ovat olleet pelk- kää aatehistoriallista hölmöilyä. Juutalaisuus ei ole pelkkää lakia vaativa uskonto. Vanha testamentti ei ole ihmisiä riistävä kirja. Juu- talaisuus ja kristillisyys, sovitussoppi ja armon julistus eivät ole vahingollisia ihmisille. Päin- vastoin juuri niihin sisältyy tämän päivän ih- misen mahdollisuus löytää mielekkyys väki- valtaisen ja julman maailman keskellä.

Nihilismillä on kuitenkin julistajansa. Se nostaa tällä hetkellä päätään niin filosofiassa kuin teologiassa. Toisinaan sillä on siisti pu- ku päällä. Dekonstruktionismi haluaa purkaa olettamiaan vastakkainasetteluja nietzsche- läisessä hengessä mutta akateemisen maa- ilman sisällä. Tällaisten ajatusrakennelmien lähtökohdat on paljastettava ja niistä on käy- tävä kriittistä keskustelua.

Muuten mikään ei erota meitä kristalli- yöstä.

Timo Eskola

”Oikea oppi on perimmältään Kristukseen tarttumista”

Piispa Eero Huovinen kirjoittaa artikkelissaan *Oppi? teoksessa Oppi ja maailmankuva: professori Eeva Martikaisen 60-vuotisjuhla-kirja* (STKSJ 261, 2009, s. 17-19) muun muassa:

Suomalaisessa 1800-luvun teologian historiassa on kiintoisa vaihe, joka omaleimaisella tavalla voi valaista sitä, mitä opilla tarkoitetaan ja ei tarkoiteta. Tarkoitan 1840-luvulta alkavaa evankelisten ja heränneiden, Fredrik Gabriel Hedbergin ja Paavo Ruotsalaisen välistä keskustelua siitä, mitä oppi on. Kotikutoisen dialogin selvittämisessä on yhä edelleen kiintoisia teologian-historiallisia tehtäviä.

Usein on kiistelty siitä, mikä oli Paavon suhde oppiin. Monet muistavat kertomuksen Paavosta, joka karisti porot piipustaan, iski ne poskeensa ja sanoi jumaluusoppinsa olevan siinä. Paavolla ei ollut teologin koulutusta eikä hän ollut tottunut esittämään asioita järjestelmällisesti. Hänen yksityishenkilöiden kanssa käymänsä keskustelut olivat luonteeltaan sielunhoidollisia, pastoraalisia.

Martti Simojoki on kuitenkin korostanut, että ”Paavolla oli tarkka käsityksensä siitä, mikä uskossa on olennaista ja oikeaa” ja että ”tosiasiassa hän... oli varsin tarkka siitä, mitä hän opetti ja neuvoi”. Ruotsalai-

nen saattoi puhua muiden herätysjohtajien vääristä opeista.

Paavon oppi tuli ilmi ennen kaikkea siinä, mitä hän puhui niiden kanssa, jotka tulivat pyytämään häneltä apua. Näiden sielunhoidollisten puheiden kirjaaminen ylös olisi Paavon mielestä johtanut yleispäteviin oppilauseisiin, lain sanaan. ”On tärkeätä huomata, että oppi ja sielunhoito kuuluvat Paavolla erottamattomasti yhteen.” (*Simojoki* 1977, 74, 77, Paavo Ruotsalaisen 1777–1852 juhla-kirjan artikkelista Vaivattujen sielunhoitaja, H-Y 1977, s. 69–86.)

Yhtäältä Paavo vierasti opista puhumista, toisaalta hän oli kohtuuttomankin jyrkkä, jos aisti, että ihmisen pelastuminen vähimmäskään määrin tulee riippuvaiseksi ihmisen omista ansioista ja ponnisteluista. Ne, joilla tässä oli Paavon mielestä väärä oppi – jotka perustivat uskonvarmuutensa johonkin ihmisessä itsessään olevaan – joutuivat ankaran kritiikin kohteeksi.

Paavolla oli varma näkemys siitä, että kristillisessä uskossa oli kyse siitä, mitä Jumala tekee. Tärkeää ei ole se, mitä ihminen saa aikaan, ei edes ihmisen usko. Juuri jumalattoman vanhurskauttamisesta kiinni pitäessään Paavo oli ”hengellisten asioiden luterilainen hienomekaanikko”. Yhtäältä piti varoa, ettei opista tehdä uskonollista ajatusrakennelmaa, ei edes Jumalan sanalla perusteltua. Toisaalta oikea tie Kristuksen luokse oli Paavolle ”luterilaisen uskon silmäterä”, hänen ”uskonoppinsa”.

Hedbergin kirjaan *Uskonoppi autuuteen* Paavo oli ensin ihastunut, mutta arvosteli myöhemmin Hedbergiä aivouskos-ta. Paavon mielestä Hedberg aivan oikein tarttui Jumalan sanaan ja sen lupauksiin, mutta luotti niihin liian nopeasti, jo ennen kuin sydän ehti seurata. Usko omistettiin jo

ennen oikeaa kilvoitusta ja Jumalan edessä viipymistä. Suun tunnustus ei malttanut odottaa sitä, milloin Jumala vastaa ihmiselle ja antaa lohdutuksensa ihmisen sisimpään. Oppia ei voi ottaa, sen saamista pitää odottaa. Paavo oli kriittinen Hedbergin julistusta kohtaan, koska hän pelkäsi, että sanan varaan turvautuminen voi muuttua vaatimukseksi uskoa vastoin sydämen vakuutumista. Tämä taas saattaa johtaa syntisen ihmisen yhä syvempään ahdistukseen. Paavolle Hedberg oli ”filosofi”, joka teki Raamatusta oppijärjestelmän. Ihminen ei saanut ottaa oppia omiin käsiinsä; oppia ei voinut hallita syyllistymättä ylpeyden syntiin. Kaikki kunnia tuli jättää Jumalalle, joka yksin saattaa armahtaa ihmisen.

Ruotsalaisen ja Hedbergin suhteessa riittää tutkittavaa. Kummallekin uskon kognitiivinen sisältö oli tärkeä ja rakas. Pelastavaa uskoa, *fides salvifica*, ei ole ilman tiedollista ja historiallista uskoa, *fides historica*. Paavo uskoi, että sanan harjoittaminen synnyttää kaipauksen päästä Kristuksen luo. Hänen kriittiset kysymyksensä oppia kohtaan selittyvät hänen ”hermeneutiikastaan”. Raamatun ja kristillisen opin voi ymmärtää vain sellainen ihminen, jonka Jumala on johdattanut näkemään oman ”viheliäisyytensä”. Oikea oppi avautuu jumalattoman vanhurskauttamisesta käsin. ”Hyvät” ja ”viisaat” eivät voi tuntea elämän tien salaisuutta. Sen voivat tietää ja ymmärtää vain murheelliset ja vaivatut sielut.

Koulukunnista tietämätön Paavo vaati vanhapietistiseen ja hallelaiseen tapaan, ettei Kristuksen yleisestä maailmansovituksista tule ilman armonjärjestyksen portaita siirtyä yksityisen ihmisen vanhurskauttamiseen. Ellei väliin tule lain ahdinkoa ja parannuksen tekoa, silloin oikea oppi voi vääristyä. Juuri tätä Paavo näyttää pelänneen, kun hän tunnetuissa Histan häissä 1843 hermostui oppineisiin pappeluihin, Hedbergiin ja Carl Olof Roseniukseen. Toisaalta samainen Paavo saattoi herrnhutilaisen lempeästi ja kynnyksettömästi rohkaista ahdistunutta sielua tulemaan ja rientämään Kristuksen luokse ja ottamaan hänet vastaan. Tässä oli myös liittymäkohta Hedbergin ajatteluun.

Olisi kiintoisaa verrata Ruotsalaisen ja

Hedbergin uskonkäsityksiä Lutherin oppikäsitykseen. Voisiko yhdistävänä piirteenä olla, että oikea oppi on perimmältään Kristukseen tarttumista ja häneen turvautumista? Usko on kohteeseensa eli läsnä olevaan Jumalaan kiinnittymistä, *fides apprehensiva*. Tämä taas ei ole mahdollista, ellei oppia ymmärretä vanhurskauttamisesta käsin. Ihminen ei voi opillisten lauseiden johdonmukaisuudella tai filosofisella logiikalla eikä ulkonaisella Raamatun sanalla hallita Jumalaa, vaan hänen on tyydyttävä siihen, että Jumala hallitsee myös ihmisen uskoa, ja vain hän voi sen myös lahjoittaa. Oppi on hengellinen käsite, jonka perusta on evankeliumissa ja jonka ydin on todellisesti läsnä oleva Jumala. Opin sisältö on se, mitä Jumala antaa ja lahjoittaa.

Istanbulin pörttylynyö

Kanavassa 6/2009 taidehistorioitsija, FT Hanna-Riitta Toivanen kirjoittaa artikkelissaan Monikulttuurisesta Kostantinopolista tuli kansallinen Istanbul:

Istanbulin kreikkalaisia vastaan nostettiin vaino syyskuun 6. ja 7. päivän välisenä yönä 1955. Pogromin organisoivat hallituksen koalition *derin devlet* eli valtiovaltiot. Hankkeen johtajana oli pääministeri Ali Adnan Mengeres, apurinaan ulkoministeri. Anatoliasta rekrytoitiin 300 000 miestä mitätöntä korvausta vastaan toteuttamaan väkivaltainen suunnitelma, jonka vaikuttimena oli Kyproksen jännittynyt tilanne ja ainakin muodollisesti Thessalonikassa Atatürkin synnyinkotiin heitetty pommii, joka rikkoi yhden ikkunan.

Istanbulin pogromi tunnetaan nimellä *Septemvriana*, tai *Eylül Olayları*. Konseptiltään se muistuttaa Pörttylynyötä ja Kristalliyötä, mutta ylittää ne suunnitelmallisessa terrorissaan. Tihutyöt oli organisoitu niin taitavasti, että muutaman tunnin aikana rauhallisen kaupungin luonne muuttui täy-

dellisesti. Pahaa-aavistamattomat istanbulilaiset eivät voineet muuta kuin seurata tyrmistyneinä sivusta, kun heidän ystäviään ja naapureitaan vastaan hyökättiin yllättäen, mutta järjestelmällistä ohjelmaa noudattaen. Jotkut turkkilaiset piilottelivat kreikkalaisia naapureitaan ja ystäviään kodeissaan vielä useita päiviä pogromin jälkeen.

Kreikkalaiset olivat paljolti yrittäjiä ja liikkeenharjoittajia. Nyt kaupat tuhoettiin niin perusteellisesti, että seuraavana aamuna oli kaupungissa jopa pulaa joistakin elintarvikkeista. Liikehuoneistot, koulut ja kodit tuhoettiin, kirkot häväistiin, naisia raiskattiin ja pappeja kidutettiin kuoliaiksi. Turkkilaiset silminnäkijät ovat kauhistelleet sitä, miten kaduilla kulkevia ei-islamilaisia miehiä saatettiin käskeä laskemaan housunsa alas, ja jolleivät he olleet ympärileikattuja, toimenpide suoritettiin paikan päällä.

Yhden yön aikana Istanbulissa tuhoettiin 83 ortodoksista kirkkorakennusta, joista suurin osa lopullisesti. Ikonien silmät kaiverrettiin irti. Kiihottajien ja kiihoitettujen mielikuvituksesta kertoo karmaisevaa kieltään vainajien kaivaminen esiin haudoistaan ja tarpeiden tekeminen alttarille ja ehtoollisastioihin. Pogromin seurauksena kaupungin kreikkalaiset muuttivat pois ja heidän määränsä väheni muutamaa tuhanteen. On arvioitu, että Istanbulissa asui ennen syyskuun 1955 tapahtumia vielä 200 000 kreikkalaista, mutta 2005 korkeintaan 2500.

Käytännössä tämä yö merkitsi Istanbulin kristillisen kulttuurin tuhoa. Myös turkkilaiset surevat pogromia. Mehmet Ali Birand kirjoittaa *Hürriyet*-sanomalehdessä (Vapaus) 7.9.2005, kuinka kreikkalaisten mukana Istanbulista hävisi merkittävä kulttuuri, värikäs ja erilainen elämäntapa. ”He jättivät meidät Istanbuliin elämään väritöntä elämäämme”, toteaa Birand.

Pogromista on nyt tehty ensi kertaa elokuva nimeltä *Guz sancisi* eli *Tuskan syksy*, joka tuli levitykseen tämän vuoden maaliskuussa Turkissa. Elokuva on osoitus siitä, että syksyn 1955 pogromia on tarve prosessoida. Istanbulin traagisia tapahtumia tarkastellaan rakkaustarinan välityksellä,

turkkilaisen miehen ja kreikkalaisen naisen, Behçetin ja Elenan love storyn kautta. Uskonto- ja kansallisuuseroista huolimatta on turkkilaisten ja kreikkalaisten välillä aina ollut rakkaussuhteita. Uskonto- ja kansallisuuseroista huolimatta on turkkilaisten ja kreikkalaisten välillä aina ollut rakkaussuhteita, ja avioliittojakin on solmittu onnistuneesti. Viidensadan vuoden aikana eletty yhteinen vaihe on muutenkin jättänyt jälkensä kreikkalaisten ja turkkilaisten kulttuuriin. Turkin- ja kreikankielessä on runsaasti samoja sanoja, kansanmusiikissa ja -tanssissa samoja vaikutteita, ja ruokakulttuuri on aivan sama. Vain uskonto erottaa.

Teologisesta korkeakoulusta monikulttuurisuuden valtti?

Halkin patriarkaalin teologinen korkeakoulu, joka oli kansainvälisestäkin arvostettu, suljettiin 1971. Samoin Armenian kirkon ylläpitämä pappisseminaari lakkautettiin 1974. Laki No 625, joka kieltää yksityisten uskonnollisten korkeakoulujen perustamisen, on säädetty kesäkuun 8. päivänä 1965. Korkeakoulun avaaminen osoitaisi, jollei nyt aivan länsimaisen demokratian takaamaa uskonnonvapautta, niin ainakin paluuta sulttaanien ajan suvaitsevaisuuspolitiikkaan.

On yllättävää, että kiihkeiden islamilaisen sulttaanien aikana saattoivat armenialaiset ja ortodoksikristityt opiskella Istanbulissa teologiaa, mutta Turkin modernisoiduttua se ei ole ollut mahdollista. Ratkaistavat vähemmistöjä koskevat kysymykset eivät lopu tähän. Vasta vuonna 1934 säädetty laki kielsi kirkonmiehiä esiintymästä papinkaavussa ulkona. Merkitseekö tämä todellakin sitä, että edelliset vuosisadat olivat sallivampia kuin nykyaika?

Kulttuurin unohtaminen

Timo Vihavainen kirjoittaa *Kanavassa* 6/2009 muun muassa:

Antiikin kulttuurin sammuessa merkittävimpiä ja merkillisimpiä prosesseja oli kulttuurin unohtaminen. Siis se, että kulttuuri unohtui.

Voisiko vastaavanlainen katkos tapahtua uudelleen? Olisiko enää mahdollista, että menneiden vuosisatojen saavutukset voitaisiin unohtaa? Voisi ajatella, että jo pelkkä luku- ja kirjoitustaidon yleisyys tekee tämän mahdottomaksi.

Kysymme, säilyykö yhteys menneeseen elävänä eikä vain varastoituna. Vanhan kehittyminen edelleen edellyttäisi jokaiselta sukupolvelta ensin vanhan kulttuuriperinnön omaksumista, mikä tapahtuu vain elämän mittaisella työllä.

Yhteys menneisyyteen on katkeamassa. Kielitaito on vain yksi esimerkki. Vielä vajaa sata vuotta sitten jokainen sivistynyt ihminen osasi useita kieliä. Se oli jopa välttämätöntä, sillä ilman niitä ei monenkirjassa maailmassa tullut toimeen. Nykyään osataan yhä yleisemmin vain omaa äidinkieltä ja englantia. Mikäli äidinkieli sattuu olemaan englantia, ei välttämättä osata kieltä lainkaan. Menneisyydenhallinta ei ole mahdollista ilman vieraiden kielten hallitsemista. Kielitaidon yksipuolistuessa edes naapurikansat eivät enää voi ymmärtää toistensa historiaa. Kykenemättöminä perehtymään lähteisiin he ovat toisten laatimien tulkintojen armoilla. Tällöin historiasta tulee helposti primitiivistä ja päädytään poliittisesti korrekteihin oikotulkintoihin.

Kun pärjääminen nykymaailmassa näyttää käyvän erinomaisesti pänsä ilman tietoa historiasta, niin sen omaksuminen myös laiminlyödään. Amerikkalainen irvikuva historiasta ei ole mitään muuta kuin luetteiloita erilaisista ennätyksistä ja muista kuriositeeteista. Sen ainoa merkitys on huvittamisessa.

Sellaiset eurooppalaisessa historiassa keskeiset kulttuuriainekset kuin antiikin ta-

rusto ja Raamatun kertomukset tunnetaan kaikkialla lännessä yhä heikommin. Samalla häviää käsitys siitä eetoksesta, joita nuo ainekset heijastelivat. Ne toki olivat suurelta osalta syntyneet paimentolais- ja organomistajakulttuurissa ja koetaan ajallemme irrelevanteiksi vaikka nomadismi kuuluu maailman suurkaupungeissa vain lisääntyvän. Amerikkalaisissa yliopistoissa on puhuttu ”Homeroksen murhaamisesta”: kreikkalaisen mytologian asemesta luetaan nyt vaikkapa Tolkienin fiktiota tai perehdytään Tähtien sodan hahmoihin.

Koko eurooppalaisen kulttuuriperinnön omaksumiseen panostetaan yhä vähemmän ja sitä myös arvostetaan yhä vähemmän. Korkeakulttuurin roolina on nykyään yhä yksinomaisemmin vain palvelu eliitin erottautumista. Se on yleistä huvia, jonka tärkeimpiä ansioita on sen kalleus. Sen todellisen arvostus ja anti koko sivilisaatiollemme ovat yhä marginaalisempia. Aikamme sivilisaation todellinen sydän on stadion.

Kulttuuri on kuitenkin kokonaisuus, jossa ei ole tyhjiöitä. Kun klassiset ja uudet kielet sekä tieto kristillisestä ja klassisesta perinnöstä pyrkivät syrjäytymään, on tilalle tunkeutumassa valtaisa määrä muuta informaatiota, joka koskee yhä laajemmin koko maailmaa. Informaatio ei kuitenkaan muutu tiedoksi, enempää kuin kasa tiiliä muutuu taloksi, ellei sille aktiivisesti tehdä jotakin. Kulttuuri sanan varsinaisessa merkityksessä omaksutaan vasta määrätietoisella työllä ja kasvatuksella. Lapsi syntyy barbaarina ja sellaiseksi jääkin, jos hänen ainoaksi kasvattajakseen tulee internetin ”nuorisokulttuuri” ja kaupallisten viihdyttäjien ympärille rakentuvat vertaisryhmät.

Jos elämän tarkoitus koetaan materiaalisena, on se olemukseltaan tämänpuolista, äärellistä. Vielä äskeisessä menneisyydessä kulttuurilla edellytettiin olevan arvoisältö. Se oli pyrkimystä hyvyyteen, totuuteen ja kauneuteen ja tarkoitti erityisesti niitä korkeimpia saavutuksia, jotka tässä pyrkimyksessä oli saavutettu. Kulttuuriksi määritellään nyt jopa tasa-arvoisesti kaikki ihmisen tuottama ei-geneettinen informaatio, joka siirtyy tuleville polville. Kun lausumattomana perusajatuksena on, ettei

kukaan ole pätevä asettamaan arvoja järjestykseen, niin kenttä jää vapaaksi. Myös pyrkimys pahuuteen, rumuuteen ja valheelisuuteen on tasa-arvoinen osa kulttuuria. Koska se näyttää tuottavan parhaiten, nousee se itse asiassa päällimmäiseksi.

Kulttuurin rappiossa, samoin kuin esimerkiksi taloudellisessa kehityksessä, hitaan muutoksen kaudet vuorottelevat kiihtyvän kehityksen kausien kanssa. Vaikuttaa siltä, että eurooppalaisen kulttuurin kriisi, josta on puhuttu pian kaksisataa vuotta, on jo ohitettu, sillä siitä on jo lakattu puhumasta. Kun elimistön vastustuskyky lakkaa, häviää myös sairauden tunne. Vanhan eurooppalaisen kulttuurin asemesta meillä ehkä on jo jotakin uutta.

Kun nykyään puhumme ”länsimaisista arvoista”, emme enää lainkaan tarkoita uskonnollisia, kalssiseen kulttuuriin ja humanismiin liittyviä tai kansallisia arvoja, vaan sen sijaan ”ihmisoikeuksista” johdettuja hedonistisia ja materiaalisia normeja. Ne oletetaan nyt universaaleiksi, vaikka niistä monet Euroopassakin omaksuttiin vasta sukupolvi sitten. Ei ole syytä olettaa, ettei näitäkin arvoja olisi mahdollista unohtaa ja tarvittaessa hyvin nopeasti. On kiinnostavaa kuvitella, mitä 2000-luvun alkupuolen ilmiöitä tullaan pitämään muistamisen arvoisina parin sukupolven kuluttua.

Porvoon hiippakunnan uudet tuulet

Kyrkpressenissä 39/24.9.2009
päätoimittaja **Stig Kankkonen**
haastattelee Porvoon uutta piispaa, teol. tri **Björn Vikströmiä**, joka lausuu muun muassa seuraavaa:

Puollan sitä, että kirkko siunaa homoseksuaalisia parisuhteita, ja aion toimia sen toteutumiseksi. Samalla tiedän, että aika tuskin on kypsä sellaiseen päätökseen.

Meille Jeesus on tie pelastukseen, ja haluan kulkea sen tien, muttemme saa rajoittaa Jumalan mahdollisuuksia. Voimme ajatella esimerkiksi Jeesuksen arvoituksellisista lausumaa, että hänellä on myös muita lampaita muissa tarhoissa. Uskon, että ihmiset etsivät samaa Jumalaa muissakin uskonnoissa ja sisarillamme ja veljillämme esimerkiksi juutalaisten ja muslimien keskuudessa on paljon syvää ja aitoa hurskautta. Se ei estä meitä tekemästä lähetystyötä eikä todistamasta sanoin ja teoin siitä uskosta, joka kantaa meitä.

Medikalisaatio

Talouden retoriikka häivyttää inhimillisen vastuun politiikasta. Helsingin yliopiston filosofian tutkija **Timo Miettinen** kirjoitti *Helsingin Sanomissa* 16.8.2009:

Medikalisaatiolla tarkoitetaan modernille ajalle tyypillistä ilmiötä, jossa yhä useampaa inhimillisen elämän aluetta aletaan tarkastella lääketieteen käsitteillä. Moni ilmiö diagnosoidaan sairaudeksi: ylensyönti liikalihavuudeksi, liiallinen alkoholinkäyttö alkoholismiksi ja mielipaha masennukseksi.

Vaikka tämä kehityskulku on epäilemättä lisännyt tietoaamme ilmiöiden syistä, sillä on ollut myös kiistattomia vaikutuksia tapaan, jolla näemme itsemme.

Määrittelemällä yhä useammat ihmiselämään kuuluvat ilmiöt passiivisesti synnytyksi sairauksiksi medikalisaatio kyseenalaistaa inhimillisen vastuun ja vapauden ideat, jotka ovat olleet erottamaton osa länsimaista ihmiskäsitystä: rationaalista ja itseään määrävää subjektia.

Eikö jotain tällaista ole tapahtumassa nyt myös talouden osalta? Olemmeko ajautumassa talouden medikalisaatioon, joka vahitellen häivyttää inhimillisen vastuun?

kirjoja

Välähdyksiä uusimmasta suomalaisesta teologiasta

Oppi ja maailmankuva: professori Eeva Martikaisen 60-vuotisjuhlakirja. Toim. **Tomi Karttunen.** Suomalaisen teologisen kirjallisuusseuran julkaisuja 261. Helsinki 2009. 373 s.

Joensuun yliopisto perustettiin 40 vuotta sitten. Ortodoksisen teologian opetus aloitettiin siinä 1988, läntisen teologian opetus 1997. Nämä siirtyivät 2002 perustettuun teologiseen tiedekuntaan. Nyt näiden kaikkien itsenäisyys loppuu: 2010 yliopisto yhdistyy uuteen Itä-Suomen yliopistoon ja teologinen tiedekunta humanistiseen tiedekuntaan. Teologisen tiedekunnan lakkauttaminen uhkasi myös Åbo akademissa, mutta se saatiin torjutuksi.

Läntisen teologian koulutusohjelmassa Joensuussa systemaattisen teologian professorina on ollut **Eeva Martikainen** tiedekunnan alusta asti. Hän on kotoisin Pohjois-Karjalasta ja tullut ylioppilaaksikin Joensuusta. Hänen toimintansa on suuntautunut kokonaan akateemisen teologian tutkimukseen ja opetukseen ja tuottanut runsaassa neljännesvuosisadassa paljon tieteellisiä teoksia ja artikkeleita. Maaliskuussa hän täytti 60 vuotta. Sen kunniaksi julkaistiin 22 artikkelin juhlakirja. Sellaisten teosten

esitleminen on hankalaa: jokaista artikkelia ei voi erikseen käsitellä. Muutamat tämän teoksen artikkelit ovat kuitenkin erityisen kiinnostavia ajattoman sisältönsä tai ajankohtaisuutensa vuoksi.

Jälkimmäisiä ovat **Jari Jolkkosen** ja **Risto Saarisen** tekstit kasteen ja kirkon suhteesta. Kimmokkeena on ollut Luther-säätiön aloittama Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta riippumaton kastamistoiminta. Se on uutuus, jollaista ei ole aikaisemmin esiintynyt kirkkomme hengellisissä liikkeissä, ja ennakoi sellaisena omaksi kirkkokunnaksi järjestymistä.

Artikkelit osoittavat, että Luther-säätiössä on ajauduttu ristiriitaan, kun kasteesta on poistettu ajatus, että se liittää ihmisen kirkkoon ja on vain Jumalan ja yksilön välinen asia ja sellaisena siis varsinaisesti vain näkymättömän kirkon, ei näkyvän kirkon asia. Kuitenkin luterilaisen tunnustuksen mukaan kirkko on samanaikaisesti näkymätön ja näkyvä.

Luther-säätiön verkkosivuilla annettua selvityksessä Ruotsin lähetyshiippakunnassa Luther-säätiön palvelukseen vihityn pastorin suorittama kaste ”liittää kastettavan Kristuksen kirkon yhteyteen ja paikallisen jumalanpalvelusyhteisön jäseneksi siinä toivossa” että kastettu myöhemmin ”hyväksytään myös Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäseneksi”.

Luther-säätiön piirissä on korostettu voimakkaasti yhteisöllisyyttä, jota se nimenomaan katsoo edustavansa ja tarjoavansa ihmisille. Näin sen piirissä suoritettujen kastet toisaalta ovat yhteisöllinen kritiikki Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa koh-

taan, jonka papit eivät kelpaa kasteen suorittajiksi, ja toisaalta tosiasiallisesti omaa yhteisöllisyyttä rakentavaa toimintaa, vaikka sanotaan, että ”kasteen pätevyys perustuu [vain] veteen ja kolmiyhteisen Jumalan nimeen”.

Jolkosen mielestä tämä minimalistinen näkemys kasteesta edustaa sanamagi-aa, jonka välttämiseksi Firenzen kirkolliskokous 1439 lausui, että sakramentit vaikuttavat niihin, jotka ”ottavat ne arvollisesti vastaan”. Luterilaisissa tunnustuskirjoissa arvostellaan ankarasti sellaista käsitystä, että sakramentit vaikuttavat ihmisen pelastumisen pelkästään ulkoisena toimituksena (*ex opere operato*).

Piispainkokouksen ratkaisu syyskuussa 2008 Luther-säätiön kastamistoiminnan aiheuttamiin ongelmiin oli, että kasteet olivat laittomia, koska niiden kehyyksenä ei ollut mikään kirkko, mutta päteviä kristillisinä kasteina, niin että kastetut voitiin ottaa kirkon yhteyteen kolmiosaisessa prosessissa.

Juhlakirjan mielestäni antoisimpia artikkeleita ovat seuraavat kolme. Ensinnäkin **Tapio Luoma** toteaa kolminaisuusopin merkityksestä teologian ja luonnontieteiden keskustelussa, ettei pelkkä monoteismi riitä esittämään kristillistä käsitystä Jumalasta luontoon ja sen tutkimiseen suhteutettuna. Olennaista on sen sijaan Pyhässä Kolmiykeydessä vallitseva persoonien välinen relaatio, jossa luova Isä, lunastava Poika ja pyhittävä Henki läpäisevät toisensa perikoreesissa. Samalla toisensa läpäisevät myös Jumalan transsendenssi ja immanenssi sekä ikuisuus ja aika. Jumala ei ole vain ikuisuudessa ja maailman ulkopuolella vaan samanaikaisesti myös ajassa ja maailmassa, joita luonnontiede tutkii.

Luoma viittaa historian suurista luonnontutkijoista **Johannes Kepleriin** (1571–1630) ja **Isaac Newtoniin** (1642–1727) ja heidän uskonnollisuuteensa, joka motivoi heidän luonnontieteellistä työskentelyään. Keplerille kolminaisuusoppi oli siinä mitä keskeisin periaate, kun Newton sen sijaan hylkäsi sen kokonaan ja oli opillisesti suorastaan kerettiläinen. Luoma toteaa: ”Uskonnollinen vakaumus ei välttämättä estä tieteellisesti merkittäviä innovaatioita. Ti-

lanne saattaa olla lopulta päinvastainen.”

Toiseksi dogmatiikan professori ja piispa **Eero Huovinen** käsittelee opin ja julistuksen suhdetta. Hänen merkittävät painotuksensa ilmenevät lainauksista, joita on lehdessämme sivuilla 242 ja 283.

Kolmanneksi artikkeleissa ehkä suurinta teologista luovuutta edustaa **Jouko N. Martikaisen** pohdiskelu **Lutherin** Galatalaiskirjeen selityksestä, jota hän pitää ”oikean kristillisen mystiikan merkittävimpänä perusteoksena koko kristikunnassa”. Mystiikka ei tarkoita tässä ”salaperäistä, meille outoa ja vierasta, kaikenlaisia kokemuksia jostakin kokonaan muusta, jota on vaikea tai kokonaan mahdotonta sanoin ilmaista”, vaan yksinkertaisesti sitä Raamatun ilmoitusta, että ”Jumala itse on suuri, läpitunkematon salaisuus, joka selittämättömässä rakkautessaan haluaa ottaa meidät yhteyteensä”.

Martikaisen mielestä Lutherin ajattelua ohjaa neljä ”valaistuneisuushorisonttia”: ensimmäinen käsky, pahan radikaalisuus, Jumalan sisään- ja ulospäin suuntautuvat työt (*opera ad intra et extra*) ja jumalattoman vanhurskauttaminen. Martikainenkin nostaa keskeisesti esiin Pyhän Kolmiykeyden perikoreesin ja havainnollistaa sitä kolmella päällekkäin asetetulla kalvolla, joista jokainen on itsessään täydellinen kuva. Toistensa päällä ne ovat kokonaisuus, jossa kuvat sopivat yhteen ja ovat samanaikaisesti yksi. Ajattelumme tämä kylläkin ylittää, mutta Pyhälle Kolmiykeydelle onkin luonteenomaista ihmisen puhuttelu: ”Minä olen Herra, sinun Jumalasi.” Näin puhuteltu sinä – ihminen – saa Jumalasta aivan uuden tiedon, joka ei ole käsitteellistä vaan konkreettista, henkilökohtaista, kokemuksellista, eksistentiaalista ja siten vapautunutta ja vapauttavaa. Siinä yksin uskosta vanhurskautettu jumalaton uskaltaa kohdata pahan radikaalisuuden. Tästä kohtaamisesta syntyy myös uusi tunnekokemus: valtava riemu Jumalan suuruudesta ja ihmeellisyydestä. Artikkelin loppu on lainattuna lehtemme takakannessa.

Raimo Mäkelä

Sanan selitystä

Tässä valaistaan lyhyesti kirkkovuoden kunkin pyhäpäivän yhtä raamatun tekstiä.

Anteeksianto ja anteeksiantamuksen yhteisö

Matt. 6:14-15

23. sunnuntai helluntaista 8.11.

”Silloin – – minä annan anteeksi heidän rikoksensa enkä enää muista heidän syntejään” (Jer. 31:34). Niin Jeremian kuin Jesajankin (55:7) kirjan pakkosiirtolaisuudesta paluuta ja kansan kokoamista lupavissa jaksoissa puhutaan syntien anteeksiantamuksesta. Herra on antanut rikkomukset anteeksi, rangaistus on otettu pois, kansa kootaan, ja Herra on heidän keskellään.

Tätä profeettojen julistuksen taustaa vasten piirtyy myös Jeesuksen puhe anteeksiannosta. Hän kokoaa Israelin kansan (12 apostolia kantaisinä) ja tuo Herran läsnäolon kansan keskuuteen. Tämän profeettojen julistuksen kokonaisuuteen kuuluu myös anteeksiantamus. Anteeksiantoa Jeesus julisti toimintansa aikana niin sanoin kuin teoinkin.

Tällainen anteeksiannon julistaminen – sanoin ja teoin – luonnollisesti koetteli kovasti monien juutalaisten oppineiden ymmärrystä. Tiedettiin, että anteeksianto tapahtui temppelin uhrikultin välityksellä. Tempelissä Herra oli läsnä, vaikkei liitonarkkia tempelissä enää ollutkaan, eikä Herran kirkkaus ollut peittänyt tätä toista

temppliä kuten Salomon vihkimän ensimmäisen temppelin. ”Vain Jumalalla on lupa antaa syntejä anteeksi ja hänet kohdataan tempelissä”, tiesivät juutalaiset viisaat. Samaa mieltä oli tietysti myös Jeesus, mutta hänen sanomansa ydin oli siinä, että juuri hänessä Jumalan valtakunta tuli näkyviin ja juuri hänen toimintansa rakensi uutta temppliä.

Jeesuksen eläessä monien juutalaisten näkemyksen mukaan kansan suurin ongelma oli siinä, että luvattu maa oli Rooman vallassa. Vihollinen kantoi veroa ja piti silmällä tempppelin toimintaa. Rooman laki oli myös Israelin laki. Ikiajoista asti tietyille sukukunnille kuuluneet maat olivat monin osin joutuneet vieraiden haltuun. Tilanne aiheutti syviä haavoja Israelin itsetuntoon. Tästä myös aiheutui hyvin helposti koston ja katkeruuden kierre. Jeesuksen aikoihin koston ja katkeruuden ajatukset näkyivät selvimminkin niin sanotuissa tikarimiehissä (lat. sicarii = tikarit). He kantoivat viittansa alla tikaria, jolla saattoivat pistää salaa kuoliaaksi roomalaisia ja heidän kanssaan yhteistyötä tekeviä juutalaisten johtohenkilöitä.

Oman aikansa tilanteen valossa Jeesuksen viesti on puolestaan seuraava. 1) Te itse olette Jumalan anteeksiannon tarpeessa, ja se tässä katkeruuden kierteessä teiltä on unohtunut. 2) Lääke sortajia vastaan ei ole katkeruus ja kosto vaan anteeksianto. Näin Jeesus kokoaa syntejään kantavat luokseen, anteeksiannon piiriin. Tästä piiristä puoles-

taan muodostuu anteeksiantamuksen yhteisö, joka luopuu koston hautomisesta sortajia kohtaan.

Miten siis kävi Israelille, joka ei ottanut Jeesuksen varoitusta korviinsa? Turmion iljetys pystytettiin pyhään paikkaan, viinitarha annettiin toisille, Jerusalem tuhoitiin vuonna 70 jKr. Tästä Jeesus oli varoittanut. Mutta hän ei jättänyt omiaan yksin myrskyyn, vaan kulki ensin yksin myrskyn silmään. Rooma teloitti Jeesuksen kapinallisenä, kosta hautovana murhamiehenä.

Kun siis me kamppailemme anteeksiantamisen vaikeuden kanssa ja tuskailemme niitä kipuja, joita muiden iskut ovat meille aiheuttaneet, pitää meidän kulkea tuohon myrskyn silmään. Se on ainoa paikka, jossa repiminen ja riepominen lakkaavat. Meidän on löydettävä tuo uusi temppele, ristin muotoinen. Tästähän ristin muotoiset kirjekot meille saarnaavat. Siellä on anteeksiantannon yhteisö, missä Jeesuksen risti annetaan meille Sanassa ja sakramentissa.

Antti Leinonen

TM, Oulun ja Kajaanin OP-KO:n opiskelijatyöntekijä

Valvokaa!

Matt. 24:26-44

Valvomisen sunnuntai 15.11.

1. Ihmisen Pojan tuleminen on yllätyksellinen. Emme voi valmistautua siihen vetäytymällä pois elämän normaalista kuluista. Avioituminen, perhe, jokapäiväiset työt ja velvollisuudet kotona, pelloilla ja muissa työpaikoissa kuuluvat koko armonajan kristitynkin elämään. Ulkonaisesti hän ei eroa eikä erottaudu muista. Tosin hän on omantunnon ihminen, joka pyrkii kaikessa toimimaan niin, että se kelpaa esimerkiksi muille. Tässä meillä on jatkuvaa kilvoittelua ja parannuksen tekemistä.

2. Tarvitaan kuitenkin myös päivittäistä erottautumista rukoukseen ja Jumalan sanan tutkimiseen. Tämä ei ole separaatiota vaan preparaatiota, valvomista ja valmis-

tautumista kohtaamaan päivän haasteet ja kiusaukset. Rukouspaikkoina ovat kammiot (Matt. 6), avoimen taivaan alla vaeltaminen eli peripateettinen valvominen (Gal. 5:16 KR 1938), väentungos (Ps. 42:5) ja elämän yllättävät taukopaikat. Tauot ovat kehkeytyvää musiikkia. Arjen työtakin tehdään sisäisessä rukouksessa.

3. Valvominen ja rukous eivät tuo uneliaisuutta. Siitä Jeesus antoi opetuksen seuraajilleen apokalyptisen sanomansa jälkeen pari päivää myöhemmin Getsemanen yössä (26:36–46). Siellä missä yksityinen ja yhteinen rukous sammuvat, sammuu myös Hengen liekki. Tästä on vakavaa opetusta Ylösnousseen apokalypsissa Ilm:ssä. Vähän-Aasian seitsemästä seurakunnasta tuli oli sammunut tai sammumaisillaan jopa viidessä.

4. Kristityn elämässä ovat sisäkkäin jokahetkinen valvominen ja samalla valmius työhön ja vaivaan: ”Olkoot kupeenne vyötettyinä ja lamppunne palamassa.” Emme tiedä omastakaan elämästämme aikaa emmekä hetkeä, jolloin meidät täältä kutsutaan pois (j. 42–44). Siksi on elettävä päiväkokoisissa osastoissa. Ruotsin *rättfärdig* ’vanhurskas’ tarkoittaa alun perin matkaan valmista. Jumalattoman vanhurskauttaminen on jokapäiväisen ihmettelyn ja ilon aihe, kristityn suuri pääasia. Ei häntä pidä Kristuksen yhteydessä hänen pyhityksensä vaan hänen syntinsä: ”Eivät terveet tarvitse Parantajaa vaan sairaita.” Emmehän vain sairasta terveyttämme?

5. Jeesuksen apokalypsissa ovat myös globaalit ja koko universumia koskevat ajan merkit. Niissäkin on sisäkkäin aivan vastakkaisia näköaloja. Suuri luopumus ja laittomuus saavuttavat yhä suurempia voittoja, luonnon katastrofit ja kansojen välinen vihanpito saavat aikaan kasvavaa pelkoa. Samalla evankeliumi jatkaa voitokulkuaan maailmassa. Viikunapuun virkoaminen, omaisuuskansan paluu ja lopulta suuri mittainen kääntyminen Messiaansa Jeesuksen puoleen, on väkevä muistutus Jumalan lupauksen toteutumisesta.

6. Luopumuksen ja hybriksen aikana ei tule unohtaa vääjäämätöntä entropian lakia, joka koskee kaikkea ajallista pienimmästä

suurimpaan. Vuodet ja vuoret kuluvat, tai-vas ja maa katoavat. Viisaita ovat ne, jot-ka oppivat luottamaan häneen, ”joka on sa-ma eilen, tänään ja ikuisesti” (Hepr. 13:8). Hänen yhteydessään saamme myös toisen muuttumattoman, ”valtakunnan, joka ei jär-ky” (Hepr. 12:28).

Käsittelen pyhän tekstiä yksityiskohtai-semmin Perussanomien kustantamana juu-ri ilmestyneessä Matteuksen evankeliumin kommentaarissani *Viesti vuorilta* s. 444–456.

Erkki Ranta

TT, Tampereen Viinikan seurakun-nan eläkkeellä oleva kirkkoherra

Suhtautuminen evankeliumin Jeesukseen ratkaisee tuomiolla

Matt 25:31-46

Tuomiosunnuntai 22. 11.

Kuulin joskus kaskun papista, joka saar-nassaan toisti useita kertoja Jeesuksen sa-noja: ”Katso, minä tulen pian!” Saarnatuo-lista laskeuduttuaan hän kompuroi ja rojahti etupenkissä istuneen mummon syliin. No-lona pappi pyyteli anteeksi, mutta mum-mo vain tuumasi: ”Ei teillä mitään anteeksi pyydettävää ole. Juurihan te sanoitte monta kertaa tulevanne pian.”

Tuomiosunnuntain sanoma ei ole mikään vitsi. Sillä on vakava ja varoittava merkityk-sensä, mutta se on myös lohduttava ja rie-mullinen sanoma niille, jotka ovat eläneet evankeliumiin uskoen ja ottaneet todesta Jeesuksen lupauksen paluustaan. He ovat varautuneet kohtaamaan Kristuksen. Heil-le ei tule olemaan yllätys, että Jumala koko-aa ylösnousemuksen päivänä kaikki ihmiset eteensä. Silloin tapahtuu erottelu. Jakoperus-teena on suhtautuminen Kristukseen.

Evankeliumiteksti tulee vaikeaksi sekä julistajalle että kuulijalle, jos ei pidetä koko

ajan mielessä sitä, millä perusteella ihmi-nen pelastuu. Raamattu sanoo selvästi, että pelastus saadaan vain uskon kautta Jeesuk-seen. Ellei Jumala olisi ollut meitä kohtaan armollinen, me kaikki hukkuisimme, sillä jokainen on luopunut hänestä, tullut kel-vottomaksi ja on hänen kirkkauttaan vailla (Room. 3). Kukaan ei voi Jumalan edessä ylpeillä teoistaan, sillä meidän omat tekome eivät riitä, kun on kyse syntivelkojem-me maksamisesta (Ef. 2). Mutta ihmiseksi tullut Jumalan Poika teki sen, mikä meille oli mahdotonta, ja sovitti syntimme. Syytön toi syyllisille Jumalan anteeksiannon. Hän on meille tie iankaikkiseen elämään, kirk-kauden valtakuntaan. Jeesus itse sanoi, ettei Jumala lähettänyt Poikaansa tuomitsemaan maailmaa vaan pelastamaan sen. Ihminen itse tuomitsee itsensä hylätessään evanke-liumin (Joh. 3). Jumala sanoo: ”Omaa tuho-asi sinä valmistat, kun nouset minua, autta-jaasi, vastaan!” (Hoos.13.)

Miksi Jeesus kuitenkin ottaa ihmisten te-ot puheeksi kuvauksessaan viimeisestä tuo-miosta? Antaako hän sittenkin tässä luette-lon sellaisista hyvistä teoista, joita tekemäl-lä ihminen ansaitsee pelastuksen? Ei an-na. Käyttäen viidennestä käskystä nousevia esimerkkejä hän toteaa sen, minkä mekin voimme todeta. Toiset rakastavat ja kunni-oittavat Jeesusta, toiset eivät hänestä välitä. On selvää, että se, joka rakastaa häntä, te-kee hänen mielensä mukaisia tekoja. Kris-titty tekee hyvää kaikille.

Aivan erityisesti Jeesus otti kuitenkin puheeksi sen, miten hänen seuraajiinsa suhtaudutaan. Miten toinen kristitty suh-tautuu toiseen kristittyyn on esimerkki uu-desta elämästä. Jeesus puhuu teoista, jot-ka on tehty hänen vähimmille veljilleen. Apostoli Johanneskin kiinnitti siihen eri-tyistä huomiota: ”Meidän tulee rakastaa toisiamme”(1. Joh. 3). Tapa, jolla ihminen suhtautuu kristittyihin, heijastaa sitä, mi-ten hän suhtautuu itse Kristukseen. Martti Luther toteaa: ”Joka ei usko Kristukseen, ei varmastikaan ole ainoallekaan kristityl-le, vielä vähemmän itse Kristukselle niin myötämielinen, että hänen tähtensä osoit-taisi laupeutta köyhille ja tarvitseville.”

Emme voi tietää, millainen tapahtuma

viimeinen tuomio on. Me kaikki saamme sen aikanaan nähdä. Mutta sen tiedämme, mikä on tuomion peruste. Paavali kirjoittaa: ”Mikään kadotustuomio ei siis kohtaa niitä, jotka ovat Kristuksessa Jeesuksessa” (Room. 8).

Jeesus otti esimerkiksi viimeisestä tuomiosta tapahtuman, joka toistui yhä uudestaan hänen aikansa maailmassa. Paimen erotti työssään lampaat ja vuohet. Meidät ihmisetkin erotellaan Jumalan edessä. Toisista sanotaan, että heille ei kelvannut evankeliumi. Heillä oli kyllä paljon hyviä tekoja, jotka ansaitsevat ajallisen kiitoksen ja kunnian, mutta niillä ei voi korvata uskoa, joka luottaa Jumalan tekoon. He eivät eläneet Vapahtajansa yhteydessä eivätkä siksi kantaneet sitä hedelmää, joka viimeisellä tuomiolla olisi todistanut uskosta. Heidän syntinsä jäivät syyttämään heitä, ja he jäivät itse vastaamaan niistä.

Toisista sanotaan, että heille kelpasi evankeliumi. Mistä sen näkee? Onhan kristityissäkin vielä syntejä. Joskus tulee raskaita lankeemuksia. Kristityn on raahattava vanhaa ihmistä mukanaan hautaan saakka. Mihin nämä synnit ovat joutuneet, kun niitä ei kerran oteta esille viimeisenä päivänä? Ne on kuoletettu Hengen avulla, niin kuin Paavali sanoo (Room. 8). Kristityn tunto-merkkinä on uskonkilvoitus. Hän turvautuu joka päivä syntien anteeksiantoon. Siksi hänen syntinsä eivät ole viimeisellä tuomiolla syyttämässä häntä. Jäljellä on vain uusi, Jeesuksen kanssa eletty elämä. Jumalasta syntynyt, uusi ihminen kantaa Hengen hedelmää, vaikka hän ei itse sitä edes osaisi havaita. Vain sen kautta pelastutaan, että uskotaan synnit anteeksi Jeesuksen sovitus-työn tähden. Hyvät työt ovat seurausta uskosta, jonka tähtäyspiste on kirkkaudessa. Pieninkin pilkahdus uuden elämän valoa tuo suuren lohdutuksen ajallisiin murheisiin.

Antti Herkkola

Kalvolan seurakunnan kirkkoherra

Kuninkaasi tulee nöyränä

Matt. 21:1-9

1. adventtisunnuntai 29.11.

1. ”Siunattu hän, joka tulee Herran nimessä.” Uusi kirkkovuosi alkaa onnellisesti. ”Pelastus on nyt meitä lähempänä kuin silloin, kun tulimme uskoon” (Room. 13:11). Tosin yö on kulunut pitkälle. Surullinen yösydän kantaa myös lupauksen toivon. Silloin kuullaan huuto: ”Herramme tulee!” (Matt 25:6.) Puoliyö ja aamun sarastus ovat lähekkäin. Jos elämme ihmissunnan suurimman perikadon edessä, olemme myös kristikunnan suurimman toivon täyttymisen kynnyksellä. Ihmisen aikaansaannokset, edistys ja kehitys eivät ole maailmamme toivo. Toistuneista pettymyksistä huolimatta ei ole kokonaan silti poistunut ihmismielistä parempien aikojen toivo. Raamattu on tulevaisuuden kirja. Eskatologia ei ole uskomme kehällä vaan sen ytimessä. Toivomme on adventus Domini, Herran tuleminen.

Uuden kirkkovuoden alkuun on sijoitettu se evankeliumin kohta, jossa Jeesus viimeisen kerran saapuu Jerusalemiin ja ensimmäisen ja ainoan kerran sallii itsensä kohdistuvan juhlinnan. Tosin kaupungin kuuhunta ja palmusunnuntain suosio vaihtuvat pian ”ristinnaulitse”-huutoihin ja suureen kärsimykseen. Ehkä näin on sopivaa alkaa joulun ja pääsiäisen kautta helluntaihin kulkeva kirkkovuoden juhlapuoli, joka kertoo Jumalan meidän tähtemme ja hyväksemme tekemistä pelastustesteista.

Näiden pelastustekojen julistamisesta ja kuulemisesta syntyy vastaanottavissa mielisissä usko. Se puolestaan vaikuttaa rakkauten eli oman itsekkiään mielemme ja halujemme toppuuttelun ja hyvät teot lähimmäiselle. Siksi Sanan saarnaaja ei väsy vaan aloittaa jälleen innokkaasti alusta.

Suuren asian huolellinen valmistelu täytyi. Herra tuli ja teki kaiken valmiiksi todistajien läsnä ollessa.

Sanassa ja sakramenteissa Jeesus tulee kaamoksen kansan luo ja antaa itsensä vastaanotettavaksi.

Nyt me odotamme Jeesuksen toista tule-
mista. Tätä odotusta sävyttää myös Herran
rukous: ”Tapahtukoon sinun tahtosi myös
maan päällä niin kuin taivaassa.” Voiko tä-
mäkin joskus tapahtua? Epänormaali lak-
kaa ja normaali alkaa – jälleen.

2. ”Katso, kuninkaasi tulee.” Jerusa-
lem on vuorelle rakennettu. Sen itäpuolella
on Öljymäeksi kutsuttu vuori. (Vavahdutta-
va profetia Öljyvuoresta on Sak.14:4.) Poh-
joisesta Galileasta ja idästä pääsiäisjuhille
tulevat matkaajat näkivät Öljymäen huipul-
ta ensi kerran Jerusalemin ja sen temppe-
lin ja kohottivat riemuhuudon.

Ennen kuin tultiin tähän huippukohtaan,
jossa kansanjoukot katsoivatkin Jeesusta,
jonka taustalla rauhan kaupunki ja temppe-
li näkyivät, oli tapahtunut jo paljon. Takana
oli kolme vuotta Jeesuksen julkista toimin-
taa. Ei ihme, että halveksitun Galilean maa-
kunnan omaa suurta poikaa seurasi suuri
ihmisjoukko kohti pääsiäisjuhlien keskus-
ta suurin odotuksin. Ilmeisesti Jeesus yö-
pyi Öljymäen itäisellä rinteellä ystäväko-
dissa Betanian kylässä, josta matkaa Jeru-
salemiin oli enää kolmisen kilometriä.

Huhu Jeesuksen saapumisesta ehti kau-
punkiin ja sai sieltäkin liikkeelle suuren
joukon häntä vastaan. Jeesuksen lisäksi
kiinnosti myös kuolleista herätetty Lasar-
us, sillä harvoin vainajia on matkassa mu-
kana. (Joh 12:1–12.)

Seuraavana päivänä lähdetään jälleen
liikkeelle. Jeesus pyytää kahta opetuslasta
hakemaan Betfageen kylästä sidotun aasin-
tamman ja sen varsan. On puhuttelevaa, että
taivaan ja maan Herra tarvitsee milloin Kaan-
nan kannuja, kalastajien venettä tai nyt köy-
hien ihmisten aaseja – eläimillä oli useita
omistajia. Onko sinulla jotakin sellaista, mi-
kä olisi saanut olla arvokkaimmalla asialla,
Jeesuksen käytössä, evankeliumin ja ihmisen
ikuisen pelastumisen hyväksi?

3. ”Herra tarvitsee.” Tämä aasi syven-
nee mitä ihanimmaksi evankeliumiksi. Täs-
sä ilmoitetaan sinun ikuinen ja muuttuma-
ton arvosi, olemassaolosi syy ja tarkoitus:
Herra tarvitsee sinua!

Tunnetko ja tunnustatko, kuinka ylpeyte-
si, kateutesi, kaunaisuutesi, pikkusieluisuu-
tesi, kyltymätön himosi, oman voiton ta-

voittelusi, ihmisten orjuutesi ja muut syn-
tisi ja mitättömyyden tunteesi ovat sitoneet
sinut? Osa siteistä on niin syvällä tunteis-
sasi, ettet edes tunnista niitä. Osaa olet hel-
linyt siitä huolimatta, että olet tietänyt ne
Jumalan tahdon vastaisiksi. Nyt Jeesus sa-
noo: ”Päästäkää se!”

Tästä adventti, Herran tulemisen odotus,
niin, koko uskonelämä alkaa: Sidottu pääs-
tetään vapaaksi. Sinun syntisi annetaan an-
teeksi! Herra tarvitsee sinua!

Martti Luther rikastuttaa aasilla ja sen
varsalla kuvaa uskovan elämästä. Usko Jee-
sukseen tuo kokonaan uutta ihmisen elä-
mään, niin kuin varsa ei ole iestä eikä taak-
kaa kantanut. Uskossa ei ole kysymys sii-
tä, että vanha ihminen ryhtyy jumaliseksi,
vaan siitä, että syntyy kokonaan uutta: Ih-
minen uudestisyntyä Jumalan lapseksi.

Evankelista Matteus muistuttaa, että
”kärsimysviikon profeetan” Sakarjan (noin
520–518 eKr) ennustus (9:9) kävi toteen
tarkasti. Kun edessä oleva kaupunki tulee
näkyviin, puhkeaa kansa sille tutun psal-
min (118:25–26) sanoin rukoukseen: ”Hoo-
sianna, oi Herra, auta ja anna menestys” ja
ylistykseen: ”Siunattu olkoon hän, joka tu-
lee Herran nimeen.” Ei taisteluhuutoja eikä
pelkoa vaan riemuitsemista ja luottamusta.
Tässä on hiljainen ratsastaja, kipujen mies,
sairauden tuttava, syntiemme sovittaja, jol-
la ainoalla on antaa elämä yltäkylläisenä ja
koskaan päättymättömänä. Tämä maailma
on äänekäs valhevaloineen, koska sillä on
antaa niin vähän. Joko sinä olet maistanut
tyhjästä lähteistä sen verran, että tiedät: Tä-
mä ei ole tie? Kuuntele tarkasti, mitä evan-
keliumi sanoo!

4. ”Hän tulee lempeänä.” ”Sinun ku-
ninkaasi” kaikuu kuin ensimmäinen käsky:
”Minä olen Herra, sinun Jumalasi.” Tästä
riippuu kaikki.

Kenties uskot Jumalan ja Jeesuksen sel-
laisiksi, kuin Raamattu kolmiyhteisen Ju-
malan kuvaa, muttet usko häntä sellaiseksi
itsellesi. Et osaa tai haluakaan etsiä häntä,
vaan hän tulee, hän etsii, hän löytää. Usko
on pelkkää lahjaa, vastaanottamista (Room.
8:32).

Luther saarnaa adventtina: ”Emme saa
käydä synnin, kuoleman ja helvetin kimp-

puun omilla teoillamme, vaan meidän tulee luottaa Vapahtajaan, Siionin kuninkaan, joka aasilla ratsastaa. Hän osaa käsitellä syntiä, kuolemaa ja helvettiä, hän on synninsyöjä, kuoleman kuristaja ja helvetinriittäjä. Anna sinä sen miehen hoitaa nämä asiat ja kohdistaa sinä tekosi vain lähimmäiseesi.”

Kuningas Daavidin poika Salomo oli 1000 vuotta aikaisemmin ratsastanut työjuhalla Jerusalemiin kruunajaispäivänään (1. Kun. 1:33–40). Nyt kansa kohottaa ”Eläköön!”-huutonsa sille Daavidin Pojal- le, joka kruunataan orjantappurakruunulla ja naulataan valtaistuimelleen Golgatan ristiin, mutta joka myös ylösnousseena kuoleman voittajana on luvannut elämän kruunun seuraajilleen (Ilm 2:10).

Monenlaiset joulunavaukset muistuttavat siitä suuresta avauksesta, jonka Jumala teki lähettämällä Jeesuksen. Yksi avaus vielä tarvitaan: Avaa sinä sydämesi adventin Herralle! Älä loukkaannu halpaan aasiin, kehnoon saarnaan, kelvottomiin kristittyihin, hänen nimeään kantavaan vianalaiseen kirkkoon äläkä siihen taivaalliseen hiljaisuuteen, että Herra vielä vähän aikaa antaa kaikenlaisten hävittäjien riehua ja onnettomuuksien tulla korottamatta ääntään ja lopettamatta kärsimyksiä. Se hetki tulee! Valitse puolesi ja veisaa täysillä: ”Hoosianna!”

Keijo Rainerma

Rovasti, Kankaanpään seurakunnan kirkkoherra

Kansamme hengellinen tila

**Joh. 8:31-36; Luuk. 21:25-36
Itsenäisyyspäivä,
2. adventtisunnuntai 6.12.**

Tänä vuonna itsenäisyyspäivä on samana päivänä kuin toinen adventtisunnuntai. Saarnateksteissä on valinnanvaraa, koska kummallekin pyhälle ehdotettujen lisäk-

si itsenäisyyspäivänä voidaan teksti valita myös vapaasti. Yhteen saarnaan ei monta tekstiä eikä asiaa voi yhdistää. Itsenäisyyspäivään sopii railakas arvio kansamme henkisestä ja hengellisestä tilasta unohtamatta tärkeintä – pelastuksen evankeliumia.

Murheelliseltahan tämän luopio- ja avi-onrikkojasukupolven tilanne näyttää. Kovakorvaisuudesta seuraa kovasydämisyyttä ja lopulta kovakouraisuus niin yhteiskunnassa kuin kirkossa.

Kansallinen itsenäisyys ja siihen liittyvä vapaus ovat suuria Jumalan lahjoja. Miten käytämme näitä ja vaalimme kallista perintöämme? Kristillinen usko ja Jumalan sanan tuoma todellinen vapaus ovat olleet niitä arvoja, joiden puolesta on oltu valmiita panemaan paljon alttiiksi. Vapauden ja vastuun teemat liittyvät itsenäisyyspäivään, lopullinen vastuu ja tilinteko Kristuksen tulleessa taas toiseen adventtiin. Uskollisuus Jumalan sanalle ja sanan pysyvyys on yhteinen teema.

Raamattu, Jumalan sana, on erehtymättömän myös opettaessaan Kristuksen tulemisesta kunniansaan ja sitä edeltävistä merkeistä. Kuin vakuudeksi Jeesus juuri tässä yhteydessä sanoo, että taivas ja maa katoavat mutta Sana ei koskaan. Julistammeko liian vähän Kristuksen paluuta? Mitä se kertoo omasta odotuksestamme?

Ensimmäisen adventin riemulliset hoosianna-huudot ovat toisena adventtisunnuntaina jääneet taakse. Silloin Jeesus tuli nöyränä ja aasilla ratsastaen. Kerran hän tulee kunniansaan ja kirkkaudessaan. On alkanut jouluun asti kestävä paastonaika, erityinen itsetutkistelun, rukouksen ja hiljentymisen aika. Siihen kuuluu syntien pois panemista ripissä, riitojen sopimista ja elämän tärkeysjärjestyksen korjaamista. Ennen kaikkea kysytään oikeudenmukaisuutta ja totuudellisuutta.

Toisen adventin sanoma on vakava. Armon aika loppuu. Kristuksen tullessa on tilinteon hetki. Tuomari seisoo jo ovella. Millaista onkaan tässä valossa adventin aika meidän maassamme: valtavaa markkinahumua, ostamista ja myymistä arki ja pyhä läpeensä! Kaikilla on kiire jonkekin. On pikkujoulut mielettöminä syöminkein

ja juominkeineen sekä siitä seuraava irstas meno. Tämä maailma potee omaa kohme-loaan juhlien jälkeen, ehkä eilistenkin juhlien. Voimaa etsitään äiti Ammalta ja ties mistä itämaisista hoidoista ja pakanuuden menoista, kun Jumalan sana on hylätty.

Mammona-jumalan alttarille uhrataan lapset ja perheet. Kuka huutaisi syntymättömien lasten puolesta niin kuin tämän päivän psalmissa: ”Anna meidän elää, me huumamme sinun nimeäsi”? Syntielämässä on vain katkeria hedelmiä, pahimpana ikuinen kadotus. Vaikka miten selittelisimme ja panisimme komiteat tutkimaan, Jumalan sanan totuus pysyy.

Tällä hetkellä erityisen hyökkäyksen kohteena ovat kristilliset perhearvot. Jumala on asettanut avioliiton miehen ja naisen välille. Sana sanoo yhä, että miesten kanssa makaavat miehet eivät peri Jumalan valtakuntaa, vaikka minkälaisilla kaavoilla heitä siunattaisiin.

Jokaisen kohdalla pätee tämä totuus, ajattelipa siitä mitä tahansa: olet vastuussa elämästäsi ja teet siitä kerran tiliä Jumalan edessä. Tänään meitä kutsutaan maana ja kansana parannuksen paikalle. Täynnä armoa ja rakkautta Jeesus kutsuu sinua uuteen elämään. Kaikki sinun syntisi on sovitettu. Lunastusveri on virrannut kaikkein likaisimpienkin syntien sovitukseksi. Saat sen uskoa vaivattuna Jumalan lapsena tai tämän maailman riettaudessa rypeneenä. Tie Jumalan yhteyteen on auki.

Päivän psalmissa rukoilemme: ”Kuule meitä, Israelin paimen. Ilmesty kirkkauttessasi. Osoita voimasasi, tule avuksemme.” Meillä on Herra, joka on voimallinen auttamaan niin tätä kirkkoaan kuin jokaista, joka häntä avukseen huutaa.

Johan Helkkula

Keminmaan seurakuntapastori

”Kertokaa, mitä kuulette ja näette”

Matt. 11:2-10

3. adventtisunnuntai 13.12.

Vankilassa istuvan Johannes Kastajan mieleen nousi epäily: ”Onkohan Jeesus todella Jumalan lähettämä Messias?” Johannes oli kyllä kuullut Jeesuksesta ja hänen opetuksistaan monta kertaa, mutta halusi saada varmuuden. Jeesus ei kuitenkaan lähettänyt vankilaan mitään omaan persoonaansa tai omiin opetuksiinsa liittyvää vakuutusta vaan käski Johanneksen opetuslasten kertoamaan tälle hänen teoistaan.

On sanottu, että kreikkalais-kristillisyyden ja juutalais-kristillisyyden ero on siinä, että edellinen keskittyy siihen, mitä Jumala on, kun taas jälkimmäinen siihen, mitä Jumala tekee. Itse olin nuorempana aito kreikkalais-kristitty, joka vain pohdin ja tutkin älyllisesti sitä, mitä Jumala on, millaiset ovat hänen ominaisuutensa ja millainen tieto Jumalasta on mahdollista. Uskoni oli aivouskoa. Mieltäni kalvoivat monet epäilykset ja pelot. Tuntui, että Jumala oli kaukana ja minulle tuntematon. Välillä epäilin Jumalan olemassaoloakin.

Tämä kaikki muuttui, kun sain myöhemmin uskoven yhteyden ja elävän hengellisen kodin erästä kristillisestä opiskelijajärjestöstä, jossa näin uskon toimivan käytännössä. Siellä luotettiin aidosti Jumalaan myös yliluonnollisissa asioissa ja keskityttiin paljon siihen, mitä Jumala tekee, eikä niinkään filosofoitu Jumalan olemusta tai yritetty puristaa häntä rationaaliseen muottiin. Älylliset epäilykseni haihtuivat vähitellen eivätkä ole sen koommin palanneet. Sain nähdä ympärilläni ja myös omassa elämässäni, mitä Jumala tekee ja että hän on todella elävä ja toimii yhä tänä päivänä. Hän muuttaa ihmisten elämää ja antaa uuden voiman ja rohkeuden elää uskossa.

Jeesuksen vastaus vankilassa olevalle Johannes Kastajalle noudattaa tätä samaa linjaa. Jeesus käski kertoa teoistaan. Aivousko on nähtävä yrityksenä saavuttaa Jumala ihmisen omin kyvyin, mutta Jumalan tekoihin suuntautuva usko ottaa vastaan

Jumalan yrityksen lähestyä ihmistä. Edellinen epäonnistuu ihmisen rajallisuuden tähden, mutta jälkimmäinen onnistuu Jumalan kaikkivaltiuden tähden. Raamatun ja uskon kysymysten älyllisellä pohdiskelullakin on toki oma paikkansa ja tärkeä tehtävänsä, mutta se ei saa dominoida ihmisen suhdetta Jumalaan (2. Kor. 10:4–5; Kol. 2:8).

On myös syytä kiinnittää huomiota siihen, millaisia osoituksia Jeesus messiaanisuudestaan antaa: ”Sokeat saavat näkönsä ja rammot kävelevät, spitaaliset puhdistuvat ja kuurot kuulevat, kuolleet herätetään henkiin ja köyhille julistetaan ilosanoma” (j. 5). Jeesuksen opetuksessa ihmeet ja merkit kulkevat käsi kädessä raamatullisen evankeliumin julistuksen kanssa. Nykykristillisyydessä sorrutaan usein painottamaan näistä vain jompaakumpaa: joko kielletään kaikki Jumalan antamat armolahjat, ihmeet ja merkit hurmahenkisyytenä keskittyen vain Raamatun opettamiseen tai sitten unohdetaan kokonaan Raamatun opettaminen ja arvovalta ja hypätään vain ihmeiden perässä.

Nämä molemmat ääripäävät ovat Jeesuksen toiminnan ja Raamatun muun opetuksen vastaisia. Evankeliumeissa, Apostolien teoissa ja Paavalin kirjeissä kulkee selkeä tasapaino näissä asioissa. Niinpä on harhaoppeina hylättävä sekä sessationismi, joka kieltää armolahjojen, ihmeiden ja merkkien esiintymisen enää nykypäivänä, että äärikarismaattisuus, uskonsanalaisuus, joka antaa ihmeille suuremman merkityksen kuin evankeliumille ja joka menee yli sen, mitä on kirjoitettu.

Jeesus sanoo: ”Joka uskoo minuun, on tekevä sellaisia tekoja kuin minä teen, ja vielä suurempiakin” (Joh. 14:12). Tämä koskee sekä Jeesuksen tekemiä ihmeitä että hänen julistustoimintaansa, sillä näitä molempia näemme häneen uskovieen Raamatussa tehneen. Ottakaamme siis oikealla tavalla esimerkkiä Vapahtajastamme ja tehkäämme niitä tekoja, joita hän teki. Ottakaamme vaarin sekä Jumalan antamista armolahjoista että Jeesuksen antaman evankeliumin uskollisesta julistuksesta.

Mikko Satama
TM, DI, Helsinki

Neitseestäsyntyminen - Jeesus pelastaa synnistä

Matt. 1:18-24

4. adventtisunnuntai 20.12.

Evankeliumiperikooppi sisältää uskomme kannalta keskeisen lähtökohdan: neitseestäsyntymisen. Matteus on katsonut tarpeelliseksi esittää Jeesuksen syntymän ylikuulollisen luonteen. Tarkastelukulma lähtee perinteisestä juutalaisuudesta: Joosefin sukuluettelo. Hän osoittaa juutalaisille lukijoilleen messiaan periytyminen Daavidin huoneesta. Jeesuksen messiaanisuuksensa ”raamatullisuus” oli Matteukselle tärkeä, koska hän tunsii lukijansa ja tahtoi vastata Jeesuksesta kulkeviin mahdollisiin juoruihin ja valheisiin hänen syntymisensä epäselvistä olosuhteista.

Matteus ei pyri miellyttämään lukijoitaan tasoittamalla Jeesuksen syntymähistoriaa ”hyväksyttävämpään” muotoon. Todennäköisesti hän vahvistaa yhden juorun Jeesuksen syntymästä kertomalla lukijoilleen, että Maria todellakin oli raskaana ennen avioitumistaan Joosefin kanssa. Tuon ajan yhteiskunnassa tällaisen tunnustaminen ei ollut läpihuutojuttu, kuten se meillä on tämän päivän Suomessa. Matteuksen evankeliumin lukijan on nieltävä karvoineen päivineen Jeesuksen sikiäminen ennen Mooseksen lain asettamaa rajaa.

Matteuksen ajatus lienee ollut irrottaa messias kerta kaikkiaan ”normijuutalaisuudesta”. Viesti voidaan tiivistää seuraavasti: Jumalan Messias syntyi ihmisestä, on kaiken kaikkiaan ihminen, juutalaisen lain mukaan Joosefin, isäpuolensa, sukulinjasta. Messias ei kuitenkaan mahdu Mooseksen lain asettamiin hyvän elämän puitteisiin. Hänen äitinsä yllä on paheellisuuden varjo, jos lukija ei hyväksy Matteuksen selitystä kokonaisuudessaan.

Maria oli raskaana ”Pyhän Hengen vaikutuksesta”. Matteus toistaa tämän kahdella eri tavalla. Ensimmäinen oli tuo lausuma ”Pyhän Hengen vaikutuksesta”, jonka paikka heti avauslauseessa korostaa Jeesuksen

jumalallisuutta. Toinen kerta on enkelin sanoissa Joosefille: ”Joosef, Daavidin poika, älä pelkää ottaa Mariaa vaimoksesi. Se, mikä hänessä on sinnyt, on lähtöisin Pyhästä Hengestä.”

Sikiäminen Pyhästä Hengestä liittyy saumattomasti Matteuksen lainaukseen profeetta Jesajan kirjasta (7:14): ”Neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan, ja hänelle annetaan nimeksi Immanuel – se merkitsee: Jumala on meidän kanssamme.” Lainaus ja selitys, jonka lainaus vahvistaa, puhuvat yhtä kieltä: Jumala on messiaan ihmeellisen syntymisen taustalla. Koko tekstiyhteys Vanhan testamentin lainauksen kanssa nostaa voimakkaasti esiin Kristuksen syntymisen ihmeellistä ja poikkeuksellista laatua – neitseestäsyntymistä.

Neitseestäsyntyminen kuuluu Kristuksen kirkon ydinoppiin. Se mainitaan kaikissa varhaiskirkon uskontunnustuksissa. Myös Athanasioksen tunnustuksen lausuma ”äidin luonnosta ajassa syntyneenä” sisältää ydinajatuksen neitseestäsyntymisopista: Jumalan Poika on omaksunut ihmisen luonnon äidiltään eikä adoptiossa kuten harhaopit väittivät. Varhaiskirkko on tahtonut korostaa pelastusta yksin Kristuksen pelastustyössä verrattuna judaismiin tai

muihin ihmisen omaan ansioon tai hyveellisyyteen nojaaviin oppeihin. Jeesus Kristus on pelastanut ja pelastaa synnistä. Johdatuksen tähän se on saanut evankeliumeista, ehkäpä juuri Matteuksen evankeliumin ensimmäisestä luvusta.

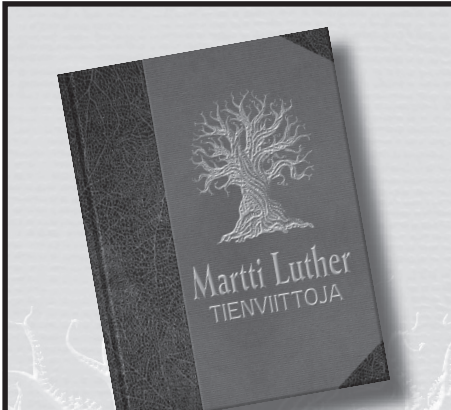
Matteus liittää Messias-käsityksen, neitseestäsyntymisen, syntiopin ja pelastusopin yhteen. Enkelin käsky lapselle annettavasta nimestä ja nimen selitys korostavat ja rajaaivat Kristuksen tehtävää ja merkitystä. Kristus on nimenomaan synnin tähden maailmaan tullut. Synti oli se pakottava syy, jonka tähden Jumala lähetti Poikansa maailmaan: ”Sinun tulee antaa pojalle nimeksi Jeesus, sillä hän pelastaa kansansa sen synteistä.” Jeesuksen olemus ei ole sekoitus Jumalaa ja ihmistä. Jumala itse on ilmoittanut syntyvän lapsen luonnon: syntyvä lapsi on ”poika”, siis ihminen, joka sikiää, kehittyy ja syntyy kuten kaikki muutkin ihmiset, on rajallinen ja tarvitsee turvaa ja suojaa. Samalla tuo lapsi on Jumala – ”Jumala on meidän kanssamme”.

Vesa Pöytäri

Karjasillan seurakunnan kappalainen
Oulu

Seuraavassa numerossa mm.

- **Tom Holmén:** Jeesus-tutkimuksesta
- **Kaija Toivanen:** Kärimyksen tarkoitusta etsimässä
- **Urban Claesson:** Hengellinen herätys ruotsalaisessa kaivosyhdyskunnassa kolme vuosisataa sitten
- Vuoden 2010 teologisten opintopäivien vieras **Jostein Ådna:** Pöydät kaatuvat – Jeesuksen välirikko temppelein kanssa
- Numero 6/2009 ilmestyy n. 9.12.

Martti Luther TIENVIITTOJA

Lutheria vihdoin nykysuomeksi! Päivän sana -tyyppinen kirja perustuu Suomessa aiemmin julkaisemattomaan kokoelmaan, joka kotimaassaan Saksassa on myynyt useita kymmeniä painoksia. Kirjassa on lukunauha ja se sisältää raamatunkohtien hakemiston. 434 sivua.

PERUSSANOMA OY

28€

(09) 5123 9120

tilauspalvelu@perussanoma.fi

TIILILÄ-SEURA

toimii luterilaisen herätyskristillisyyden keskustelufoorumina ja järjestää kaikille avoimia alustus- ja keskustelutilaisuuksia kuukauden ensimmäisenä maanantaina klo 17–19 (huom. aika!) Suomen teologisen instituutin tiloissa, Kaisaniemenkatu 13 A 4. kerros.

SYKSYN 2009 OHJELMA

21.9. Markku Ruotsila: Konservatiivinen evankelikaalisuus — mitä voisimme oppia?

5.10. Jouko Talonen: Baltian luterilaiset uudessa Euroopassa

7.12. Ruth Franzen: Ole Hallesbyn vaikutus luterilaisessa herätyskristillisyydessä

Aikakauskirja uskon ja ajattelun avuksi 36. vuosikerta

Ilmestyy:
kuudesti vuodessa

Julkaisijat:

Suomen Evankelisluterilainen Opiskeli-
ja- ja Koululaislähetys ry (OPKO)
Suomen Raamattuopiston Säätiö (SROS)
Suomen teologinen instituutti ry (STI)

Vastaava päätoimittaja 2008–2010:

Raimo Mäkelä, raimo.makela@kotiportti.fi
050 910 9058

Toinen päätoimittaja 2008–2010:

Timo Eskola, timo.eskola@teolinst.fi, (09) 668 9550

Toimitussihteerit:

Paula Eskola, paula.eskola@sro.fi, (09) 5123 9157

Essi Tuomala, essi.tuomala@sro.fi, 040 823 3460

Toimitus 2008–2010:

Jukka Niemelä, jukka.niemela@sro.fi

Jukka Norvanto, jukka@norvanto.fi

Henrik Perret, henrik.perret@teolinst.fi

Niilo Räsänen, niilo.rasanen@sekl.fi

Matti Sartonen, matti.sartonen@kolumbus.fi

Aku Visala, aku.visala@helsinki.fi

Juha Vähäsarja, juha.vahasarja@sro.fi

Neuvottelukunta 2008–2010:

Puheenjohtaja: Jouko Talonen, Reijo Arkkila, Juha Auvinen, Leif Erikson, Ruth Franzén, Salli Hakala, Martti Haverinen, Teuvo Huhtinen, Markku Ihonen, Tapani Innanen, Harri Joensuu, Timo Junkkaala, Juha Koivulahti, Pekka Mäkipää, Lasse Nikkarikoski, Leif Nummela, Olavi Peltola, Keijo Rainerma, Erkki Ranta, Timo Rämä, Päivi Räsänen, Olli-Pekka Vainio

Toimituksen osoite:

PL 15, 02701 Kauniainen

Kustantaja:

Perussanoma Oy

Tilauspalvelu:

PL 15, 02701 Kauniainen, (09)5123 9152/

Sirpa Mäkelä, sirpa.makela@sro.fi

Tilauhinnat 2009:

Opiskelijatilaukset 18 €/vuosi, kestotilaukset 24 €/vuosi,
määräaikaistilaukset 29 €/vuosi, irtonumero 6 €

Ilmoitushinnat:

1/1 sivu: 232 mm (kork.) x 170 mm (lev.) 250 euroa
½ sivu: vaaka 98 mm (kork.) x 124 mm (lev.) 140 euroa,
pysty 196 mm (kork.) x 60 mm (lev.) 140 euroa
muut: 0,80 eur/pmm, palstaleveys 60 mm

Hintoihin lisätään alv. (22%).

Ilmoitusten vastaanotto:

perusta@sro.fi, (09) 5123 9157

Aikakauslehtien liiton jäsen

ISSN 0355-7111

Forssan kirjapaino Oy, Forssa

Perusta
PL 15
02701 Kauniainen

Virsien veisaaminen on korkeinta teologiaa

Mikä on se uusi kieli, joka syntyy uskovalle hänen ja Jumalan tietämisen molemminpuolisesta toinen toisensa läpäisemisestä? Voimme kutsua sitä paremman ilmaisun puuttuessa enkelten kieleksi. Se on aina konkreettista ja mahdikasta. Se on samalla uutta musiikkia, sitä musiikkia, jolla enkelit ylistävät Jumalaa. Adam ja Eeva osasivat epäilemättä tätä kieltä ennen lankeemusta.

Siinä määrin kuin Jumalan tentittävänä oleminen edistyy, syntyy uskovassa tietoisuus luomakunnan soinnista, josta varsinkin psalmit puhuvat toistuvasti. Tämä sointi ei ole antiikin teorioiden mukaisia sfäärien soitinta. Luomakunnan sointi on läpeensä trinitaarisesti virittynyttä. Kaikki mitä on olemassa, väreilee siten, että se soittaa Kolmiykseyden ylistystä.

Siksi Jumalan tentissä oleva ja siitä selviytyvä puhkeaa aina ylistykseen, sydäimestä nousevaan ylistykseen, ihmettelemään ja ihas-telemaan Pyhän Kolmiykseyden tyhjentyvätöntä elämää ja ykseyttä. Tästä syystä virsien veisaaminen on korkeinta teologiaa, jota voimme harjoittaa. Niissä nimittäin oppi, doctrina, on oikeassa käytössään.

Jouko N. Martikainen artikkelissa *In mysterio abscondita – salaisuuteen kätkeyty* teoksessa **Oppi ja maailmankuva: professori Eeva Martikaisen 60-vuotishylakirja** (STKSJ 261, 2009, s. 62–63).